TIGHT BINDING BOOK

శతపత్రసుందరి

గేయ సంపుటి

బాలాంత్రపు రజనీకాంతరావు, బి. ఏ., ఆనర్సు.

ముఖపత్ర చిత్రరచన :
విశ్వాత్ముల నరసింహమూర్తి.
దశిక రామలింగేశ్వరరావు.

ముద్రణము
వావిళ్ల ప్రెస్
చెన్నపురి-21

ప్రకాశకులు :
వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,
490, తిరువొత్తియూర్ హైరోడ్డు,
చాకలపేట, మద్రాసు-21.

Checked 1969 1954.

మొదటికూర్పు :
1000.

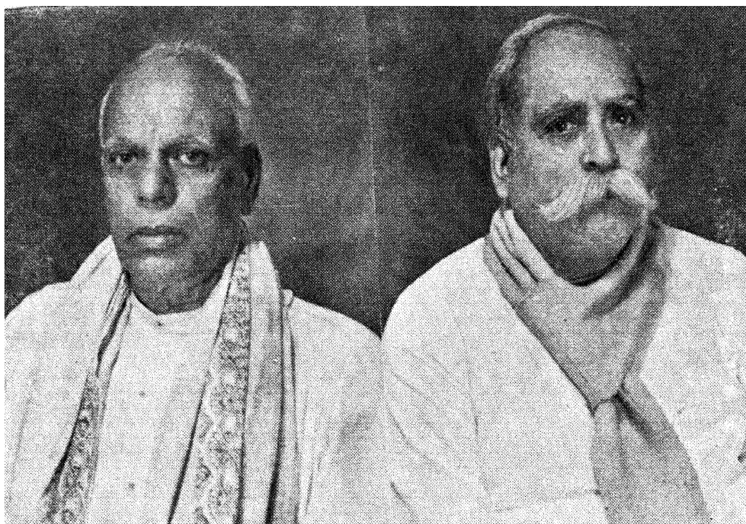
మూల్యము :
మూడు రూపాయలు

వి జ్ఞ ప్తి

వేరునకు శతపత్రసుందరిగ్రైనా దీనిలోని పాటల రేకులు రెండువందలకు మించాయి. దాదాపు 17 ఏళ్లనుంచి రచించి పాడుకొంటూవచ్చిన ముక్తకములవంటి ఏకగేయాత్మక ఖండ కావ్యములు, కొన్ని నాటకములలోని ఆయా రసవత్సన్నివేశ ములలోని గేయములు అన్నీ కలిసి 260 వరకు ఈసంపుటముగా ఏర్చి కూర్చాము. లోపలి రసభావవిన్యాసముల ననుసరించి ఈ గేయపురేకులను స్థూలముగా చాలమట్టుకు వసంతపత్రావ ళీత్యాదిగా వరుసగా ఆరు ఋతువులను సూచించే ఆరుగుత్తుల లోనికిని, కొన్ని జాతీయగీతములను, మరికొన్ని నూతనగీతము లను నవవసంతపత్రావళి అను ఏడవగుత్తిలోనికిని చేర్చాము. వీనిలో 20 మాత్రము రవీంద్రునిగీతములకును, ఇతర సంస్కృ తాంగ్లాదికవులరచనలకు పరిమళమాత్రానువాదములు. మిగిలిన వన్నీ స్వతంత్రరచనలే.

ప్ర కా శ కు లు.

పూజ్యులు, పితృపాదులు

కవికులాలంకారులు, కవిరాజహంసలు

శ్రీ వేంకటపార్వతీశ్వరకవులకు

భక్తివినయపురస్సరముగా అంకితము

“నా నాన్నా! మామయ్యా!”

మా నాన్నా! మా మామయ్యా!
నే విన్నా మీ సన్నిధినే!
కడచినయుంగముల మహాకవివరుల
కవితారీతుల ఘనతలనూ, ఈ
నవయుంగమున కాది ఘనత నందిన
కవిభావుక నవఫణితులను
గంగాయమునా సంగమంబుగా
కలిసికొనిన మీ కవనములో నే
నే విన్నా మీ సన్నిధినే!
మా నాన్నా! మామయ్యా!!

లేదు నిదురలో లేదు సుగతి యని
చూడు కనువిచ్చి జగతి యని
గోవర్ధనమే మాతృదేశ మని
గోపకులంతా దేశప్రజ యని
దేశనేత గోకులకృష్ణుం డని
దేవేంద్రుం డే శ్వేతప్రభు వని
పితతూ్వజల నేల మాన రని
బాలిని మేల్కొలిపే మీ గీతులు
నే విన్నా మీ సన్నిధినే!
మా నాన్నా! మా మామయ్యా!!

*

సమితుల చేరని కవితలు చదవక
పలపక్షమ్ముల మనసులతో
నవయుగకర్తలు వా రని వీ రని
ఎవ రే మన్నా ఒకటి నిజం!
ఆ యుంగకర్తల శైశవమందే
మీ యుంవలేఖని వ్రాసిన కైతలు
కావ్యకుసుమశంఖారావముగా
నవ్యయుంగపు వైతాళికరుతిగా
నే విన్నా మీ సన్నిధినే!
మా నాన్నా! మా మామయ్యా!!

*

తేటగీతముల తెన్నులలో
మేటిసీసముల వన్నెలలో
బహుళవృత్త నవభంగులలో
ఆంధ్రభారతి వెలుంగులలో
ప్రకృతిసౌందర్య యవనికలూ
వికృతివివేక కనీనికలూ
శ్రీసూక్తి నవసుధానిధిలో
భావసంకీర్తనాంబుధిలో
రమణం ఏకాంత సేవనమూ
రమ్య మధుర బృందావనమూ

నే విన్నా మీ సన్నిధినే !
మా నాన్నా ! మా మామయ్యా !!

* * *

బడికి పోకయే పొత్తము పట్టకె
గిరగిర తిరుగుచు వ్రాయగ నేర్చిన
బాలగీతముల బొంగరమట్టుల
బాల్యమునందే మీ యొడులందే
పడుకొని కైతలు విని విని వెంటనె
కాకిమీదనో ఆవుమీదనో
ఆకసమ్ములో అంచలపైనో
నా కేరింతలు, మీ యూరింతలు
నే విన్నా మీ సన్నిధినే !
మా నాన్నా ! మా మామయ్యా !!

శ్రీ పింగళి లక్ష్మీకాంతకవిగారు

(ఆ శీ స్సు)

ఆశీస్సు

"శతపత్ర సుందరీ! ఓహో శతపత్రసుందరీ!"
"మ్రోయింపు జయభేరి
వాయింపుము నగారా!"
"మాదీ స్వతంత్ర దేశం
మాదీ స్వతంత్ర జాతి!"

ఇత్యాది ఆబాలగోపాలపరిచితములైన కీర్తనలలో ఏదేని ఏ సందర్భముననేని పాడుటకు ఉపక్రమింపబడినప్పుడు "అదిగో రజనీకాంతరావు పాట" అని హర్షవికసితములైన మోములతో శ్రోతృజనము తదేకాయత్తచిత్తమై ఆగేయమును మధురరసమునువలె తనివితీర గ్రోలి, అర్ధనిమీలితనేత్రపారవశ్యసుఖ మనుభవించుట నేను అనేకపర్యాయములు అనేక సభలలో ప్రత్యక్షముగా విలోకించి, నాశిష్యుడు ఆర్జించు కొన్న యశమునకును ఆతనియెడ సమస్తాంధ్రప్రజకు గల అనురంజనమునకును లోలో మురియుచుందును.

రజనీకాంతరావునకు నాగురుత్వమువలన ఏమైన కొంత వ్యుత్పత్తియు కొంతసంస్కృతియు కలిగియుండవచ్చునేమో.

కాని, కవిత్వముమాత్రము నావలన అలవడినది కాదు. ఆగురుత్వము ఆతని జనకునిది.

శ్రీ వేంకటపార్వతీశ్వరకవులు జగమెరిగిన జంటకవులు. ఆ జంటలో శ్రీ వేంకటరావుగారు ఇతని తండ్రిగారు. ఈకుమారుడు "బడికిపోయి పొత్తము పట్టని" బాల్యమునందే తండ్రి యొడిలో పరుండి, ఆయన లాలించుచు వినిపించిన కవితాగాన ఫణితులను విని విని కడుపార పాలుత్రావిన శిశువు త్రేన్చినట్లు "కాకిమీాదనో ఆవుమీాదనో ఆకసమ్ములో అంచలపైనో" కేరింతలు కొట్టుచు చిటిపొటిపాటలు అల్లుట, ఈ కవితోద్యానమునకు మొదటి అంకురములు.

ఆ యుద్యానలతలు గోముగా నలుదెసల ప్రాకి, పరిమళకుసుమభరితములై, జగదాహ్లాదన మొనర్చునట్లుగా వర్ధిల్లుటకు వలసిన దోహద మంతయు రజనీకాంతరావు స్వయంకృషి వలననే జరిగినది. ఈ తండ్రికొడుకులవిషయముననే కాదు; లోకములో ఇతర గురుశిష్యులవిషయము నందైనను కవితా సంప్రదాయము ఈరీతిగానే ప్రవర్తిల్లును: గురూపదేశము శిష్యునిహృదయమున నిగూఢమై అణగియున్న కవితాబీజమును ఉద్భిన్నమొనర్చు జలకణసేచనము. అంకురించుట మొదలుగా ఆ లతకు నానాదోహదము లొనర్చి, ఏమరుపాటులేని శ్రద్ధతో కాపాడి పుష్పఫలసమృద్ధ మొనర్చుకొనుట శిష్యుని కృషి.

గురువు ఉపదేశదక్షుడు కాదేని శిష్యునిలో బీజ ముండియు అంకురింపదు. శిష్యుడు దోహాదకుశలుడు కాదేని మొలకెత్తియు అంకురము వర్ధిల్లదు. ఈ రెండువ్యాపార ములును సముచితముగా సంఘటిల్లుట ఈశ్వరానుగ్రహము. అట్టి యీశ్వరానుగ్రహము కలిమి రజనీకాంతరావు నేటికవు లలో అందును గేయకవులలో అందును వాగ్గేయకారులలో ఉత్తమస్థానమును దక్కఁగొనగలిగెను.

మనభాష సహజముగా గేయరచనానుకూల మైనదే యయ్యు కొన్ని కారణములచే మన గేయవాఙ్మయశాఖ పూర్వకాలమున తగిన మన్నన పొందలేదు. ఆ వాఙ్మయనిర్మా తలలో ప్రథమబ్రహ్మ యని పేర్కొనదగిన తాళ్లపాక అన్నమా చార్యుని పేరైనను నిన్నమొన్నటివరకు ఆంధ్రులు వినియెఱు గరు. ఆంధ్రజయదేవు డనదగిన క్షేత్రయ్యపదములు తెనుగు దేశమునుండియు సాహితీక్షేత్రమునుండియు తరిమివేయబడినవి. త్యాగబ్రహ్మనామము విస్మృతముకాకుండుటకు గాయకులు మాత్రమే కారణముగాని సాహితీపరులు కాదు. గేయకవితా పుంభావసరస్వతు లనదగిన పైని పేర్కొన్న మువ్వురి చరిత్రయే ఇటులుండగా తక్కిన చిల్లరమల్లరకీర్తనలు వ్రాసినవారి సంగతి తడవనేల! గేయకవిత్వములో ఒక నిసర్గలోప మున్నది. అది పాటవలనగాక పఠనమువలన వ్యాప్తికి రాదు. పాడగలవారు కొరవడినంతనే పాటవలన వచ్చిన వ్యాప్తియు మరుగుపడి పోవును. కాని గేయములో గానాంశను వదలి కవిత్వాంశను

పరిశీలనజేసి ఆ పదార్థము సుసంపన్నముగా నున్నయెడ సాహితీ విమర్శకులు దానిని వాఙ్మయకక్ష్యకు స్వీకరించుట ధర్మము. ఇది వాఙ్మయచరిత్రకారులయు విమర్శకులయు విధి.

మన ప్రాచీనగేయకవితాశాఖను గూర్చి సవిమర్శ వాఙ్మయచరిత్ర రచింపవలసిన ఆవశ్యకత యెంతేని కలదు. ఆ శాఖలో ప్రబంధకవులకుగూడ వరవడి పెట్టిన భావసంపదయు నుడికారముపొంకమును మెండుకొనియున్నవి.

అట్టి భావసంపన్నతను అట్టి నుడికారపుసొగసులను ప్రదర్శించి ఉత్తమకవులుగా పరిగణింపబడిన గేయరచయితలు ఈనాడును కొందరు కలరు. వారిలో ఈ రజనీకాంతరావు ఒకడు. ఇతడు ఉత్తమశ్రేణికి చెందిన గేయకవి. శాస్త్రీయమైన రాగ తాళ జ్ఞానముతో స్వయముగా పాడనేర్చిన గానకళా నిపుణు డగుటనుబట్టి వాగ్గేయకారు డనిపించుకొనిన విశేష ప్రజ్ఞాశాలి.

పూర్వులు ఒకొక్క కీర్తనసంపుటికి శృంగారపదము లనియు, భక్తికీర్తన లనియు, తత్త్వము లనియు, తత్తత్ కీర్తన సముదాయములోని గుణప్రాధాన్యమునుబట్టి స్థూలముగా నామనిర్దేశము చేయుచుండెడివారు. ఆ సంప్రదాయమునే పాటించి ఈ 'శతపత్రసుందరి'కి ప్రణయకీర్తన లని నామకరణ మొనర్చుట సముచిత మని నా ఉద్దేశము. ఇందు దేశభక్తి ప్రబోధకములు, దేశమాతృస్తవములు, దేశనాయకప్రశంసలు

మొదలైన రాజకీయకీర్తనలును మరి యితరములును కొన్ని యున్నను తక్కిన అనేకములు వ్యాస్తములును నాటికాగీత ములునుగూడ ప్రణయభావపూరితము లగుటచేత నేను ఈ సంపుటికి ఆ వ్యపదేశము బాగని తలంచితిని.

ప్రణయము శృంగారముకంటె కొంత భిన్నము. ఆలంకారికసిద్ధాంతమునుబట్టి శృంగారమునకు 'రతి' స్థాయి యగును. ప్రణయమునకు ప్రేమ స్థాయి. దీనిని ప్రేయస్సు అనియు చెప్పవచ్చును.

ఈ "ప్రేమ లేకున్న లోకాన ఏమున్నది?" అని యీ కవి ప్రశ్న. నిజమే ప్రేమలేని ప్రపంచము శూన్యమే నని నా యొప్పుదల. మరియు,

"ప్రేమ నాలో పెరిగి పెద్దదౌతుంటేను
నేను భగవంతునికి చేరువౌతుంటాను"

అని ఇతని స్వానుభవప్రవచనము. (చూ. 308 పుట.) ఇది ఆధ్యాత్మికసత్యములలో ఒకటి. హృదయము ప్రేమావిష్టమైనప్పుడే ఆత్మ భగవంతుని పాదసన్నిధానమున వ్రాలు నని భక్తియోగు లుపదేశించు తత్వము.

ఈ ప్రేయస్సు అనునది శృంగారములో అంతర్భాగమే అని వాదించెడి ఒక ఆలంకారికమతము కలదు. అందు కొంత సత్యము లేకపోలేదు. కాని శృంగార మనగా నాయికానాయక

ఆలంబనసముత్పన్నము మాత్రమే యని అంగీకరింతుమేని ప్రణయము దానికంటె భిన్నమని వెంటనే అంగీకరింపవలెను. ఈ ప్రేయస్సునకు ఆలంబనము నాయికానాయకరూప స్త్రీపురుషులే కా నక్కరలేదు. పరస్పర భావానుబంధముగల యే రెండుజీవులైనను కావచ్చును. ఆత్మయొక్క సర్వగతత్వమును అంగీకరింతుమేని అచేతనములైన ఏరెండు మూర్తులైనను ఈ ప్రేయస్సుకు ఆలంబనము కావచ్చును.

మబ్బు యువతిగా మలయపవనుడు యువకుడుగా పరస్పరానురాగబద్ధచేతసములై వలపుసొలపుల తీయదనములు కలసి ఆరగింపవచ్చును. ప్రేమికుడౌ చంద్రుడు, ప్రేయసియౌ తారకు చేసన్న చేసి చంద్రనౌకలో ఎక్కించుకొని వెన్నెలవెల్లువలో విహరింపవచ్చును. (చూ. ౧౭౦, ౧౭౩. పుటలు.)

ప్రకృతికి ప్రసవధర్మిణి యనెడి ఇంకొక పేరు గలదు. విశ్వలీల ప్రణయమూలకము అను న్యాయమునుబట్టియే ఆ పేరు సమర్థింపబడును. విశ్వప్రవృత్తి ప్రణయ లీల యగుచో చేతనాచేతనపదార్థజాత మంతయు మాధుర్యప్రవాహమగ్నమే. ఆ దర్శనము లభించిన కవికి 'అంధకారప్రభలు మందువైపులను' 'వల్లకాటిదయ్యాల చెరలాటలోను' అన్నివైపులగూడ ఊరకే మాధురులు ఊరిపోవుచుంటవి. (చూ. పుట. ౨౦.)

సుఖదుఃఖమయమైన ప్రాపంచికజీవితసముద్రమున పొడమెడి అమృతమునేకాక విషమునుగూడ మధురముగానే

భావింపగల జీవికి వేరే యోగసాధనాదుల యక్కర యుండదు. ఈకవి లోకమునకు చేయు ప్రబోధము "ఎల్లెడల మాధురులు గ్రోలుడు" అని. అసలు నే నెరిగినంతవరకు ఇతని చిత్తవృత్తియే మాధురీభరితము, కటుత్వపారుష్యాదు లిత డెఱుగడు. అట్టి చిత్తమున మొలకెత్తిన మధురభావములే యీ గేయార్థములు.

రజనీకాంతరావు పద్యకవిత్వము వ్రాయలేనికవి కాడు. ఇతడు రచించిన పద్యకవిత్వము ఇందు ప్రకటింపబడకపోయినను బహుళముగా కలదు. ఆ పద్యములలో ఈతని గీతపద్యపునడక ఇతని తండ్రిగారి గీతపద్యమునే అనుసరించి సాగుచుండు నని నా ఊహ. ఇందలి నాందీముఖములోని,

"జగతి రంగస్థలమ్ముగా సకలజీవ
తతులు పాత్రలుగాఁగ గాథలను గూర్చి
వెలుగునీడల తెరవెన్క నిలుచు నటన
సూత్రధారుండు మమ్ము బ్రోచుత సతమ్ము"

అనెడి గీతపద్యము నాచిన్ననాడు చదివిన వేంకటపార్వతీశ్వరుల గీతపద్యములను జ్ఞప్తికి తెచ్చినది.

ఇట్టి నానాసాధనసామగ్రి గల యీ నా శిష్యుడు ఒక పద్యప్రబంధమునుగూడ రచించి ఆంధ్రుల కర్పించుగాక!

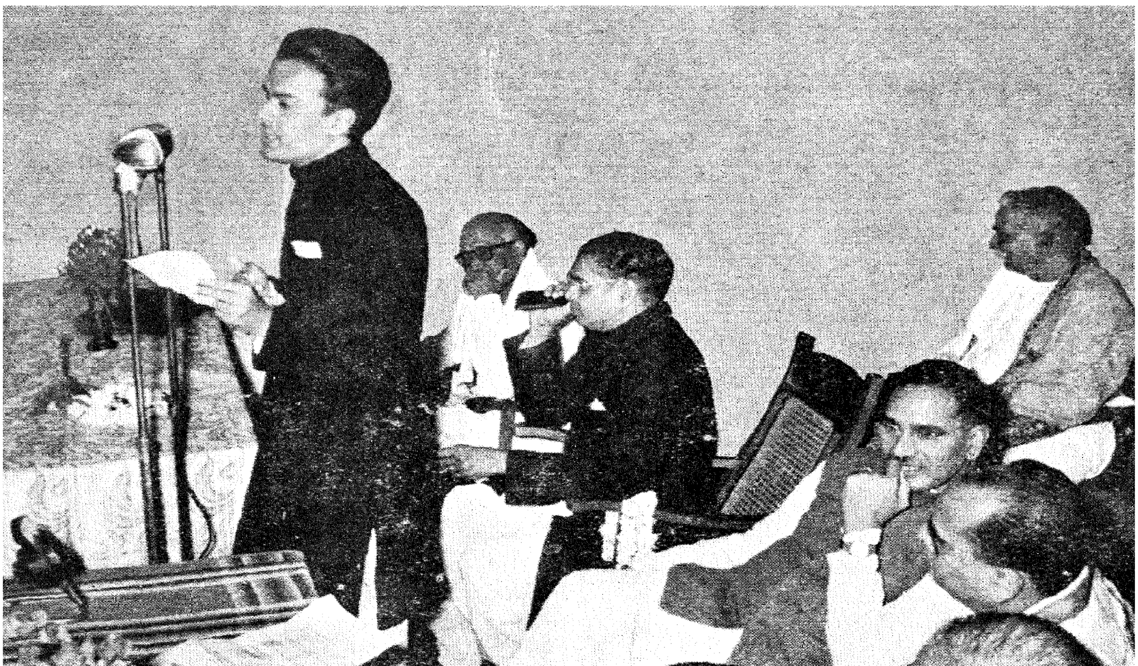
ఇతని కవితాయశము దినదినప్రవర్ధమానమై అజరామర ముగా వెలుగొందుగాక.

"పసిడి మెరుంగుల తళతళలు" అనెడి తెలుగుతల్లి గేయము (చూ. ౭.) ఆంధ్రరాష్ట్రావతరణముహూర్తమున ఆంధ్రమాతకు మన మర్పించు ఆవాహనోపచారమై మన జాతీయగీతముగా స్థిరపడుగాక!

తుది రెండు గేయములలోని మంగళము (చూ. ౩౮౭.) తెలుగుతల్లికి మనము చేయు నిత్యపూజలో నీరాజనోపచారమగుగాక!

మకాం: మద్రాస్
ది. ౨౮-౩-౫౩.

పింగళి లక్ష్మీకాంతం.

ధన్యవాదము - విజయవాడ. 14-12-1953.

ధ న్య వా ద ము

(14-12-53 తేదీన విజయవాడలో జరిగిన

తెలుగుభాషాసమితివారి

బహుమతి ప్రదానోత్సవసమయమున పాడినగేయము.)

నే మాటకారిని గాను సభలను
  మరియు నేరనివాడనై,
నా పాటలల్లే ప్రజ్ఞకై బహు
  మాన మందినవాడనై

నే పాడుదును గళమెత్తి, స్థాయులు
  మూడు పైపై హెచ్చగా
రాగమ్ము తీగలుసాగ, శ్రోతలు
బాగు బాగని మెచ్చగా!! నేపాడుదును!

కవిరాజహంసగురుప్రసాదము
కవనమై ఫలియించగా,
ఆకాశవాణీసేవలో నా
గానధోరణి మించగా! నేపాడుదును!

శతపత్రసుందర కావ్యకన్యక
సమితిమన్నన లందగా,
సమాజన్మిమాన్యుల సత్కృతుల సహా
సన్నుతుల నే పొందగా!! నేపాడుదును!

స్వాతంత్ర్యవిభవామోదమోహిత
తల్లి భారతి పొంగులో,
అభ్యుదిత రాష్ట్రానందవర్ధిత
అమ్మ ఆంధ్రివెలుంగులో!! నేపాడుదును!

సన్మానములు సద్యత్నముల ప్రో
త్సాహకములని తెలియగా
ఉత్సవసమాగత జనశుభాశీ
రక్షయాంకిత లాలయగా!! నేపాడుదును!

నే పాడుదును గళమెత్తి స్థాయులు
మూడు పైపై హెచ్చగా,
రాగమ్ము తీగలుసాగ, శ్రోతలు
బాగుబాగని మెచ్చగా!! నేపాడుదును!!

విషయసూచిక

వసంతపత్రావళి

గ్రీష్మపత్రావళి

వర్షపత్రావళి

దివ్యజ్యోతి నాటకగీతాలు

శరత్పత్రావళి

శతపత్రసుందరినాటికాగేయాలు

అవంతిసుందరి నాటికాగేయాలు

కడలిదరి పాటలు

మాళవిక పాటలు

శిశిరపత్రావళి

లైలామజ్నూన్ గీతాలు

ధర్మచక్రనాటక గీతాలు

నవవసంత పత్రావళి

వసంతపత్రావళి

ఉగాది

ఆలయమున వినబడు నదిగో!
ఆకసమున కనబడు నదిగో!
నవవర్ష పు ఘంటానినదం
నవాశాజ్యోతి!
ప్రాతయేటి వెను తమస్సులు
పాపకలితములు మనస్సులు
పటాపంచలే!
క్షుభితహృదయములపై విరిసి
విభునికరుణ జడులై కురిసె
నవవసంతమై!
శుభోదయోత్సవసమయమున
ప్రభూ యనుచు మధురరవమున
కీర్తించుసమా!

నాందీముఖం

జీవితమ్మను పాలకడలిని
తేలు నమృతవిషాలు క్రోలుచు
పాటగాపాడుదురు కవు లిల
యందె స్వర్గము నిల్పగా!

జీవితమ్మను పాలకడలిని
తరచి తేట గ్రహించి సిద్ధాం
తములు గూర్తురు తత్వవిదు లిల
యందె స్వర్గము నిల్పగా!

జగతి రంగస్థలమ్ముగా సకలజీవ
తతులు పాత్రలుగాఁగ గాథలనుగూర్చి
వెలుగునీడల తెరవెన్క నిలుచు నటన
సూత్రధారుండు మమ్ము బ్రోచుత సతమ్ము!

నా దేవుడు

(వచనగీతం)

నా దేవుని గనులతో వసులతో నిండిన
కొండగా జేసికొని కొలుచుకొనవలె నని నాకోరిక !
కాని నా దేవుడు పాషాణమాత్రుడేనా ?

నా దేవుని పూలతో ఆకులతో కాయలతో నిండిన
చెట్టుగా జేసికొని సేవించుకొనవలె నని నాయభిలాష !
కాని నా దేవుడు పాదపమాత్రుడేనా ?

నా దేవునికి తెక్కను ముక్కును పెట్టి
పక్షిగా జేసికొని పలికించుకొనవలె నని నాయూహా !
కాని నా దేవుడు ఖగమాత్రుడేనా ?

నా దేవునికి జూలును గీలును పెట్టి
హర్యక్షముగా జేసికొని ఆరాధించుకొనవలె నని నాయాస!
కాని నా దేవుడు మృగమాత్రుడేనా ?

నా దేవునికి కాళ్లు, వ్రేళ్లు, తోకయు గీకయు పెట్టి
కోతిగా జేసికొని వినోదింత మని నాతలంపు !

కాని నా దేవుడు వానరమాత్రుడేనా ?
నా దేవునికి ముక్కూ మొగమూ పెట్టి విద్యాబుద్ధీ యిచ్చి
మనుష్యునిగా జేసికొని చీనిచీనాంబరాలతో
స్వర్ణాలంకారాలతో మణికిరీటంతో
అలంకరించి అర్చించుకొనవలె నని నా అపేక్ష !
కాని నా దేవుడు నరమాత్రుడేనా ?
నా దేవుని పురుషు డని పూజింతునా ? స్త్రీ యని సేవింతునా?
సూర్యు డని చూచికొందునా? చంద్రు డని సంతోషింతునా?
నా దేవుడు నీరా ? నిప్పా ? గాలియా ? గగనమా ?

అన్నిటను అడగియున్న నా దేవుని,
అన్నిటను నిండియున్న నా దేవుని,
అన్ని పక్షములను వహించిన నా దేవుని,
అన్నిటను తిరుగాడుచున్న నా దేవుని,
అన్ని చేష్టలు చేయుచున్న నా దేవుని,
అన్ని వేషములు వేయుచున్న నా దేవుని,
అన్నిటికిని అధిదేవతయైన నా దేవుని,
అన్నిటికిని అతీతుడైన నా దేవుని,
నే నేవిధంగా ఆరాధించుకొందునో !

తెలుగుతల్లీ!

పసిడి మెఱుంగుల తళతళలు
పసిమి వెలుంగుల మిలమిలలు
గౌతమి కృష్ణల గలగలలు
గుడి జేగంటల గణగణలు

మెఱసి, మొనసి మించిన శుభసమయము తల్లీ!
తరళ యశోవతి! అనుపమితరాగవల్లీ!
నీవరసంతతి చేమోడ్పు లివె తెలుగుతల్లీ!

కవిపికముల సల్లాపములు
గాయక బర్హాళ్యాలాపములు
లాస్యత్లిగ విన్యాసములు
భాస్వత్పటహా నినాదములు

విరిసి, మ్రోగి, పఱచిన శుభసమయము తల్లీ!
సరళోక్తి మధురసవతీ! కోమలవల్లీ!
నీవరసంతతి చేమోడ్పు లివె తెలుగుతల్లీ!

హాలికజన కలహాసములు
శ్రామికజన మధుహాసములు.
దాస్యవిముక్త నివాసములు
స్వతంత్ర ప్రభావికాసములు

ఒలసి, మెలసి, చెలగిన శుభసమయము తల్లీ!
చరణార్పిత కోటిత్రయహృత్సుమవల్లీ!
నీవరసంతతి చేమోడ్పు లివె తెలుగు తల్లీ!

శతపత్రసుందరి

శతపత్రసుందరీ, ఓహో శతపత్రసుందరీ !
సురభిళ భ్రాంతిలో
సుందర
నయనదళకాంతిలో
ఈ ఉదయ సాంధ్యవేళ మెరసెలే
ఈ ఉదయ సాంధ్యవేళ
నాహృదయభావ వేల విరిసెలే
నాహృదయ భావవేల

ఓ శతపత్రసుందరీ, ఓహో శతపత్రసుందరీ !
అరుణదరహాసమో
చందన
మరున్నిశ్వాసమో
నీమృదులదళశతమ్ము తెరచెలే
నీమృదులదళశతమ్ము !

నీహృదిని మధురసమ్ము పరచెలె
నీహృదిని మధురసమ్ము
శతపత్రసుందరీ, ఓహో శతపత్రసుందరీ!
అనంగవాద్యములో
యౌవన
తరంగలాస్యములో
నీమధువు మధుకరాళి మరగెలే
నీమధువు మధుకరాళి !
నీవలపు లినకరాళి కరగెలే
నీవలపు లినకరాళి!
ఓ శతపత్రసుందరీ, ఓహో శతపత్రసుందరీ!

విశ్వవీణ

విశ్వవీణారవ విసృతమాంధురులు
వినువీథుల ప్రసరించెన్ !
విశ్వజీవజాల మ్మోవేళను
విమోహితమ్మనిపించెన్ !

స్థలమున జలమున సమీరణమ్మున
అనలాకాశము లందే
సదా ధ్వనించుచుఁ గదలుచు ప్రాకెను
విశ్వవీణామధురవము !

నిభృతాకాశగభీరమర్దళపు
నీలిచర్మ మదె పల్లవించెను !
వారిదఘోషను భైరవితానము !
వాతోన్మాదారభటినసావరి !

అంధకార భీకరరాత్రమ్మున
నవ్యభంగిమంబుల నర్తించుచు

అదిగో! ఉన్మాదిని! సౌదామిని ! !

... ...

విశ్వమోహిని! విశ్వనటి! దేవి !
విలయంకరి! అదిగో !
విపరీతావేశ నృత్తములతో
వికృతయై ప్రకృతి వెనుక నటింపగ
విపంచీ గలితగీత పరంపర
వెఱ్ఱిగా అభినయించుచున్నదో !

... ...

అనంతమగు నావీణారవమున
అఖండమగు నామృదంగజవమున
నవ్యరుచుల వర్ణము లుదయించెను
నవ్యగతుల తాళము లలరించెను !
నవ్యాశలు వికసనము చెందెను
నవ్యతేజమూ నవనవసృష్టీ
నవోత్సాహ ముద్భవ మందెడినదె !

రవీంద్రకవి వాణిని అనుసరించి.

కోయిలా!

పాడవే కోయిలా
పంచమస్వరమెత్తి
పాడవే కోయిలా!

బయల పచ్చని మ్రాకు
పాటాలకించేని!
చలన రహిత నదాన
శశియు తిలకించేని!
పాడవే పాడు
మవ్యక్తమధురరవాన
పాడవే!!

రిక్కలనె మైకాన
చొక్కించు నీపాట
రేయి హృదయము వెడలి
హాయిగా జాలిగా
చేల గట్టులు దాటి

చిని చిన్ని తెరలుగా
పాడవే కోయిలా

నాకలల పూదేని
త్రాగు తేటివి కాదో
నాకవీథుల జనుచు
నన వలపులను గొనుచు
ఆకలిగ నిప్పువలె
అంతలో మంచువలె
పాడవే కోయిలా!

పంచమస్వర మెత్తి
పాడవే కోయిలా!

చిన్నిపూవు

చేకొనవె చేకొనవె
చిన్నిపూవో నాథ !
కన్ను విప్పేవేళ
వన్నె లొప్పేవేళ
వలపులో తలపులో
వచ్చి దరిసెన మిచ్చి
చేకొనవె !

కమ్మపుప్పొడి చింద
కనువిందు కాదేమొ
పసిమి చిందకమున్నె
మిసిమి కందకమున్నె
చేకొనవె !

తావి బరువగునేమొ
తళుకు కరువగునేమొ,

మరులు గ్రీష్మకము న్నే
ఇరులు జీమ్మకము న్నే
చేకొనవె !

అలరుదోయిలిలోన
తొలకుతేనియసోన
అరగాడ్పు కోనలో
ఆరునో జారునో !
చేకొనవె చేకొనవె
చిన్నిపూవో నాథ !

రవీంద్రుని గీతి ననుసరించి.

మ ధు పా యి

మధుపాయి విరి జీల్చి
మధువు త్రాగకుమోయి!
కలుగగల మధురతల
కలవరింతల కలుగు
ఆశానిరాశల, అ
నారతము చిక్కువడి,
కూర్పునెగులునఁ దగిలి
కుందుటే కోరుమోయ్!
మధుపాయి!!

తీయమంటలయేట
దిక్కెఱుఁగకుండఁగా
తెలిచాపయే లేక
త్రిప్పు మాలిమిలేక
పరువంపు టోడపై

పయనంబె వలచుమోయ్!
మధుపాయి !!

అంద మక్కఱ లేద!
హాయిఁ గనఁగారాద!
అనువు దొరకమిఁ గలుగు
ఆర్తిసౌఖ్యముచేద ?
ప్రేమ ఫలియించుటకు
ఏమార్గ మున్నదోయ్ ?
మధుపాయి !!

నలిగి రాలిన తేకు
వలపు గోలొప్పవదా ?
ఎండిపోయిన యెకరు
వేమి దాహము తీర్చు ?
కలలబాధల కపుడు
కలుగునే మధురతలు ?
మధుపాయి !!

వలపు విరిగోలనిపై
వలిగాలి యలలపై

వెలిజిందు తేనెసో
నల ముగ్ని తేలుమోాయ్ !
కలనాద మెత్తి, కా
కలిపాట పాడుమోాయ్ !
మధుపాయి, విరి జీల్చి
మధువు త్రాగకుమోాయి !

మాధురులు

ఊరకే మాధురులు
ఊరిపోతున్నాయి!
ఆవైపు ఈవైపు
అని కాదు, అలముకొను
అందమే వెల్గైన
అన్నివైపులగూడ
అంధకార ప్రభలు
మండు వైపులఁగూడ!
ఊరకే మాధురులు!!
వలపుటామనిలోన
తల యెత్తు పూల తే
నెల క్రోలి సోలు ఆ
యెలదేటి పాటలో
అల వల్లకాటి, చ
య్యాల చెరలాటలో!.
ఊరకే మాధురులు!!

ఒక్కసారిగ నురగ
కక్కుతూ పొంగేసి
ఉరుముతూ విరిగేటి
కెరటమ్ము కేకలో
ఆవెన్కనే మరో
అల రాక తెలుపుతూ
ఏవైపు చూచినా
ఎందుకో మాధురులు ! !
వాడిపోయిన పూల
వాసనలు కాబోవు !
క్రొత్తవాసంతికల
కొమరు లసలే కావు !
మనసు మనస్సులె కాల
మందు కల్పించితే
ఊరకే మాధురులు
ఊరిపడుతున్నాయి !
హాయి, భోగం, మనకి
ఏవైపా దాగికొని
తీయరోజులె కలుగు
తాయి ముం దెప్పుడూ

అని కమ్మవాసనలు
విరజిమ్ముతున్నాయి !!
ఆశలై అందాలరాశులై, కలిగేటి
సౌఖ్యాలవ్రాసులై
చిరునవ్వుమోసులై
పెరుగులో విరుగులో
తరుగులో పరుగులో
ఊరకే మాధురులు
ఊరిపోతున్నాయి !

ఒక్క పువ్వే ?

ఒక్క పువ్వేటు చాలునోయ్? నీ
కొక్క నవ్వేటు చాలునోయీ ?
వలపులోనో సొలపులోనో
కలుగు తీపియె వలయుగాదా!
అందమందే వలపుసొలపులు
అంతటా లోకమునఁ గలవోయ్ !
ఒక్క పువ్వే ?

అడుగు నిడితివి లోకమందున
హాయికొఱకే కాదటోయీ ?
అందఱకు సొత్తయినలోకము
నంద మందే కలదు హాయి !
ఒక్కపువ్వే ?

ఏకతము గూర్చుండి యూరక
యేడ్వ నెటులు సహింతువోయీ ?

పవలనకి, రేయనక, యీవిధి
బాధ నెటుల భరింతువోయీ!
ఒక్క పువ్వే ?

కలడో లేడో అయిన స్వామికి
కాలమంతయు రిత్త బుచ్చుచు
ఏల యీగతి సేవచేయుట
ఎందునా పొందని శ్రమంబున
ఒక్క పువ్వే ?

ఆ 'విభుని నేర్పయినకృతు' లగు
అన్ని విరు లందమ్ము నీవా
ఆ విభుని ప్రతిమూర్తులే యగు
అన్ని పూవులు వలపు నీవా
ఒక్క పువ్వే ?

కల విరుల నన్నిటిని వలచుము
వలయుచో లోకమునె వలచుము!
కలవు తీపియు హాయి, దానవె!
బదులుకోరే స్వార్థపరతను
వదలుమోయ్!_అనవసరమోయీ!

లేవు నీ కాశానిరాశలు,!
రాదు నీ కిక భగ్నహృదయము !
విశ్వసౌందర్యార్చకుడవై
నిత్య మానందమ్ము గ్రోలే
సత్య మగు జీవితాశయ మా
చరణమందువ నిడగదోయి !

"చండీదాసు ప్రేమగీతి"

అతిదీనకామిని! రజకినిరామి! నా
హృదయమందిరమె తన సదనముగ వెలసినది!
లేదు తిరుగనివాడ లేదు చూడనిజాడ
లేదు చేరిననీడ తన కూటికై వేడ!
అతిదీనకామిని!
రజకినిరామిని!

ఆలయంబున వెల్గు నాదేవి యటు; నాహృ
దంతరంబున వెల్గు నీదేవి యిటు సతము!
వరప్రేమగాయని!
వాసంతదాయిని!

ఆమెను నియోగించి రాచార్య లనుకంప
మందిరాంగణము సమ్మార్జన మ్మొనరింప!
దేవీ ప్రసాదమ్ము తృప్తిగా భుజియింప!
అతిదీనకామిని!
రజకినిరామిని!

యౌవనభామిని! దుఃఖినిరామిని!
నిరుపమప్రేమిని! శారదయామిని!
అతిదీనకామిని! రజకినిరామి! నా
హృదయమందిరమె తన సదనముగ వెలసినది!
అతిదీనకామిని!
రజకినిరామిని!

కవిగాయకుడు 'చండి' గానమ్ములో తేట!
లేదు లే దలరామి ప్రేమ కిలలో సాటి!!

కన్నెకాకిబావ!

కాకిచూపుల కన్నెకొలుకుల
కొత్తతీపుల చేవులు పూయగ
తేనెబుగ్గలు గుంటలడగా
తీయపాటలు పాడుతుంటే
పండ్రెండో వసంత మిట్టే
పాలు తెంచిందోయ్ !
కాకిబావా కాకిబావా
కలిగె నీ రెక్కల్లో సత్తువ
ఎగరలేవో ఏకతంగా
ఇరులు తెంచుక మింటిలోనికి
చూపులకునూ రంగునకు నే
చూడగానువు కాకిబా వవి !
హాయిగా నువు పాటపాడిన
కోయి లెందు కిక?
మారుమూలల కెగిరిపోవగ
ఒక్కపా టెలుగెత్తిపాడవ్

ఒక్క మాట పలుగెత్తిపాడవ్
నక్కబావని కాను లే నేను

... ...

ఎసగు బిడియపుతొడిమ
పసిమి మించెను గదా !
అతను శంఖరవాళి
అలముకొన్నది గదా !
తియకోరిక తేకు
తెలుచుకొన్నదిగదా !
తలయెత్తి చూచుటకు
తటపటాయించకోయ్!
కలిసిమాటాడుటకు
కల్లోలపడకుమోయ్!

ప్రధానం

ఎన్ని తీయని కలలు
కన్నానో నినుగూర్చి
ఇన్నాళ్లు ఎదవిప్పి
ఎరిగింపనా చెలీ !

బ్రతుకు పందెములలో
పయిపేరు నాదిగా
తొడిగినా వొక వీర
కడియమ్ము నాచేయి !

నీ పెదవి కెంజివురు నే
పుడికిన ఫలమె చాలు
తీయగొంతుకతోడ
కోయిలై పాడుదును !

నీమనసు నామనసు
ఏక మగుటనె చాలు
లోకమ్ము దిద్దేమ
పోకవిని కాగలను !

నీ వలపు తేనియను

త్రాపిన బలమె చాలు

ఈ రేడులోకాలు

ఏకముగ ఏలుదును !

మనప్రేమ

మనప్రేమ

సస్యసుందర భూములన్
ప్రభవించి ప్రభవించి
ప్రణయ తృణకాష్ఠ మగునొ? ఏమో!
ప్రణయ పల్లవం బగునొ ఏమో!

మనప్రేమ

కల్లోలినీతరంగములన్
పయనించి పయనించి
ప్రణయ తరణియే యగునొ? ఏమో!
ప్రణయ జలరాశి యగునొ? ఏమో!

మనప్రేమ

కాలగాఢాగ్నిశిఖలన్
తపియించి, తపియించి
ప్రణయ జలదాళి యగునొ? ఏమో!
ప్రణయ విద్యుల్ల తగునొ? ఏమో!

మనప్రేమ

దీర్ఘ ఝంఝానిలములకా
ప్రసరించి, ప్రసరించి
ప్రణయ నిశ్శ్వాస మగునో ? ఏమో !
ప్రణయ మధుహాస మగునో ? ఏమో !

మనప్రేమ

సువిశాల గగన వీథులలో
విహరించి విహరించి
ప్రణయ విహాగరాజంబె అగునో !
ప్రణయ భువన సామ్రాజ్య మగునో ?

రాధ వలపు

వలపులో తేలుదునో
మఱపులో సోలుదునో
మనసులో ప్రాణేశు
మాట తీరే తోచె!

కపురంపు తునకలో
అపరంజి మొలకలో
తలపులో నానాథు
పలుకు తీరే తోచె!

విరిదేనె ముసురులో
తొలిమించు విసురులో
విరమింప కే విభుని
వేణురావమె తోచె!

ప్రణయగీతమ్ములో
ప్రణవనాదమ్ములో
రాధయే నాథునిగ
ప్రభుడె రాధగ తోచె!

వసంతోత్సవము

బృందం:—పులుగునెచ్చెలులార పూవునెచ్చెలులార
కోదమతుమ్మెదలార కదలి రా రండోయి !
తీయతావులపూలతేరెక్కి ఋతురాజు
వనలక్ష్మికై సేయ వచ్చెనే నేడు !
ఇరులు కురియగ లోక మిగురజేసినవాడు
చలిరేడు హేమంతు డరిగనే నేడు !!
స్వాగతమోయీ ! వసంతదేవా !
స్వాగతమమ్మా వనలక్ష్మీ !!

తుమ్మె:— ఝుం ఝుం ఝుం ఝుం
ఝుం ధిం ధిం ధిం
ధి మ్మని దుందుభు
లను మ్రోయింతుము !

కోయిలలు:— ఆహా ఆహా యని
జగములు మరవగ
కుహూ కుహూ కుహూ కుహూ యని తూ
ర్యారావమ్ములు సేయుదుమోయ్ !

బృందం:—స్వాగతమోయీ వసంతదేవా!
స్వాగతమమ్మా వనలక్ష్మీ!!
చలిలో రాలిన మంచుము త్తెసరులు!
ఇరులను త్రోలి హసించు కమ్మవిరులు!
మరులను జిమ్మి తనియించు తేనియలు!
మలయానిల మృదుమధురాలాపములు!
కలహంసీకృతనవనవనాట్యములు!
కొనుమోయీ మాధవ మా కానుకలు!
వనలక్ష్మియె లోకప్రియావనలక్ష్మి
కొనుమోయీ మాధవ నీప్రేయసిగా!
వనలక్ష్మీ వసంతులకు పెళ్లి!
మనస్సులకు మోదమ్మగు రండి!
తమస్సులిక తొలగును లెండి!
వనలక్ష్మీ వసంతులకు పెళ్లి!!

మధువని

మధువనీలతాంత కాంతలారా! రారే
మదభరయౌవన మధునిధులారా రారే రారే !
నీలగగనవీథులలో బారులుగా తేరి
తేలి తేలి కోమలదళముల పరచుకరారే
లోలపవన కల్లోలినిలోన తూలి తూలి
రాలుపరాగపరీమళపాళి మెరయరారే ?
రావె అశోకా అరవిందా
రావే మాకందా
రావే నవమల్లీ నీలోత్పల రారే విరులారా
మధువనస్వప్నడోల
విధురహృదయ సంయోగఖేలలో
మధురప్రేమిజన మత్సరలీల
మధువన స్వప్నడోల

మలయానిలుడు ౧:

రావోయీ మలయపవనా!
తీయ తీయనైన విరితావులడోలికలో రావోయీ

---

*రావోవు ఎనిమిది మధువనస్వప్న నాటకగీతాలు.

దూరారామ భ్రమరాళీపికాళుల
హాయిగొలుపుసన్నాయీనగారాలలో రావోయీ.

మలయానిలుడు ౨:

ఏతెంచె నదె మలయానిలుడు
వీతెంచె నదె మలయానిలుడు!
హాయి హాయిగ తీయ తీయని
భావముల నెదరేపుచూ!! ఏతెంచె!!
రివ్వురివ్వున నెగురుకమ్మని
పువ్వుతేనెల రువ్వుచూ!
దవ్వుదవ్వుల పాటతేటల
వలపు బరువుల మోయుచూ!! ఏతెంచె!!

మరులుమాతంగి ౧:

చర చర చర చర పోయే
శరవేగము చాల దహో!
చరాలు మని బిరాన పోయే తటిల్ల తేల నహో!
మనోవేగమును మించిన
మలయవాయువేగ మ్మిది!
ఏడుసముద్రములా ఈరేడుసముద్రములా
చూడు దాటి కొనితెత్తును అపరూపపుసంపంగి

మరపు తెరల మాయ ముంచు ప్రసవము
మరులుమాతంగి!!

మరులుమాతంగి -2:

మరులు మాతంగి పూడేనె! నీదు
కనుదోయి లోగొన్న యిరుల పోద్రోలీని !! మరులు!!

ప్రియురాలి ప్రేమా ర్తి గనవో నీదు
హృదయమ్మురాగ్రైతె ఇక కరగిపోయీని!! మరులు!!

కన్ను రెప్పలు తెరవగానే నీ ప్రియను
వెన్నంటవో వలపు వలపంటు వేడవో !! మరులు !!
మరులుమాతంగి!!

జోల:

జోజో, జోజో, జోజో, జోజోజో
అందాలమల్లీ నికుంజమందునా
పొందుగా నిద్రింపవమ్మ సుందరీ
చల్లగాలి చెక్కిళ్లపై సోకగా
మెల్లాగ సోగా కన్నుల తాకగా
తీయాతావీ వింజామర లాడగా
హాయిగా సుమాంగ నాళి పాడగా
జోజో, జోజో, జోజో, జోజోజో

మాయాజాలం:

రేగనీ చెలరేగనీ
మాయాజాలము, మధుమాయాజాలము !
పుష్పాడి దుమారము, స్వప్నపారావారము
ఉప్పెనౌచు పొంగి నిండనీ నిండనీ కాంతారము !
మధురసాలసారము దివ్యసౌరభ వారము
దిక్కుదిక్కులా అల్లనీ అల్లనీ నీహారము !!
రేగనీ చెలరేగనీ !!!

మధువనస్వప్నసీమ
మధుమాయా పరివృతచ్ఛాయా సుందరము
నరులుగాని, సురలుగాని, పూవుల
నారాచాల వాడిమొనల కోడరె
తీయ విరులతేనె సుంత కనుగవ
పూయ ప్రియా ప్రియా యనుచు రోయరె
మధువనస్వప్నసీమా !

వెలుగు

వెలుగు! నావెలుగు!
ఈ జగము నిండిన వెలుగు!
కనుల ముద్దిడు వెలుగు
ఎద తియ్య నగు వెలుగు!
మనికి మొగసాలలో
నటియించు నా వెలుగు!
వలపుతేవల మీటి
పలికించు నా వెలుగు!
అంబరమ్మే విరిసి
అనిలము కడల దరిసి
అఖిలలోకమ్ము, హా
సాంచితమ్మై వెలసె!

పెళ్లి కాకముందు

ఏమని, ఏ మేమని, ఏ మేమని!!
నా హృదిలోపల కోరిక యేదో
నాట్యము సేయును తీయని పాటై
కమ్మకమ్మని పూవుల తావులు
పలుకరించు పూరేకుల చాటై!
హృదిలో కోరిక ఏ మేమని!! ఏమని!!

ఝుం ఝుం ఝు మ్మని పూవుపూవుపై
క్రమ్మెడు తుమ్మెద పాటల రొదతో
యీ వసంతమే గేలిసేయుగా
హృదిలో కోరిక యే మేమని!! ఏమని!!

పెళ్లైయాక

చిన్ననాటి స్వప్నసీమ
కన్నయూరు విడువలేము !!
ఎంతహాయి!
చింతా చీకు లేని చిన్ననాడు ?
ఎంత వంత,
ఎదిగి లోక మెరుగుకొలది, నేడు !!
తల్లి మరచి, తండ్రి మరచి, చెలుల, బంధువులను
కల్ల లనుచు, ప్రియములైన వెల్ల మరచిపోవలెను !!
చిన్ననాటి స్వప్నసీమ
కన్నయూరు విడువలేము !!

జంటఊయెల

అతను: ఊయెల ఊపనా సఖీ
ఊయెల ఊపనా !

ఆమె: తీయగ పాడనా మీ
రూయెల ఊపగ ఊగనా !!

అతను: జీవితమే ఊయెలగా, కలగా
నీవే కలలో తీయదనముగా !! ఊయెల !!

ఆమె: ప్రకృతియె నేనుగ
పురుషుడు మీరుగ

అతను: ఆకాశము భూమియు ఏకముగా

ఇద్దరు: ప్రకృతిపురుషలీలయె ఊయెలగా
ప్రణయమధురడోలయె ఊయెలగా

ఆమె: భావగగనపుటంచులు మీరి
దేవలోకపుసీమలు చేరి

అతను:) ఏలుదమా యీ జగమంతా
ఆమె:) మరచి మనుజులచింతా, వంతా !!

అతను: ఊయెల ఊపనా !

ఆమె: తీయగా పాడనా !!

ఆరుఋతువుల ఊయెల

జీవిత మూయెలగా
ఊగెద తియ్యనికలగా!!

థళథళ మను మెరపులలో
ఫెళ ఫెళ మను ఉరుములలో
ఝర ఝర పడుధారలలో
చర చర నర్తించు నెమలినై !!

జీవిత మూయెలగా
ఊగెద తియ్యనికలగా!!

తెలిమబ్బుల నురగలలో
తెలివెన్నెల తరగలలో
పయనించు చంద్రనౌకలో
శయనించే తారాకోమలినై !!

జీవిత మూయెలగా
ఊగెద తియ్యనికలగా!!

హేమంతరాజు కై దండనే
చేమంతి కుసుమాలదండతో
తెరతెరల నును మంచువలువలో
సిరు లొలుకగా పుడమి చెలువనై !!
జీవిత మాయెలగా
ఊగెద తియ్యనికలగా !!

ఇలరాలిన ఆకులలో
తలవాల్చిన తరువులలో
చలిమంటల వెలుగులలో
వలపొలుకు చెంగల్వలతికనై !!
జీవిత మాయెలగా
ఊగెద తియ్యనికలగా !!

తోటతోట చివురులు పోయా
బాట బాట పూవులు పూయా
జుమ్మనిపాడుచు తేనెలు క్రోలే
తుమ్మెదరాయని సుమపేర్మియసినై !!
జీవిత మాయెలగా
ఊగెద తియ్యనికలగా !!

తెలిమల్లెల పూలతోటలో
చలిపందిరి తేనెయూటలో
తరువు తరువు ఫలాలబరువులో
వరలి మురియు వనదేవతనై !!
జీవిత మూరేలగా
ఊగెద తియ్యనికలగా !!

పూలచెండు!

అందుకోం డందుకోం డిదే!
అందుకోం డిదే! అందుకోం డిదే!
అందమౌ పూలచెం డిదే!! అందుకోండి!

మందమారుతమువోలె సోలుతూ
తేలి తేలి భువి రాలి తూలుతూ
కన్నెవలపువలె కమ్మవాసనల
చిమ్మి మైమరచుచెం డిదే!
తన్ను దా మరచి యెదిరి మరపించు
అందమౌ పూలచెం డిదే!! అందుకోండి!

అందదోయ్ అడుగు మందగించి వెను
కంజవేసినా అందదోయ్!
తొందరై అడుగు ముందు వేసినా
అందదోయ్ అదే మందదోయ్!
క్రిందుమీఁ దరసి చిందు తా వసి
పొందుగా అందుకోం డిదే! అందుకోండి!

మేలుకొలుపు !

మేలుకొలిపెగా
తానే మేలుకొలిపెగా !

నామేనిసొగసులో
నిదురించే యౌవనమును తానే !
ప్రేమ తెలిపి పలుకరించి
మేలుకొలిపెగా ! ! మేలుకొలిపెగా !

నా మదిలో నాట్యమాడు
నా తొలికోరికలే
మింట తోచి మెరసిపోవు
తారా మాలికలై ! ! మేలుకొలిపెగా !

రెక్క విప్పె నా కోరికలే
ఎక్కడెక్కడికో ఎగయా
చక్కనైనా వెన్నెలయేరుల
స్వప్ననౌకలలో సాగయా!
స్వప్ననౌకల తేలే కోర్కులు
సఫలము సేయడొ రయమున తానే !
మేలుకొలిపెగా ! !

మలయానిలుడు; దిరిసెనపూవు

దిరిసెన:— ఓ మలయపవనమా!
నిలు నిలు నిలుమా! ఓ మలయపవనమా!

మలయ:— ఓ విరిసిన దిరిసెనపూవా!
నిలిచిన బహుమతులా! ఓ విరిసిన దిరిసెనపూవా!

దిరిసెన:— బాటసారి నిలు నిలు మని
పిలువగానె బహుమతులా! ఓ మలయపవనమా!

మలయ:— బహుమతులే ఈయనిచో
బాటసారి పిలువనేల! ఓ విరిసిన దిరిసెనపూవా!

దిరిసెన:— మాటకారి బాటసారి
మాట చెల్లకుండునేమి
అర్పించితి సర్వస్వము
అతిథిసేవగా తనకే ఓ మలయపవనమా!

మలయ:— తా నెవరో నే నెవరో
తనసంగతి నా కెందుకు
నీ వలపుల నీ తళుకుల
ఏవి నాకు బహుమతులో ఓ విరిసిన దిరిసెనపూవా!

దిరిసెన:— తొలిజన్మల వలపులలో
తొగిపిన తేనియలు!
వలపుల పుష్పొడి మెరపుల
విరిసిన మాధురులు! ఓ మలయపవనమా!

స్వ భా ను !

రావే రావే నవవర్షా జగదభి నవహర్షా !
రావే నవప్రభాత శీతల
శుభానిలంతో స్వభాను !

దెసదెసలన్, కెంజాయల మధుహాసనములు
ఎసగునవే తరులతల చివురు గుసగుసలు
ముసరునవే పరిమళ కుసుమోల్లసనములు ! ! ॥రావే॥

పల్లె పల్లెలన్, పట్టణమ్ములన్
బాలబాలికలు చెలరేగ, నీ
ఆగమనమ్మును గనరాగ,
దవ్వుదవ్వులను నవ్వులగొంతుల
యౌవనరమ ఉయ్యల లూగ
జంటలుగాగ, నిను గనరాగ ! !
విషాదగీతులు, విరాగగాథలు
వినంబడవులే
వినూతన మధూదయోత్సవమ్మున
విమోహనానంద మాధుర్యమా ! ॥రావే॥

మధుఋతువు

వెలసె నహో! వెలసె నహో
ప్రతివనమున మధుఋతువుసహో!
యౌవనము! యౌవనము!
త్రిభువనముల నవయౌవనము!!
వలపుబరువుతో వరుసలుగా
తరులతికల్పై విరిసె నహో!
కుసుమాలు! కుసుమాలు!
వనవనమున మధురసుమాలు!
మరందధారలు క్రోలుటకో
పరాగరాశుల తేలుటకో!
ముసరె నహో! ముసరె నహో
కుసుమకుసుమమున భ్రమరాలు!

చెల్లికి!

మెఱసె మెఱసె తారకాళి
మింట తోరణమ్మై!
మొరసె మొరసె భువనమెల్ల
దుందుభిస్వనమ్మై!
తరళ మధుర మధురామృత
కవితగానవల్లి!
సురగాయకగణము పాడు
శోభనగీతులు చెల్లీ!
నీదు నవవసంతోదయ మీ
దినమున తల్లీ!
ఈ దినమ్ము తిరిగి రాక
మునుపే నీ పెళ్లి!

వసంతము

జగతికి వసంతమా
వసంతమా జగతి !!
అమృతవీణ నాగాన
మ్రోవరించు దశదిశలను !! వసంతమా !!
షడ్జమ్మును మీటి
మధ్యమమును దాటి
దైవతమును మీరి తార
షడ్జమ్మును చేరి !! జగతికి వసంతమా ! !
మ్రోడులయిన తరుల వీణ
మ్రోయగనె చివురులు !!
సఫలాశయ హృదయమ్ములు
సఫలాశలగు వనమ్ములు!! జగతికి వసంతమా !!
పాడలేని ప్రతిగళమ్ము
పాడునే దనర్గళమ్ము !!
పాటలోన మరచు నాత్మ
మరపున నెరుగు పరమాత్మ !!

జగతికి వసంతమా

వసంతమా జగతి!!

అమృతవీణ నాగాన

వ్యాపరించు దశదిశలను!! వసంతమా!!

గ్రీష్మపత్రావళి

అందవు

అందవు అందవు యెంత చాచినా
యెడదల మొలిచే చేతులు !

ముందుకు ముందుకె యెంత చూచినా
బరువుగ మెరిసే చూపులు !

తడియవు తడియవు యెంత కురిసినా
వలపు జేడుల బడి యెడదలు !

తనియవు తనియవు యెంత విరిసినా
వెన్నెలసుడులలో కన్నులు !

అందవు అందవు యెంత చొచ్చినా
యెడదల దొలిచే చేతులు !

ముందుకు ముందుకె యెంత విచ్చినా
పెదవుల నమిలే చూపులు !

తెలియవు తెలియవు యెంత వ్రాసినా
బ్రతుకుల సంజెలగంటలు !

కలియవు కలియవు యెంత పొలసినా
ఒకటై రెండు యెడందలు !

గతాగతం

చూచినకొలంది రాబోవు వత్సరా
లలసా లనిపిస్తాయి !

కడచినవి వెనుదిరిగి చూస్తే
వేవేగ నడిచె నని పిస్తాయి !

సంతోషమైన సంతాపమైన
ఒకజ్యోతి కర్పూరసౌరభమే !

చిరకాలపు కర్పూరమ్మో !
కడచినకాలపు చందనమో కద !

వికృతహాసం

హృది పొంగే తరుణ మధువనంలో
నిదురించా నొక నీరవరాత్రి
గుసగుసల నేసగి నా మదిలోన
కొొసరి కల లవెన్నో కదిలాయి!

మధూదయారుణిమచ్ఛాయలలో
హృది నిండే యానందముకోరకై
వెదకాడగ ప్రకృతియే వికృతయై
వికటహాస మొనరించినది!

"గజల్"

హాయిలో నేల యెద కింత హింస?
తీయపాటలో బాధేల వంశీ !! హాయిలో!!

శకలశకలాలుగా నిన్ను విరిచి
వికలరుతు లందె జగతి మైమరచు!! హాయిలో!!

ఏల అమృతమ్ము నాశించు వీరే
నందనము నేలకే దించుతారే!! హాయిలో!!

మురళి నీ పాట నేల గద్గదము ?
ప్రజనికంఠాన నేల బుద్బుదము ? హాయిలో!!

విరహిణి రాధ

విరహానలంపు బాధ
భరియింపలేదు రాధ!
తన చూపే నీదు తేరు
చను దివ్యపథముగ గోరు
తన వినికియె నీ మురళీ
స్వనస్రుతానిలముగగోరు
విరహానలంపు బాధ !
భరియింపలేదు రాధ!

ఊర్పు వేడి వాడె విరులు
ఉరమునుండి యూడె సరులు
కేశరాశి అశ్రువారి
రాశితోడ కలగి పారలు
విరహానలంపు బాధ
భరియింపలేదు రాధ!

*స్వాగతము :

సంధ్యారుణిమ రుచిరజ్యోత్స్నల
సకలపాంథులకు స్వాగతము
నందనవని హరిచందన విశృతా-
నందాంగణమున స్వాగతము
ప్రసవసుగంధిల నిహారశీతల
పాద్యజలమ్ముల స్వాగతము !
విచికి లాక్షా తా దధి మధు ఫలరస
రచితార్ఘ్యాంజలి స్వాగతము !
వసంతాంత మృదుకిసలయతోరణ
మసృణాంగుళముల స్వాగతము !
అదళిత కదళీ శ్యామ విసృమర
చ్ఛదనకరమ్ముల స్వాగతము !

---

*రాబోవు పదిపాటలు గ్రీష్మము అను సంగీతనాటికలోనివి.

గ్రీష్మజృంభణము

నడిమింట చండరవి మండు నెండ కాచె!
వడగాలులు సుడి తిరిగి హోరు మని వీచె!
సడలి తరుపర్ణములు జరజర మని రాలె!
వడలి సుమఫలాలు సొగసుచెడి పడి తూలె!
కడలంటు బ్రదుకులను జీవరాశి రోసె!
బడలి మంచెపయి తోటమాలి కనుమూసె!

౧. ఈ రేడుజగాలు కాలె ఈ గ్రీష్మ జ్వాలాకీల!
ఈ తాపమునార్పు నేత లేదు ఈపాపముతీర్పు త్రాత లేదు!
అనల మ్మనిలమ్ము కలిసి, ఆకాశము నొసట పొగలు
వనరుజీవజంతుతతుల బ్రదు కాశలకడలరగులు
ఈ తాపము ... ... ఈ పాపము
ప్రేమకొరకు మరిగి మండి పీలిపోయినవి ఎడదలు
తేమకొరకు సురిగి యెండి చీలిపోయినవి యేరులు
ఈ తాపము ... ... ఈ పాపము
వెతలను మరపించు దారి కతలు మాయమాటలోయి

వితలో యొండమావులే వినిపించే పాటలోయి
ఈ తాపము ... ... ఈ పాపము
ఈరేడుజగాలు సోలె ఈ గ్రీష్మ జ్వాలాకీల !

3. ఎండకారు, ఎండకారు, తోటలన్నీ పండేకారు
వనదేవతకావికురులు మెరసి వ్రేలు కెంజివురులు!
తెరల తెరల కమ్మతాల లొరసి మరులుజిమ్ము త్రోవ !
]ఎండకారు !
తరులనీడల వీనేందిర పరచికొనిన చలిపందిర
విరిదేనెలు ఫలరసాలు కురిసి నోరు నిండేకారు ! ఎండకారు !
తెరతీసిన మావితోట సురిగి చనెడు పికముపాట
తేటలోన మేను మరచి తోటమాలి పండేకారు !
ఎండకారు ఎండకారు తోటలన్నీ పండేకారు !

తో ట మా లి

తోటమాలి ! తోటమాలి !
యేటి కింక లేవవు యీపాటికి నీ నిద్ర తేలి
తోటమాలీ! తోటమాలీ !

పాటి రేవులో కదలక పడవలాగిపోయినవో
ఏటినీరు రాక తోట యెండి మాడిపోయినదో
తోటమాలీ! తోటమాలీ !

మావిపండ్లు కావిలోన మాగిపోయెనో యేమో
తావి జారి పూవులన్ని రాలిపోయెనో యెమో
తోటమాలీ !...తోటమాలి !

వడగాలులు వీచుచుండ, ఒడలు కాలి మండిపోవ
మడులలోని విత్తనాలు ముడిగి విడిగి యెండిపోవ
తోటమాలి......తోటమాలీ......
యేటి కింక లేవవు యీపాటి నీ నిద్ర తేలీ
తోటమాలి ! తోటమాలి !

౫ ఓసారి లెమ్ము ఓ తోటమాలి
హాసమ్ము చిందువదనమ్ముతోడ
ఓ తోటమాలి ఓసరిలి లెమ్ము లెమ్ము
ఓసారి లెమ్ము ఓతోటమాలి లెమ్ము!
వేసంగి నలగి వేగునే ప్రాణితతులు
ఈసారి లేచి ఈతింపు జీవగతులు
ఆశాశ నందుకొనుమోయి లోకనతులు
ఓసారి లెమ్ము...............

వేసంగి క్రాగి వీగి భువి రిత్తవోయె
వాసంత జీవనప్రహాయి నిత్తు వేని
బ్రతుకంత మధుమ్మయ మ్మంచు మెత్తుమోయి.
ఓసారి లెమ్ము ఓతోటమాలి
హాసమ్ము చిందు వదనమ్ముతోడ
ఓ తోటమాలి ఓసరిలి లెమ్ము లెమ్ము
ఓసారి లెమ్ము ఓ తోటమాలి లెమ్ము!

నీ కెందుకు

తోటమాలిజోలి నీ కెందుకు !
తోటలో తేనెతేటలో తీయపాటలో మునిగి తేలక
వనములో సఖిజనముతో సుధాసవములో మునిగి తేలక
తోటమాలి జోలి నీ కెందుకు ?
తోటమాలి నిద్రింపనూ లేదు
తోటమాలి మేల్కొనూ లేదు
నీదు ఊర్పులో నాదు ఊర్పులో
నీపాటల నాపాటల మాటల
పెరుగులో విరుగులో తరుగులోన
పరుగువారు కనబడని తేజమౌ
తోటమాలి జోలి నీ కెందుకు?
తోటలో తేనెతేటలో తీయపాటలో మునిగి తేలక
వనములో సఖిజీవనముతో సుధాసవములో మునిగి తేలక
తోటమాలి జోలె నీ కెందుకు?

చలిపందిరి

విరిచెలువలార నవమాధవీనికుంజ
మందు కలయంపిగా తేనియలను చిల్కి
గండవాడు లల్కి పైడిసింగంపుపీట
లం దతిథివర్యు లెల్లరు నధివసింప
పజ్జ గొజ్జంగి చలువవీవనలు గొనుడు

*　　*　　*

బ్రదుకందు గాసిలిన పాంథా
ముదియెండ శోషిలినపాంథా !
బరువైన చూపు విదళించు
చిరునవ్వు పెదవి గదియించు !
చలిపందిరిలోపల విందు
కలలూరు మధువనమునందు !!

మలుసంజ మంచు నునుజల్లు
వలికమ్మ తెమ్మెరలపెల్లు
ఎలదేటులార లే రెండు
విరిబోటులార రా రండు !!

నవవర్ష మధువులను తెండు
యువహర్ష గంధముల నిండు
క్రొవ్విరుల తేనెజడి ముసురు
మవ్వంపు గందవాడి విసురు !!

చలిపందిరిలోపల విందు
కలలూరు మధువనమునందు
ఫలరసాలు నవశీధువులు
కలరవాలు యువమాధురులు !!

అజరుండ వై తివిక పాంథా
అమరుండ వై తివిక పాంథా
ఇదె ఆశకై సుధాపాత్ర
ఇదె ప్రేమకై సుధాపాత్ర
ఇదె స్మరణకై సుధాపాత్ర
విస్మరణకై సుధాపాత్ర!!

వీడ్కోలు

తీయమావిచివుళ్లు మత్తిల్ల మెసవి
పాడి తెగపాడి, కోయిలా నేడు నీవ
సంత మలరారు వేరు ద్వీపాంతరమ్ము
చనియు, వీడవు మా హృదంచలము లెపుడు !

*　　　*　　　*

చివురు గుబురుల గూటిలోనె దాగితివి
చివురు రసమును చేదుగానె త్రాగితివి
తీయతీయగపాడి హాయి మనిపించులే
కాని కంటికి కానరానె లేదోయీ !
రానే రావో కోయిలా ! ఇక నీవు
పోనే పోదువో కోయిలా......
దెసల యంచుల పాట తేలి కరగేనో
ముసలిమ్రాకుల తోట పోలి మరిగేనో
పాయకే మా హృదయఫలకాల చిత్రిత
మ్మాయెనే నీపాట కానరాలే దీవె

రానేరావో కోయిలా! ఇక నీవు
పోనే పోదువో కోయిలా......

*   *   *

పోయిరావే కోయిలా
పోయిరావే కోయిలా
వీడుకోలే కోయిలా
వీడుకోలే
చివురుగుబురుల
గూటిలోన
దాగినావే కోయిలా !
చివురురసమును
చేదు చేదుగ
త్రాగినావే కోయిలా !
తీయపాటల
హాయిగొలుపు తెగాని
కానరానె లేదోయి !!!
దెసల అంచున
నీదుపాట
తేలి కరగేనోయి
పసిమి వెలుగుల
తోట సిలువున పులకరించేనోయి !!

ఆశా గీతి

కనవో ప్రతిబింబుతు మధురీతి!
వినవో యీ ఆశాగీతి !
వడలో సందడిలో... ప్రశాంత
వనజనసంగతి నీ ఆశ !
జడిలో అలజడిలో...మనోజ్ఞ
శంపాద్రుతగతి నీ ఆశ !
చలిలో ఆకలిలో...కలిత
స్వప్నసుధాస్మృతి నీ ఆశ !
పువ్వులోన మధువులో...హసంత
కవిపికగళరుతి నీ ఆశ !
కనవో ప్రతిబింబుతుమధురీతి !
వినవో యీ ఆశాగీతి !

గ్రీష్మసంధ్య

మెరసినవి విను వీధిలోగిట వెలుగు తేనెలపైడిగిన్నెలు
కురిసినవి యీ తోటముంగిట ననుచు మల్లెలచలువసోనలు
ఒలసినవి యీ సంజవాకిట మధువులొలికిన పాటతేటలు
వెలసినవి యలసంపుబ్రదుకుల అమృతచైతన్యంపుబాటలు
జరగినవి వెత లడగి యొడదలు మరపుటంచుల మెరపుపాలకి
కరగినవి తరళిమలు కన్నుల విరియు మించుల తోటమాలికి!

యక్షుని గ్రీష్మము

నీకు మాత్రము కాకపోయిన
నాకు సుంతయు లేకపోయిన
ఆ వసంత ఋతువులె గడచెను
　　నీవు లేకయె ప్రేయసీ!

ఎడద ప్రీల్చు వియోగశాపము
ఒడలు కాలుచు గ్రీష్మతాపము
జగమె యుడుకుచు నంటుకొన్నది
జ్వాలాతోరణ మౌచు నలుగడ
　　నీవు లేకయె ప్రేయసీ!

ఈ నిదాఘనిశీథి జాబిలి
పడ్చు నొంటిగ నుంచు లేర్లయి
ఈ వనిని సుమసౌరభమ్ములె
దావపావక శిఖల నుమియును
　　నీవు లేకయె ప్రేయసీ!

ఏ లో ఏ లే లే

ఏలో కోయిల ఏలే
ఎలో ఏలేలే

కువ కువ కువ మంటూ
కురూ కురూ అంటూ
చివురులమాటున గొంతుక చించుక పాడే వేలే
చినుకులు రాలుటతోనే తోటను వీడే వేలే
ఏలో కోయిల ఏలే
ఏలో ఏలేలే !

కువ కువ మంటూ
కురూ కురూ కురూ అంటూ
చివురులరసమును చేదుగ చేదుగ తాగే వే లే
నవబుతుగీతము తీయగ తీయగ పాడే వేలే
ఏలో కోయిల ఏలే
ఏలో ఏలేలే !

కువ కువ కువ మంటూ

కురూ కురూ అంటూ

వడగాలుల సీగళాన ఓడిన దమృతపుచేాలే

కడిచే వేసవితోనే కదలుచుపోయే వేలే

ఏలో కోయిల ఏలే

ఏలో ఏలేలే ! !

వర్షపత్రావళి

క్రొత్తపొంగు

మొయిలునడకలఁ గ్రొత్త హొయలు తోఁచినది !
మెఱుపుచిందులఁ గ్రొత్త మిసిమి మించినది !
నాకలమ్మును గ్రొత్త నడక నేర్చినది !
హృదయమ్ము క్రొంగ్రొత్త పదము పాడినది !

సీతమ్మ శోకమ్ము శ్రీకృష్ణులీల
శ్రీరాము సత్యవాక్పారీణతయును
గానమ్ము చేసిన కవిలోకమునకు
ముసలినీతులవలని మోసమ్ముచాలు
మతముపేరిటి ప్రాతకతలు చాల్చాలు
అని చాటుమాట యీ నా క్రొత్తపాట !

కవిసమయాల శృంఖలములఁ దవిలి
ఉత్ప్రేక్షలుపమలు నూరకే చొనిపి
రంభోరువులు హేమకుంభ స్తన లని
అవయవమ్ముల నసభ్యముగ వర్ణించు

విరసప్రబంధాల వృత్తమ్ము లింక
కాలగర్భమ్మున గడతేర్పవలయు
అను తేటమాట యీ నా క్రొత్తపాట !

అశరీరయౌ సఖి యాశ్లేషమునకు
పవలు రేలను దీయ బాధలఁ బొగిలి
విరహాగ్ని కీలల వేగి తపించి
తనియక భావగీతములను వ్రాసి
తమయాతనలయందు గుములులోకమ్ము
వారిపై విరజిమ్మ వలను గా దింక
అను క్రొత్తమాట యీ నా క్రొత్తపాట !

దారిద్ర్య మంది స్వాతంత్ర్యమ్ము లేక
కష్టజీవిక ననుక్షణము భారముగ
గడపుచు ముక్తికై యడలెడు మనకు
జ్ఞానమ్మునకు గానరాని యమూర్త
భావాలు వృత్తమౌ పద్యాలవేల
అను తెల్విమాట యీ నా క్రొత్తపాట !

కనకసౌధాల సుఖాపేక్షఁ గులుకు
స్వార్థపరులును సౌహార్దహీనులును
ఊడిగము చేయింప వాడు మొగాన

కాయకష్టము రక్తము చెమటూడ్చి
నవయు కార్మికుమాట నా క్రొత్తపాట!

దారిద్ర్యతమసాన జలధిప్రళయము
తలపించు కార్మికు తన్వి కన్నీటి
తేటగూర్చిన మాట నా క్రొత్తపాట!

జలధి ప్రళయములోపలఁ జిన్నినావ
అనిపించు కార్మికు చినిపాప నవ్వు
రేక గూర్చిన మాట నా క్రొత్తపాట!

శుక్తి విరహము

ఈవిదాహ మెటులారునో ! ఈ

ఈ హృదయతాప మెటుతీరునో !

జలదసఖుడు తన ప్రణయామృతమధు

కణము లెన్నటికి కురియునో !

ఈ విదాహ మెటులారునో!

ఆకసమ్ములో అమృతధారకై

అరయు నా కరవు బరువులో

విజనసీమలో వేదనాగ్నిలో

వేగు ఎన్నటికి తీరునో !!

ఈ విదాహ మెటులారునో !!

రాబోవు మూడుపాటలు శుక్తి అను సంగీతనాటికలోనివి.

నిరీక్షణ

ఈ తీరభూమిలో ఏకాకినిగ నీవు
ఎందుకై తపియింతువో సుందరీ ఎవనికై తపియింతువో!
చేయి కనుబొమలపై చూపు లాకసముపై
ఎరెడు పెదవులతోడ ఎగయుగుండెలతోడ
పొంగి నిన్నలరింపబోవుతరగల గనవు
నింగివైపే వెతల క్రుంగుచూపే కాని
ఈ తీరభూమిలో ఏకాకినిగ నీవు
ఎందుకై తపియింతువో సుందరీ
ఎవనికై తపియింతువో !

శుక్తిముక్తాఫలము

"మెరపు తీగ లవిగో జలదవరి.
ఘన గర్జన లవిగో!!
మలయ వాయువుల
పులకలలోపల
కలలకోరికలు
అలలై పొంగగ
హాయి హాయిగా
తీయ తీయగా
అమృతధార లవిగో!!
యుగయుగాలుగా
పగలు రేలు నా
పడిన వేదనా ఫలమో
తరళ తరళమై
ధవళకాంతులను
మెరసెడి ముక్తాఫలమో!"

నెమలి

ఆడుతోంది నెమలీ! తీయగ పాడుతోంది నెమలీ
రంగురంగుల తరంగవళులలో
రమ్యమైన పురివిప్పి గెంతుతూ ఆడు
తళుక్ తళుక్కని కన్నులు చెదరగ
మబ్బులపై నొక హరిచాపం!
అబ్బురముగ మెడ తిప్పి యాడు నా
నెమలిపింఛ మొక హరిచాపం—
మెచ్చగు పింఛము విచ్చేని!
విచ్చెడు గొంతుక హెచ్చేని
వనియే బృందావనియో తానే
నందకుమారుడో అనిపింప!
ఆడుతోంది నెమలీ! తీయగ పాడుతోంది నెమలీ!

హ రి వి ల్లు

అదిగో లేచెను హరివిల్లు!
హరివిల్లు! హరివిల్లు!
ఆకసమందున అందా లొలికే
ఏడు రంగులా హరివిల్లు! అదిగో!!

రవికి వాహనాలా? మబ్బుల
రథాలాచక్రాలా?
చూడ రమ్యమౌ చిత్రవర్ణముల
అమ్రుతవాహినుల నును జల్లు! అదిగో!!

నేరెడిరస మెవరో విల్లున
నిలువున పూశారే
పాలపిట్ట రెక్కల నెవరో
బాగుగ కట్టారే! అదిగో!!

నీలనీలమై పచ్చపచ్చనై
అంచున విరిసింది—విల్లున

సంద్రము పాయో పొలాల చాయో
చక్కగ మెరిసింది ! అదిగో !!

పాలవెల్లిలో పసుపుకుంకుమలు
నూరి యలదినారా !
కోరి కూర్చి శ్రీ శ్రావణలక్ష్మికి
గొడుగు నెత్తినారా ! అదిగో !!

అదిగో లేచెను హరివిల్లు !
హరివిల్లు ! హరివిల్లు !
ఆకసమందున అందా లొలికే
ఏడు రంగులా హరివిల్లు !! అదిగో !!

చినుకు పాట

చినుకు కన్నియల పరికిణీ చెంగుల
చెంగున మెరిశాయే చిన్ని ముత్తైసరులు!
టిప్ టప్!...టిప్ టప్!...టిప్ టప్!......
పరికిణీ చెంగులి మాటున బరువుగ
ఖంగున మొరశాయే సిరిమువ్వవరుసలు!
టిప్ టప్!...టిప్ టప్!...టిప్ టప్!...
చినుకు కన్నియల పెదవుల కెంపుల
కిల కిల విరిశాయే చిట్టి తటిల్లతలు!
టిప్ టప్!...టిప్ టప్!...టిప్ టప్!.........
పెదవుల కెంపుల మాటున ఫేరట
పిలుపులు పిలిచాయే పిల్లమబ్బుసడులు
టిప్ టప్!...టిప్ టప్!...టిప్ టప్!...
చినుకు కన్నియల ఊపిరిదారుల
తలుపులు తెరిచాయే వలపుపై రజడులు!
టిప్ టప్!...టిప్ టప్!...టిప్ టప్!......

శ్రావణలక్ష్మి

శ్రావణాలక్ష్మియె అవతరించింది
జగమెల్ల చలువయ్యై పులకరించింది
మేఘాల రథ మెక్కి ఊరేగుతోంది
మెరపుల జండాల మెరసిపోతోంది
మసలు గాడ్పుల్లోన మాడిన లోకం
విసురు పయ్యెరలోన పీడింది శోకం
ఆకస మంతటా అల్లి వేసింది
ఊరూరనూ శాంతిభేరి మ్రోసింది
చల్లచల్లగ నయ్యె సూర్యుని తాపం
నల్లమబ్బుల నిల్చె నింద్రుని చాపం
శ్రావణాలక్ష్మియె అవతరించింది
జగ మెల్ల చలువన్నై పులకరించింది

జానపదం

సేలమీాదీ పైరగాలీ—సల్లంగ
సెంప తాకీ లేపుతాదీ !
మణుసులో అణగారి మరిసీపోయిన కతల
మక్కువలూ రేపుతాదీ !
తెల్లావోరిందంటూ తెలివొచ్చిందా అంటూ
మెల్లా మెల పలకరిస్తాది—జల్లుమని
వొళ్లెల్లా పులకరిస్తాదీ !

ములగసిర

వొచ్చిందా తిరిగీ వొచ్చిందా !
తొంగిచూసిన ములగసిరకి పొంగిపోయె తొలిమేగం.
వొచ్చిందా తిరిగీ వొచ్చిందా !
నల్లాకట్టి యేన్గులబారో
కొల్లేటి కొంగలతీరో
అందాల మెరుపురథాలో
కిందా మీ దొతు నింగి రాలేయా పొంగి కూలేయా.
వొచ్చిందా తిరిగీ వొచ్చిందా !
యేటివొడ్డుని మొల్లరుప్పా
యెల్లువగా నవ్వింది !
నవ్వుతూ తనకళ్లా నవరసులూ రువ్వింది!
తళుకూలే ములుకూలై
వలపూల రేపంగ
వొచ్చిందా తిరిగీ వొచ్చిందా !
తొంగిచూసిన ములగసిరకి పొంగిపోయె తొలిమేగం
వొచ్చిందా తిరిగీ వొచ్చిందా !

చాతకీ!

నీదుపాట విందుఁ—చాతకీ
నీదుపాట విందుఁ—లోకను
లేదు లే దనుచు వాదులాడినా
నీదుపాట విందున్

మంచున తడిసిన మల్లె కైపులో
మించి యలరు రేరాణి వలపులో
నింగి మబ్బులు మెలంగకుండిన శూ
నంగ ఖేదమున ఆశాశలలో
నీదుపాట విందున్

చందనవిపినసుగంధవహములో
మందమందపవమానగీతముల
మించు దీగలై విశ్వ మెల్ల పుల
కించు వర్షహర్షాగమమ్ములో
నీదుపాట విందుఁ—చాతకీ
నీదుపాట విందుఁ—లోకము
లేదు లే దనుచు వాదులాడినా
నీదుపాట విందున్

వానకోయిల

చిటపట చినుకులు రాలగ
కో యని కూసె నదే
చిటారు కొమ్మకొస వాన
కోయిల హాయిగ తీయగ !!

ఎండలవేడిమి తరుగగ
మండిన యెడదలు తడియగ
తీయగ పండిన ఫలములు
తిని తిని గళమ్ము విరియగ !!

దారిని పోయెడు పాంథుడు
తలెత్తి చూడగను
పారెడు కాల్వల జలములు
పకపక నవ్వగను !!

చిటపట చినుకులు రాలగ
కో యని కూసె నదే
చిటారు కొమ్మకొస వాన
కోయిల హాయిగ తీయగ !!

మయూరీ!

నటన మాడవే మయూరి
నటన మాడవే !

కటి యిటు నటు కదలియాడ
చిరుపదాలు చిందులాడ
వంపుల మెడ సొంపు లొలుక
ఇంపుగ గళమెత్తి పాడి ॥నటన॥

చల్లని తడిగాలిపిల్ల
మెల్లగ నిను తాకెనుగా
రెక్కల సందున నేదో
చక్కిలిగింతాయెనుగా ॥నటన॥

ఆకసంపు టంచు దాటి
పైకి పైకి ప్రాకివచ్చు
నీలిమబ్బు దుప్పటాన
తేలియాడు కలలలోన ॥నటన॥

ఉరుములసడి మెరపులవడి
చినుకులజడి తాళముగా
సరస నీసఖుడు పురివిడి
వన్నెలకన్నుల చూడగ ॥నటన॥
నటన మాడనే మయూరీ
నటన మాడవే !

ఇంద్రధనుస్సు

నింగికి నేలకు వంగిన వంతెనగా
రంగుల కురిసే ఇంద్రధనుస్సిదిగో!!　　　　నింగికి!!

సప్తాశ్వములు లాగెడు అరుణరథం
సప్తవర్ణదీప్తమ్మగు గగనపథం
వర్ణవర్ణముల విద్యుజ్జ్వాలికలు
కర్ణపర్వమస్మరిత కథానికలు!!　　　　నింగికి!!

నేరెడుఫలముల ప్రోవుల నిగనిగలు
బారులు తీరిన పాలపిట్టజతలు
చాయలుతేరిన సంద్రపుపాయ లవే
పాయలుతీరిన పొలాలచాయ లవే!!　నింగికి!!

పసుపు నలందిన దిక్కులకడప లదే
నొసటను కుంకుమతో మిను వెలది యదే
జేగురు నేలువ ప్రేలెడు చెలువ మదే
శ్రావణలక్ష్మికి నిలిపిన ఛత్ర మదే!!　　　　నింగికి!!

అభిసారిక!

గాలివానరేయి! ని న్నీ
కానలోన నెటులు కాంతునోయీ!!
మనసులోన ఊరు తీయకోర్కులు
కనుల యెదుట నాడు నీడలై
ఇరులు చీల్చి దూయు మెరపుతీవల
తళుకులోన చెరిగి కరగునోయి!!
హృదయమందు నిన్ను గూర్చి మాటలు
కదలియాడు తీయపాటలై
ఉరుము సడుల నుడిగెనోయి పాటలు
వెరపులోన దారి కాననోయి!!
పొదరుచాటో తీవమాటో నిల్చితో
వెదకలేను వేసరిలితినే!
ఇరులలోన ప్రొద్దు తెలియదే నీ
విందు వచ్చి వెడలిపోయితేము!
గాలివానరేయి! ని న్నీ
కానలోన నెటులు కాంతునోయి!

జలదాగమనం

మురళీధరుని మోహనగానము
మరల వినబడునదే !

గోపభామినికి పోయినస్వర్గము
తిరిగి కనబడునదే ! !

గోపభామినికి గ్రీష్మమ్మంతయు
హరివియోగమున వలవంత !
శౌరిరాకచే జలదాగమమున
ఆనందమ్మగు కొండంత ! !

జలభరితములౌ చల్లని మెల్లని
జలధరముల నడకలలో
మదమయూర సమ్మదనాట్యమ్ముల
మృదుకేకారవములలో ! !

శిఖిపింఛము తన శిరసున మెరయ
అఖిలలోకములు మురియ

శ్రావణనీరదశ్యామల దేవుడు
బృందావనిలో వెలయ !!
మురళీధరుని మోహనగానము
మరల వినబడునదే !
గోపభామినికి పోయినస్వర్గము
తిరిగి కనబడునదే !

మే ఘ మా!

మేఘుమా ! మేఘుమా !
గంగవలపులో సొలపులో
బెంగయూర్పులో
కనలు నెండలో తేలుతూ
గగన మంటెదో ! !— మేఘుమా !
హృదయ మావిరుల్ వదలుతూ
కదలి కదలకే
కుంగి పొంగుతూ నింగిపై
కంగ చాపుతూ
నిండుకడలి తేడెగా నీకన్న
తండ్రి! కన్నతండ్రి! !— మేఘుమా !
వలపు టలలలో కలలలో
వగల సగమయీ
వెలుగుపొరలలో యిరులలో
తిరిగి వరుగయీ
మరుగుప్రేమికుల్ నీ
కన్నదమ్ము లన్నదమ్ములు ! !— మేఘుమా !

దిగకోయి !

మెరిసే మబ్బులలోనో
విరిసే పూవులపైనో
చరియించే నా చెలీ! చెలీ!
మేను
పులకించే—నాచెలీ చెలీ!
దివ్యలోకమునుండి
దిగకోయి దిగకోయి
దేవతామూర్తి నా చెలీ!
వలచే గాలులపైనో
తలచే దారులలోనో
తలపించే నా చెలీ చెలీ!
మేను
మఱపించే నా చెలీ చెలీ!
దివ్యలోకమునుండి
దిగకోయి దిగకోయి
దేవతామూర్తి నా చెలీ!

ఉజ్జయిని పిలుపు

"రమ్మోయి ! జలధరా ! మదభరా !
స్వాగతమ్మోయి ! అమృతధారాధరా !
ఉజ్జయిని ప్రేమసామ్రాజ్యాల నేలవంచు
ఊరూర నింటింట మారుమ్రోగగ నిమ్ము ! రమ్మోయి
ఆమహాకాళు ఫాలాక్షి కెంజాయ !
అభిసారికల పాదలాక్ష క్రొంజాయ !
ఆనందధామాన నరయగా రమ్ము !
ఆమంద్రరవళి నాలాపించి పొమ్మోయి !
రమ్మోయి ! జలధరా ! మదభరా !
స్వాగతమ్మోయి ! అమృతధారాధరా!"

అలకానగరి!

ప్రణయజీవనపు బాటలకలిసే
వలపుతోట అలకానగరి!
ప్రణయిహృదుల పులకలౌచు మొనసే
కలికావళి అలకానగరి!
తీయతావి తెరలందు చిందు క్రొం
దేనెలాను భ్రమరావళులు!
తేలి సోలుచును జోలపాడు భ్రమ
రాళి వ్రాలు కుసుమాళులు!
హాయి మీరగా నూయ లూగు కుసు
మాళితో తరులతావళులు!
మందాకినిపయి నందగించు నవ
నందనాళి జ్యోత్స్నావళులు!
కరములలీలా కమలాలు
అలకల తెలిమొల్ల సుమాలు!

ముఖములపై లోధ్రరజాలు
శిఖలను విరియు కురవకాలు
సీమంతముల కడిమిపూలు !
తలపగలమె అలకానగరీ
లలనావళి చక్కదనాలు !
వలపు లోలుకు తియ్యదనాలు !

మేఘరంజని (1)

ఘనాఘనా! ఘనాఘనా!
గర్జింపవా! ఘనాశని!! ఘనాఘనా!!

దిశాంతములనుండి పైకి
కొసల్ బిగించి లేవనీ
ప్రశాంత సమీర ప్రసరిత
పయోధర వినీలశాటి!! ఘనాఘనా!

వియత్తలిన్ తటిల్లతల్
చలచ్చకితలై పారగ
ధరాతలాన వారిధుల్
నభోంగణమ్ము మీరగ!! ఘనాఘనా

చిటుక్ చిటుక్ చిటుక్ చిటుక్
చిద్రుప లౌచు చినుకుజేడులు
ఝురత్ ఝురత్ ఝురత్ ఝురత్
ఝురులై ప్రవహించుధార

ధారాధరా ! ధారాధరా !

కురియింపవా ! ధారాఝరి !

ఘనాఘనా ! ఘనాఘనా !

గర్జింపవా ! ఘనాశని ! ఘనా ఘనా !!

మే ఘ ర ం జ ని (2)

హే దయాంభోధరా పర్జన్యా
ఏదయా నీజీవధార !

నా తానమందు నా గాన మందు ఉ
డ్డీన మౌ వేడి యావిరుల్ !

వినువీథి దాటి ఘననీలశాటి
గా పైకి లేచునా తెరతెరల్
భూమ్యంతరాళముల వంతెన లౌ వి
ద్యుల్లతల్ తనుపు హ్లాల్లతల్
దిగ్దిగంతరమ్ముల మారుమ్రోయు గ
ర్జనముల౯ మురియు మనములు !

చలిగాలి వీచ జలధార లౌచు, ఝుర
ఝురా ఝురాం! ఝుర ఝ్ఝురా ఝురాం !

హే దయాంభోధరా ! పర్జన్యా పడె
నయా నీ జీవధారా !

వరలక్ష్మి!

స్వాగత మమ్మా !
శ్రావణ వరలక్ష్మీ !
దయాకువలయాక్షీ !
స్వాగత మమ్మా!
వినీలజలదాంచలా !
చలచ్చంచలా మేఖలా !
ఝరీమృదులకుంతలా !
ఝుళంఝుళితఘారానూపురా !
స్వాగత మమ్మా !
శ్రావణవరలక్ష్మీ !
చందనానిలశీతలా !
కుందకుసుమమృదుదరస్మితా !!
మధురాశాడోలికా ?
ఫలభరితోద్యానమాలికా !
స్వాగత మమ్మా !
శ్రావణ వరలక్ష్మీ !!

వాల

యెయ్యరా వాల యెయ్యెరా
యిసి రెయ్యరా వాల యెయ్యరా!
సెంద్ర వొంక రూపుమాసే! మబ్బు
సీకట్లు రేతిరి కాసె!
సంద్రము హోరున మ్రోసె! కెరటాలు
మింటిపై పురకలు వేసె!! యెయ్యరా వాల!!
కెరటాలు విరిగినకాడె! మిల మిల
మెరిసేటి సేపలతోడ!!
బరువైన వాల లాగినావా! ఇల్లె
బంగారమై తూగినావా!! లాగరా వాల!!
కన్నులుసెదిరీని నేడు! వాలలో
వెన్నెల సేపలు సూడ!
కొంపలో కుంపటికాడ—కునుకు
కోడలు ఆసతో సూడ! యెత్తరా వాల!!

అభిసరణ

సఖుని గాంతునే! ఆహా సఖుని గాంతునే!
నీలిమబ్బు మేలిముసుగులో
తేలిపోవు తారానారినై
తరువు తరువు వెనుక తారుచు
అడుగడుగున నూహా లూరుచు
ఆహా సఖుని గాంతునే
మోమున చిరునవ్వు మొలకలో
మ్రోల నిలిచి తీయపలుకులో
మైమరపున మధువు లొలుకగా
ప్రేమడోల నోలగింపగా
ఆహా సఖుని గాంతునే! ఆహా సఖుని గాంతునే!

కృష్ణ జననం

భువననేత శాంతిదాత
పురుషోత్తము డవతరించె
పృథివీతలి నెట యెట యెట ?
మధురానగరి !—యెట యెట
మధురా నగరి !

ఆశాహ్లాదు లోలలాడె
ఈరేడు జగాల
అలవైకుంఠ మిలాతలి
కవతరించె నెట యెట యెట ?
మధురానగరి !—యెట యెట
మధురానగరి !

జగతీప్రజ కిక అంధతమో బంధన తొలగు ననుచు
ధర ధర్మదేవతకు స్వేచ్ఛాసుగతులు కలుగు ననుచు
వసుదేవదేవకీదేవుల వరములు పండె ననుచు

గలగల మని యూడిపడెను కరచరణశృంఖలాళి
చరచర మని తెరచుకొనియె చెరసాల ద్వారపాళి
ఎడ యెడముగ పాయ విచ్చి యమునానదీమతల్లి
శిశువుతోడ వసుదేవున కొసగె త్రోవ రేపల్లె!
దూరమాయె దూరమాయె
దురహంకృతి నిరంకుశత!
ఇలాతలిని ధర్మపరత
నెలకొన్నది యెట యెట యెట?
మధురానగరి!—యెట యెట
మధురానగరి!

కృష్ణావతారం

బృందం:—అల వైకుంఠపురంవారం! మేం
శ్రీమహావిష్ణు పరివారం!

గరుడ:—అందమైన రెక్కలూ
అనంతమైన వేగము గల
గరుడుడ నేనె!
శార్ఙ్గ ధనుష్పాణి జగము
లేల తిరుగు తేరు నేనె!
దేవరాక్షసుల పోరుల
విష్ణువాహనము నేనే!

బృందం:—అల వైకుంఠపురంవారం! మేం
శ్రీమహావిష్ణు పరివారం!

సుదర్శనం:—కృష్ణుని తర్జని కేంద్రముగాగ
గిరగిర తిరిగే చక్రము నేను!
మధ్యందిన మార్తాండునిపోలె

మహాతేజమున మెరయుదు నేను
సముద్రమథనపు సమయమునందున
అనేకాసురుల హాత మొనరించిన
కృష్ణుని తర్జని కేంద్రముగాగ
గిరగిర తిరుగు సుదర్శన మేను!

బృందం:—అల వైకుంఠపురంవారం! మేం
శ్రీమహావిష్ణు పరివారం

శార్ఙ్గము:—శార్ఙ్గము నేను
కురంగపు వంపుల సొంపుల ధనువును నేను
వైకుంఠేశ్వరుడౌ శ్రీమహావిష్ణువు ధరించే
సుందరధనువును నేను
స్త్రీవలె తోచియు పురుషుని
ధైర్యముతో చెలగుదును
రథ గజ తురగ పదాతుల
రాక్షసబలము లడంచిన
వైకుంఠేశ్వరుడౌ శ్రీమహావిష్ణువు ధరించే
సుందరధనువును నేను!

గద:—హరి ధరించు గద నేను!
కౌమోదకీ నా నామము!

సరయూనది మథించితిని !
చంపితి ఘోరాసురులను
హరిధరించు గద నేను !
నా నామము కౌమోదకి !

పాంచజన్యం:—భం భం భం, భం భం భం, భం భం,
పాంచజన్యమును నేనే !
పాలకడలి జన్మించినతోడనె
శ్రీపతి ముఖమున చేపట్టెను నను
నా నాదముతో దేవవైరులకు
నాశ మ్మొదవును రణాంగణమ్మున
భం భం, భం భం, భం భం, భం భం,
పాంచజన్యమును నేనే !

ఖడ్గం:—నందకమను ఖడ్గమ్మును
న న్నెదిర్చి రణమ్మందు నాశమ్మే పొందుదురు !
తలచినతోడనె విష్ణుని కరమ్మంటి మెరయు నేను
నందక మను ఖడ్గమ్మును !

బృందం:—అల వైకుంఠపురంవారం !
శ్రీమహావిష్ణు పరివారం !

ఆ మహావిష్ణు వవతరించె, లో
కావనార్థమై వ్రజభువిలోన !
మేమంతా గోగోపజనమై
అనుసరించెదము విష్ణునిసేవ !
అల వైకుంఠపురంవారం !
శ్రీమహావిష్ణు పరివారం ! !

* వైతాళికగీతులు

మేలుకో స్వప్నలోకరాజ్ఞీ మేలుకో
చాలింక నిదుర శాక్యరాజ్ఞీ మేలుకో
నిశాతమస్సులు నిరాసములై నశించెనులే
దిశాంతభూమిని ఉషఃకామిని హసించెనులే
స్వాంతమ్ముల శాంతహిమధునులు వర్షించెనులే
అంతరమున నఖిలవిశ్వమును హర్షించెనులే

---

* రాగల 20 పాటలు బుద్ధచరిత్రాత్మకమైన దివ్యజ్యోతినాటికనుండి.

మాయాదేవిస్వప్నం

నిద్రాముద్రితవు కమ్ము
సార్వభౌమినీ !
విశ్వజ్యోతిష్మతీ ప్రమోదయామిని
స్వప్నలోకచ్ఛాయావీణా
సమ్మోహననిస్వనాలు
సర్వదిశల విస్తరిల్ల
సార్వభౌమినీ
విశ్వజ్యోతిష్మతీ ప్రమోదయామిని

* * *

విహరింపవె మారాణి
మోహన
నిహారపథ సోపానపాళిపై !
అలసనిమీలిత సుందరనయనా !
పులకిత సకలాశామృదుశయనా !
మహనీయాశయ కాంచనసదనా !

విహాసన మధువర్షాంచితవదనా !
విహారింపవె మారాణి !

మోహాన

నిహారపథసోపానపాళిపై
విహారింపవె మారాణి !

ప్రబోధము

చైత్రజీవచైతన్యము గొను మీసారి
మర్త్యశరీరీ!

ఆర్తిహాలహాలధారీ!
ఆనందసుధక్రోలు మీసారి!
శాంతతరళశుభకాంతిలో
చందనానిలభ్రాంతిలో
ప్రాచీదిశ నరుణరోచిలో
ఆశా లసదమృతవీచిలో!!—
అఖిలేశ్వరనూ తేజస్సే
సకలలోకైకమూ వర్చస్సే
శాక్యరాజ్ఞిగర్భమునందు
జ్ఞానరవిగ్యై జనన మొందు!
చైత్ర జీవచైతన్యము గొను మీసారి!
మర్త్యశరీరీ!

ఆర్తిహాలహాలధారీ!
ఆనందసుధక్రోలు మీసారి

వైతాళికగీతి

మెరయు దిశాముఖ మే మన్నది యే మన్నది?
మరుగు సుషమ్నిఖ యే మన్నది ?
తెలివివెలుగులో శతసూర్యచ్ఛవి
మెలగనీని తేజము కలుగు నని !
పొరలు సాగర మ్మే మన్నది యే మన్నది ?
కెరలు చకోర మ్మే మన్నది ?
చలువవెలుగులో శతచంద్రప్రభ
తొలగద్రోయు తేజము కలుగు నని !
ఎరగు హిమశిఖర మే మన్నది యే మన్నది ?
కరగు గిరిఝర మ్మే మన్నది?
ఎడదలోతులో హిరణ్యగిరినే
కడకు ద్రోయు తేజము కలుగు నని !
విరియు పంకజ మ్మే మన్నది యే మన్నది ?
ఉరలు పరాగ మ్మే మన్నది ?
వలపుబరువులో అమృతభాండమునె
తలపనీని తేజము కలుగు నని !

గౌతమబుద్ధుని జననం

ప్రమదావని కింశుకసాలము
కకుబంతసృత మృదుకిసాలము
కమనీయ సురభిసుమజ లము
హిమశీకర సించితమూలము

కింశుక పర్ణచ్ఛాయాకుంజములోన సంపూ
ర్ణాంశుమతి రాణి స్వర్ణతర్దికపైని
విశ్రమించి నయనముల సుధారుచు లెసగ కన్నది
అశ్రమమున అఖిలేశు నంశమానిసుఁగు !

*   *   *

కలలు ఫలియించి జగతి వెలిగించు సుతుడు రాణికి జనించె
మలయానిలము లలమి లుంబినీవనము నందనమ్మై మించె
మాధవీలతిక వలపించి ప్రోవులై పూచె కోటపైని
బోధితరుశాఖ పులకించి మొలకలై లేచె తోటలోన !

*   *   *

రాజసౌధ మజరావనము !

రమ్యమానంద కాననము !

దివ్యశరీరులు తిరోహితులై చరించిరి

దిక్పాలకులు సువర్ణ డోలిక వహించిరి !

రాణిని సూనుని రాచనగరు చేర్పించిరి !

కానికలను దీవెనల నవల నర్పించిరి !

రాజసౌధమజ రావనము !

రమ్యమానంద కాననము !

అసితముని ఆవేదన

అసదృశ తేజోవర్తి
శిశుమూర్తీ శిశుమూర్తీ !
అఖిలము వెలిగించు జోతి వీవె నీవె నీవె ! !
కనగా గలిగితి నిన్నమరకమలినీ సుధాధునీ !
జరాభరితుడనే నేను
వినగలనే యిల శాసనములో
నీ మృదులభాషల మధురకలస్వని
కిసలయారుణస్మితా నీ
మసృణ చరణతలమున నను
పొరలనీ ! తరలనీ !
చింతారహితముగ సుప్రశాంతియుతముగ
నా వయోజీవిక నిక మరలనీ
సురుగనీ ! పరలోక స్మరుగనీ !
యువమానవ భావిమార్గవ్యక్తీ !
భువినవతారమా స్వర్గశక్తీ !
అసదృశ తేజోవర్తీ !
శిశుమూర్తీ ! శిశుమూర్తీ !

ఏనాడో యేనాడో

ఈ నాడె కాదు ఇం కే నాడో యే నాడో
ఈ గాలి నెరుగనే నేను ?
ఈ నేల తిరుగనే నేను?
మనసు నలరించు కమ్మని గాలు లివి యవే
తనువు సొలయించు చల్లని దారు లివి యవే!
ఈ నాడె కాదు ఇం కే నాడో యే నాడో
ఈ గాలి నెరుగనే నేను ?
ఈ నేల తిరుగనే నేను?
ఎరుగనే వీరు నా బంధులు ! వీరు నా బంధులు !
మనసు కలిసియు కలియకుందురు
సరస నిలిచియు నిలువకుందురు !
ఎరుగనే వీరు నా బంధులు ! వీరు నా బంధులు !
ఈ నాడె కాదు ఇం కే నాడో యే నాడో
ఈ గాలి నెరుగనే నేను?
ఈ నేల తిరుగనే నేను?

స్వయంవరం

కామదేవు కొలువున వలపుల
రేకలను విరియు ప్రసవాలమోయి
కనవోయీ ! కనవోయీ !
ఓ మధుపాయీ ! కనవోయీ !
హృదయములో కస్తురులో
మది నలలో చంచలలో ! !—
పువుశరాలు మైమరచెనో !
యువహారిణి దెసలుపరచెనో !
పసవిడు వలపుల ప్రసవమ్ము నెటుల
బహుమానింతువో భ్రమరకుమారా !
మదనవిశిఖలకు మెరుగగు విరి నెటు
బహూకరింతువో భ్రమరకుమారా !

సోమరి పాట

ఆమని పొంగులో
అలరు లేమ ముసుంగులో
సోమరిగాయకుండు
నే డేమని పాడెనో, బ్రదుకు
నేమని పాడెనో,
ఎందుకని—సౌందర్య మెవరికని!
కమ్మనైన విరిముసుంగు చాయనే
వేడిరక్తమ్ము చిమ్ము కంటకమ్ము గాయమే!
ఎందుకని—సౌందర్య మెవరికని!
ఆకటి బాటలో
అలము చీకటి తోటలో
సోమరిగాయకుండు
నే డేమని పాడెనో! బ్రదుకు
నేమని పాడెనో,
దుఃఖమ్మని—సౌఖ్యమ్ము దూరమ్మని!

9

బ్రదుకు తెరువు నరయు ప్రాణి గొంతులో
బెదరి యుసురు వదలు నల్పజీవి జాలి వంతలో
దుఃఖమ్మని—సౌఖ్యమ్ము దూరమ్మని !
ఆమనిపొంగులో
అలరు లేమముసుంగులో
సోమరిగాయకుండు
నే డేమని పాడెనో, బ్రదుకు
నేమని పాడెనో !

భ్రమర ప్రబోధము

భ్రమరా! ఓ భ్రమరా!

సిరుల తెరలలో పొరయు నిరులలో
ఒరగు మనికి చాలులే చాలులే

మేలుకో వేల, మేలుకో వేల
భ్రమరా! ఓ భ్రమరా!

చెలిమికలలో వలపుటలలో
కరుణ తెలిసి మేలుకో మేలుకో

చాలు లే నిదుర, చాలు లె నిదుర
భ్రమరా! ఓ భ్రమరా!

* * *

భ్రమర ప్రబోధము

భ్రమరా! ఓ భ్రమరా!
సుమభవనము విడుమా!

మర్త్యజీవిత మ్మన నే మనుకొన్నావు?
ఆర్తస్వరమో భరమా నిశ్వాసనమ్మో
ప్రలయశ్రుతియో సంతత హింసారతియో
భ్రమరా! ఓ భ్రమరా!
సుమభవనము విడుమా!

దేశదేశముల ప్రమోదలేశము కానము కానము!
ఆశ లరయు నయనమ్ముల రాలిన వశ్రులు అశ్రులు!
అంతఃపుర మేల ప్రణయ సంతర్పణ మేల లెమ్ము!
భ్రమరా! ఓభ్రమరా!

చితి జ్వాల

రగిలి మండెను చితిజ్వాల !
ఎగసి యార్చెను దహనకీల !

మేడలో వాడలో తోటలో బాటలో
ఆడుతూ పాడేటి కునుకుతూ కుల్కేటి

తనువు మండెను చితిజ్వాల !
కనలి యార్చెను దహనకీల !

వలపులో వంతలో ఆసతో ఊసుతో
ఎగురుతూ గెంతేటి వగచి వగపించేటి

తనువు మండెను చితిజ్వాల
కనలియార్చెను దహనకీల !

ఉజ్జ్వలప్రభాతము

అమలహృదయ కమలాకరా !
సకల వికలజనార్తి తమోహరా !
నిద్రారహితములౌ నీ నేత్రమ్ములవలెను !
హిమార్ద్రములౌ దిశల నరుణరాగమ్ము ప్రబలెను!
అదిగో ! ప్రథమ శకుంత మనోహరగానమ్ము !
అదిగో ! ప్రాసాదాంగణఘంటాధ్వానమ్ము !

ప్రస్థానము

ఈ యిరులుచీల్చుకొని యే వెల్గు పిలిచెనో
యేగుమోయీపథికుడా!
యిలు వీడి
సాగుమోయీ పథికుడా!
ఏ కొసకు సాగేవొ ఆ దెసనె ప్రోగౌను
ఆశాప్రశాంతకిరణాలు!
వాగౌను
అమృతవాణీపురాణాలు!
ఇరులలో కడలంట మఱుగు తారలు మింట;
మనుజహృదయాల పెనుమంట
కలదంట
కనలు నీకనుల కొనలంట!
జగములోపలి వంత మనసులోపలి చింత
తొలగింప నీ యాత్రకంతు!

యుగ యుగ

మ్మిలను జన్మింప నీ వంతు !

ఈ యాత్ర వల దంచు నెవరు పలికేవారు ?

ఎవరు ని న్నాపగలవారు ?

లోకాని

కెవరు సంతాప మౌవారు ?

వియోగిని

హృదయేశ్వరు డెందు పోయెనో యిక
నేనాటికి నిందు రాడుగా !!—
బ్రదు కంతయు వంతపాలుగా, ఏ
పాపమ్మున కింత శాపమో !!—
ఎదలోపల నొదిగియున్న కోరిక
లెపుడే నెరిగింపనైతినే !
ఇపుడే యవి పొంగి కూలి చీలిక
లైపోయిన వేమిసేతునో !!—
అరవిచ్చిన పారిజాతమాలిక
నురమం దొకగడెయు తాల్పడే !
తడి యారని దాని యూర్పు వేడిమి
వడి సుసిగాఁజాల నేలనో !!—
హృదయేశ్వరు డెందు పోయెనో యిక
నేనాటికి నిందు రాడుగా !!—

వైతాళికగీతి

పాలపుంత పర్వతముపై ప్రాలి పవ్వళించినదిలే
నాలవజా మింక భూమిపయి చిరునవ్వు నుంచినదిలె !
వేగుజుక్క ఆశ లల్లు చూడ్కుల వేసటలో
రాగశాటి మోసరిల్లు అంచుల బాసటలో
పాలపుంత పర్వతముపై ప్రాలి పవ్వళించినదిలే
నాలవజా మింక భూమిపయి చిరునవ్వు నుంచినదిలే !

విరాగగీతం

శ్రుతులు సమముగా బిగించి
నదింపు మోయీ విపంచి! .... శ్రుతులు

మనోహరమ్మగు హాయలుతో
అనేకరీతుల లయలతో
వినూత్న గీతులు సాగవో
వియోగతంతులు వీగవో! .... శ్రుతులు

తీగ శ్రుతి మించి లాగిన
సాగకే రాగ మాగునే!
తీగ శ్రుతులు బిగి సడలిన
మూగగాను రాగ మడగునే! .... శ్రుతులు

* * *

విరాగగీతం

గడ్డిపువ్వు సుఖము
   నీకు కలదా మానవుడా!

ఎండగాడ్పులందు గాని
వాన వరదలందు గాని
మంచుజడులయందు గాని
చింత, చీకు, వంత, వాదు
సుంతయేని లేని చిన్ని ॥గడ్డి॥

చిన్నిపూవుపైని యెగురు
సీతాకోకచిలుకయేని
హాయిగా క్రొంజివురులందు
కూయుచుండు కోయిలేని
సొగసు వెరచి సురిగిపోదు
బ్రదుకు వెరచి పారిపోదు
జ్ఞానీ మానవ నీకె తగుర!
గడ్డిపువ్వు సుఖము
   నీకు కలదా మానవుడా!

బోధిమహీజం

ఆశాంతర చుంబితకాంతిలో
వాసంతికా మధురభ్రాంతిలో
శకుంతలోక సురభూజము !
సుప్రశాంతము బోధిమహీజము !
బోధితరుచ్ఛాయాస్థితుడౌ గౌతముడు
ప్రపంచ
బాధాశమన విభాకర తేజోధనుడు !

ఒక్కడవే!

ఒకరయినా నీకేకకు ఓ యని రాకున్నా
ఒక్కడవే బయలుదేరు !
ఒక్కడవే బయలుదేరు
ఒక్కడవే ఒక్కడవే ఒక్కడవే బయలుదేరు !

ఓరీ ఓ అభాగ్యుడా,
ఊరంతా భయంచేత
గోడవైపు తిరిగి మాట
లాడకుండ నిలుచున్నా
మనసు విప్పి లోలోపలి
మర్మ మేదో కంఠ మెత్తి
నీకు నీవె చెప్పవోయి !

ఒక్కడవే ఒక్కడవే ఒక్కడవే బయలుదేరు !

---

*రవీంద్రుని ఏక్‌లాచలో అను గీతమునకు అనువాదము. మహాత్మునకు నవఖాలీలో ఈగీతము ప్రబోధానికి సహాయపడింది.

ఓరీ ఓ అభాగ్యుడా
ఊరంతా ని న్నొంటిగ
కారడవిని వదలి, తోడు
గా యెవ్వరు రాకున్నా
ముళ్లదారి తొక్కిళ్లకు
కాళ్లు నెత్తురే చిమ్మగ
నీ వొకడవె నడువవోయి !

ఒక్కడవే ఒక్కడవే ఒక్కడవే బయలుదేరు !

ఓరీ ఓ అభాగ్యుడా
ఒకరైనా నీ ముంగిట
కారుమబ్బు కాళరాత్రి
దీపమైన చూపకున్న
పిడుగుమంట కాల్పులోన
పడి మండే నీ గుండెల
ఒంటిగానె వెలుగనీయి !

ఒక్కడవే ఒక్కడవే ఒక్కడవే బయలుదేరు !

శరత్పత్రావళి

ఆగమనము!

చల్లగాలిలో యమునాతటిపై
శ్యామసుందరుని మురళి!
ఉల్లము కొల్లగొనే మధుగీతులు
మెల్ల మెల్ల చెవి సోకు నవే!
తూలి రాలు వటపత్రమ్ములపయి
తేలి తేలి పడు నడుగు లవే!
పూలతీవ పొదరిండ్లు మాటుగా
పొంచి చూచు శిఖపింఛ మదే!
తరువు తరువు కడ డాగి డాగి న
న్నరయు కన్నుగవ మురుపు లవే!
మురిసి మురిసి నా వెనుక దరిసి కను
మూయు చివురుకెంగేళు లివే!

విభావరి

ఓ విభావరీ ! ఓహో విభావరీ !
నీహార హీర నీలాంబర
ధారిణీ, మనోహారిణి !! ఓ విభావరి !

నీ చంచల చేలాంచల
నిభృతస్వ స్వప్నసీమలలో
ఏలా భయచ్ఛాయాజాల
మేలా సౌఖ్యరోచిర్లీల !! ఓ విభావరి !

సంతత శాంతతరంగిణి
మదభరయువకురంగిణి
ఏలా యలసగమనమ్ము
ఏలా నవవిలసనమ్ము !! ఓ విభావరి !

ధరణీతలచంద్రశిలా
తరళమంటపమున నిలిచి
యుగములుగ పరిభ్రమింతు
వగమ్యుడౌ యెవని వలచి !!
ఓ విభావరీ ! ఓహో విభావరీ !

నళిని - పవనుడు

ఆమె:—కుంజవని మధుర మంజులగానము
మందపవనుడా నీదేగా

అతను:—మంజులగీతి మరందస్రోతము
నళినీ నీదే గాదా!

ఆమె:—మృదులగీతముల మదరావములో
హృది పొంగింతువు పవనా!

అతను:—నీ మృదులపత్రములమదమాధురిలో
మైమరపింతువు నళినీ!

ఆమె:—ప్రణయ సరసి తేలుదమా

అతను:—ప్రణవ మరసి సోలుదమా

ఆమె:—యువకవరా!

అతను:—సుమరమణీ!

ఆమె:—అనిలసఖా!

అతను:—కమలినీ ప్రియసఖీ!

ఇద్దరు:—అనురాగాంబుధి నలరుదమా
ఆనందాంబుధి మునుగుదమా

శరద్గీతి

పసిడి మబ్బుల ముసుంగులో
పాలవెల్లి హారంగులో
తళుకు మెఱపుల తీవెలై
వెలుగు నాశాజ్యోతులు!!

కడలి కెరటముల ఆటలో
పొడియిసుక పొరల పాటలో
మలయపవనముల ఈలలో
చెలగు నాశాడోలలూ!!

తరులతాళి మలిపూతలో
పరదేశిపికపు తొలికూతలో
విరతిలేని మాఱుమ్రోతలో
వినెద నాశాగీతులు!!

సంధ్యాదీపకళిక

స్వామీ నీ యాలయమున
సంధ్యాదీపకళిక నోయి!! స్వామీ!!

అలలై తావులవలలో మలయపవనములలో
తెరలా నీ తీయని ఊపిరి తేనెల సోనలపై
తేలి సోలి పోదునోయి!! స్వామీ!!

ఝంఝానిలగతిలో
తావక తాండవత్ పదఝుళంఝుళన విరుతిలో
హృదంజలి కంపిలిపోవగ
ఊగి తూగి పోదునోయి!! స్వామీ!!

ఘనతమోవివృతనిశీథి
వనపథాల దిగులు మిగులు
అభిసారిక నయనయుగళి
కాశాజ్యోతి నౌదునోయి!! స్వామీ!!

విరహిణీ దృగంచలాల
తరళాశ్రు కణాలలో
మెరసినపుడె చెలిమికలలు
విరియ ధన్య నౌదునోయి!! స్వామీ!!

లోకావలి పెన్నిద్దురలో తోగిన వెనుక
పెంజీకటి కవ్వలవెలిగే నీకాంతి సుధాస్రవంతిలో
కరంగి పోదునోయి!! స్వామీ!!

స్వప్న జగతి

స్వప్నజగతిలో ఛాయావీణా
సమదశ్రుతు లెవో సాగునవే !!   స్వప్నజగతిలో !!

అంతరాళమున వింతరంగు లెవో
అలసాలసములై అలమునవే !
రెప్పపాటులో కోటికోటిశశి
రేఖలాశలకు యేగునవే !!   స్వప్నజగతిలో !!

కల్పనాకృతులు కథలు కథలుగా
కదలి మెదలి చెలరేగునవే !
జన్మజన్మగతస్నేహమాధురులు
ఝరులు ఝరులుగా మూగునవే !!   స్వప్నజగతిలో !!

జాడజాడలుగ జరిగిపోవు నా
నీడల నా ప్రియు డేడో !
గురుతువై చికొని, కన్ను మూయగనె
జరిగిపోవు నే నీడో !!   స్వప్నజగతిలో !!

జాజి - తుమ్మెద

చల్లగాలిలో పూలతోటలో కొల్లలైన వలపులలో
కన్ను విచ్చి చిరునవ్వు నవ్వినది సన్నజాజిపూ వొకటి !!
దారినిబోయే తుమ్మెదబాలుడు దగ్గరగా నిలిచాడు !
సన్నజాజివిరికన్నె చూపులో తనచూపులు కలిపాడు !!
సన్నజాజివిరికన్నె యెదలో తేనెజల్లు కురిసింది !
తుమ్మెదబాలుని కన్నులలోపల వానవిల్లు మెరిసింది !!
తుమ్మెదబాలుడు జుమ్ముజుమ్మనుచు రమ్మురమ్మనగసాగె !
సన్నజాజివిరికన్నె సిగ్గుతో చివురుజొంపమున డాగె !!
తుమ్మెదబాలుడు నమ్మకమునకై తోటయే సాక్షిగాను
బాసల నెన్నో చేసినాడు విరిబాలకు మోదముగాను !!
జాజివిరివలపు తేనెల వానల జడులలోన తడిశాడు !
జాజిపూవుపై మోజుతోడనే రోజు లెన్నో గడిపాడు !!

*ఆశ్వాసనము

శతపత్ర సుందరీ! అతిలోక
సౌందర్య బంధురీ!
యౌవనసరసి - మదభరిత
జీవితలావణ్యము లోరసి
ధగధగ మెరసి - శతమృదుల
దళములుగా విరిసి
వెలసితే, చెలిమి కలలలో
అలసితే, సొలసితే,
తరుణారుణ నవరాగమంజరీ!
భ్రమరకంఠకలగానవాహినీ!
భంగసార్ద్రహృదయాంజలీ!
సుందరీ! ఓ సుందరీ!

---

*రాగల తొమ్మిది గేయాలు శతపత్ర సుందరి నాటికనుండి.

అస్తమయము

ఇనుడు కొండ దిగెనా అయ్యో,
దిగెనా అయ్యో, దిగెనా ?
నా వలపుల చేకొనకుండ,
నా పిలుపులనే వినకుండ, కొండ
దిగెనా అయ్యో, దిగెనా ?
యుగయుగాల దినదినంపుమోసము
ఓర్వగలనో యెన్నినాళ్లో యీగతి
నగవుపాలుకాదె నాదు జీవిక
కనులు తెరచి కలువ చూచెనే ! !
ఇనుడు కొండ దిగెనా అయ్యో,
దిగెనా అయ్యో, దిగెనా ?

కీచురాలు

హాయి హాయి హాయి
రేయివచ్చెనోయి!
తెరలు తెరలుగాగ యిరులవే
పారలి వచ్చెనోయి!!
కలుగు కలుగు తలుపు తెరవరే
తలలు పైకి చాపరే!!
కీచు కీచు మంటు రెక్కలూం
రాచి రాచి పాడరే
కాలు తీసి కాలువేయరే
గంతు వేసి తేలరే
ఎరక పరచి యిరులలోపల
ఎగిరి యెగిరి పోవరే!!

విరహిణి

తిరిగి, తిరిగి, తిరిగి యేలనోయి
ఈ రేయి యేలనోయి !!
మరిగి మరిగి మరిగి తరుగు
నాదు నెడదపైని తెరగ ! తిరిగి తిరిగి!

పడమట కను నిలిపి నిలిపి
బడలి దిగులు వడుదు,
సడలి ప్రీలునో, నా
ఆశామృణాలహారావళి ! తిరిగి తిరిగి !

సురిగిపోయె లోన, తేనె
పెరలు,తరుగ దిక దాహము
ఒరగి, ఒరగి, ఒరగి, కలల
బరువు నిదురలోనపడుదు ! తిరిగి తిరిగి !

జాబిల్లి

జాబిల్లి వస్తున్నాడు
వెన్నెల్లు కాస్తున్నాడు
కళ్లెత్తి చూస్తున్నారా !!
తూర్పుకొండపైనే
ప్రాకి వస్తున్నాడు
చూస్తున్నారా ?
ఓ జక్కవపులుగుల్లారా !
ఓ చక్కనిచుక్కల్లారా! రారే! రారేమర్రా!
తేలుదామా వెన్నెలగా
వ్రాలుదామా కొలనుతిన్నెలగా
విరాళి పోలే పద్మరాణి
ఇదే పోయి చూదామా !!

జోల

జోజో సఖి ! నిదురపోవే సఖి !
నూరు రేకుకన్ను లొక్కసారి మూసి హాయి!
తేరు తేటనీటి యలల డోల నూయ లూగవోయి !
జోజో సఖి ! నిదురపోవే సఖి ! !
నిదురలోన నీ యాశలు కదలి రెక్క లొదవునోయి
విదలించిన రెక్క లెగసి చదల తేలి మెదలు హాయి ! !
జోజో సఖి ! నిదురపోవే సఖి !
వెలుగు తెరల చిమ్ముకొనుచు మబ్బుతెరల చీల్చుకొనుచు
కలలలోకములను కోరికల చెలువల కలిసియాడు
జోజో సఖి! నిదురపోవే సఖి !

స్వప్నలోకము

స్వప్నలోకము ! స్వప్నలోకము !!
రంగురంగు వెల్గుతెరల చిత్రలోకము !!
పొంగి పొరలు వెన్నెలలో, చుక్కలసాగరములో,
ప్రోవు లౌచు తావు లౌచు, చేరి చేరి చెదరిపోవు!!
ఫలియించని ప్రేమలో తరించని మాధురులో
పండి విరిసి అలసిన నీ గుండియ చల్లగా నిమురు
స్వప్నలోకము! స్వప్నలోకము !!
రంగురంగు వెల్గుతెరల చిత్రలోకము!!

గగనయానము

సరసి విడిచి యెగయుదునో!
నే నెగయుదునో! నే నెగయుదునో!
సరస సరస వెన్నెలతరగలు న న్నొరయ!
పై మి న్నొరయ!

నూరు రేకులూ తేలితేలి తెరచాపలై పైకి సాగు!
తొడిమ రేకులే గాలిని కిందికి వడివడి త్రోయగ సాగు!!
వెన్నెల ప్రోవులు క్రిందికి క్రిందికి
క్రొన్నన తావులు పైపైకి!
తారామండలి క్రిందికి క్రిందికి
నూరు రేకులూ పైపైకి!—
పైపైకి! పైపైకి! పైపైకి! పైపైకి!

మేలుకొలుపు

మేలుకొనవె శతపత్త్రా !
శతపత్త్రా ! శతపత్త్రా !
అరుణ తరుణ కోమలగాత్త్రా !
అలసమీలితాయతనేత్త్రా !
ఉదయకాంతు లొదవెను కనవో !
హృదిని విరిసి మధువు లొలుకవో !
శతపత్త్రా ! శతపత్త్రా !
కుక్కుటతతి మేల్కొలుపు లవే !
మధుపమాగధుల పిలుపు లవే !
సారససౌధప్రాంగణసీమను
స్వర్ణపతాకల తళుకు లవే !
మేలుకొనవె శతపత్త్రా !
శతపత్త్రా ! శతపత్త్రా !

రొద

రొదసేయకె తుమ్మెదా, రేగి
రొదసేయకె తుమ్మెదా!!
చెలిని నిదురింపగా నీయదే, నీ రొదా!
రొదసేయకె తుమ్మెదా!!
విరివలపని బ్రమయకే
పొందామర తళుకని మురియకే
చెలియూపిరి తీపికి సొలయకే అలయకే!! రొదసేయకే!!
హాయిగ నీ అరమూాయు కనులలో
ఆడు పాపలే నీ చెలులా!
తీయనైన పెదవి యొలుపులో
తేరు తేనెలే నీ కలలా!! రొదసేయకే!!
వింజామర వేయగనె చల్లని
విరిగందము భరియించు రెక్కలతో
వింజామర వేయవె!
కంజానన యిపు డిపుడే ఆ
కలల లోకమున చెలగెడివేళ!! రొదసేయకే!!

కొండకోన

కొండకోనలో కుంకుమమ్ము
శతకోటిరాశులై తూలె !
సెలయేటిపాయలై మేటిచాయలై
పాటలీకుసుమవాటికయై !! కొండకోనలో !

అవనితలమునకు, ఆకసమ్మునకు
అందమౌ కెంపుబాటయై
నవగంధలహరి, నా
నందఝరు లలము
మందపవనముల పాటయై !! కొండకోనలో !

పొదరు పొదరునా గుబురు గుబురునా
కదలు పులుగుగమి కూతలై
ఆలమందలను తోలుకొనెడు గో
పాలుని వేణువు మ్రోతలై
మధురీతులై మంజులగీతులై కొండకోనలో !

సెలయేరు

కవి:—రా, సెలయేరా! రా, సెలయేరా!!

జలజల ప్రవహించు సెలయేరా, సెలయేరా!
కలకల నవ్వుచు చిందుచు
కులికే కన్నెపిల్లవలె రా, సెలయేరా!!
రా, సెలయేరా! బిరాన, రా సెలయేరా!!

సెలయేరు:—వస్తాను నేను వస్తాను, న
ర్తిస్తూ బిరాన వస్తాను!
తొలిమెరపు నడక ఒయ్యారంతో
తెలిమంచు చీర సింగారంతో
నా కలల తేనియలయూటలతో చిరు
యెడద రొదచేయు పాటలతో
వడవడ వణకించే మంచుశిలల
అడుగున తడబడుతూ వస్తాను!
తళతళ మెరయించే గులకరాల
గలగల పరువులతో వస్తాను!

ప్రతిశ్రుతి!

ఓహో ప్రతిశ్రుతీ! ఓహో ప్రతిశ్రుతీ ! !
ఏటివార తోటలో తాటితోపు తలలనూపు
గాలి తీయ పాటలో
ఆకుపచ్చ చేలవెన్ను లల్లలాడు ఆటలో
నీపాటె విందునే ! నీమాటె విందునే !
ఓహో ప్రతిశ్రుతీ ! ఓహో ప్రతిశ్రుతీ !
పవలురేలు కొనలలో పాతకోట బురుజుపై
పలికించు నగారలో
దెసలు మారుమ్రోయ మ్రోగు దేవళంపుగంటలో
నీపాటె విందునే ! నీమాటె విందునే!
ఓహో ప్రతి శ్రుతీ ! ఓహో ప్రతిశ్రుతీ !
దారికాని దారిలో ఆకస్ము నంటి నిల్చి
కొండల నడిలో లోయలో
ఒంటరైన బాటసారి ఓ యన ఓహో యన
నీపాటె విందునే ! నీమాటె విందునే !
ఓహో ప్రతిశ్రుతీ ! ఓహో ప్రతిశ్రుతీ !

బృందావనము

కృ:—కోప మేల రాధా! దయ
చూప వేల నాపై!
రా:—మోసగాడవోయీ! పలు
బాస లేల చాలునోయి!
కృ:—బాధ కలుగు చాల! అప
రాధ మేదొ సైప వేల?
రా:—అపుడె మోసగించి, తిరిగి
యపుడె సైప మందువోయి!
ఓరి మెంతవరకో, నీ
నేర మీవె తెలియలేవా!
కృ:—ప్రాణసఖుడ గాన, నా
యాన, నను క్షమింపవేని!
నేర మేదొ తెలియా, నే
నేరనైతి చెలియా!
రా:—రాతిగుండె నీది! ఎన్ని
రాత్రు లయ్యె నన్ను వీడి

వార్తయైన లేదు—నాదు
ఆర్తి నీకు తెలియలేదా!

కృ:—కలత వీడు చెలియ! నీ
వలపు దక్క వేరు తెలియ!
రాధికాప్రియుండె, యీ
మాధవు డని విశ్వ మెఱుగు!

రా:—కల్ల లెన్ని పల్కినావొ?
కృ:—ప్రతిన సేతు నమ్మలేవొ?
రా:—ప్రతిన లెన్ని సల్పినావొ!
కృ:—ప్రాణసఖి పదములాన!
వదలను క్షమియించుదాక!

రా:—మాధవ! అపరాధము నీ
రాధను నీవే క్షమించు!

కృ:—రాధారాణీ!

రా:—మాధవదేవా!

ఇద్దరు:—రాధామాధవప్రేమా
రామము బృందావనము
రాసక్రీడామనోజ్ఞ
ధామము బృందావనము!

వెన్నెలరేయి

తార: కన్నుల కింపౌ వెన్నెలరేయి
వన్నె కాడ వెవరోయి!
చేసన్న సేతు వెవరోయి

చంద్రు: అందమైన యీ చంద్రనౌకలో
నావికుండనే చెలియా!
నీ ప్రేమికుండనే చెలియా!

తార: నున్నని చెక్కిలి వెన్నెలకన్నా
మిన్నయై మెరసె నేలా!
నా కన్నులిటు విరిసె నేలా!

చంద్రు: వెలుగుముద్దలో వెన్నపూసతో
మలచినారు నను చెలియా!
నిను వలచినాడనే చెలియా!

తార: అందమైన నీ చంద్రనౌకలో
ఎందుకుతిరుగుదువోయీ!

చంద్రు: చుక్కలలోపల
సుందరివా నీ
పొందుకోసమే చెలియా!

తార: నన్ను చేరగా
లెన్ను నీ కెవరు
తెలిపినారోయి సఖుడా!

చంద్రు: మినుకు మినుక నీ
మెరయు నీ మూపె
దారిచూపెనే చెలియా!

తార: నన్ను చేరగా
ఎన్ని నాళ్లుగా
తిరుగుచుంటివో సఖుడా!

చంద్రు: యుగయుగాలుగా
పగలు రే యనక
పయన మైతినే చెలియా!

తార: నావలోకి రా
నీవో, నా కింత
తావు చూపవో సఖుడా!

చంద్రు:		నావ నీదె గాదా ! చెలియా
నావ నీదె గాదా !
నీవె నడపవే చెలియా ! నావ
నీవె నడపవె చెలియా !

ఇద్దరు:		కన్నుల కింపౌ వెన్నెలరేయి
అందమైన మన చంద్రనౌకలో

చంద్రు:		ఒరగిపోదమా సకియా !
తార:		కరగిపోదమా సఖుడా !
ఇద్దరు:		కన్నుల కింపౌ వెన్నెలరేయి !!

మబ్బుకన్నె - మలయపవనుడు

మబ్బు: మలయపవనా ! మలయపవనా!
కొండదాపుననుండి లేచి
కొంటెచూపులు చూచి చూచి
గుండెలోపలి కోర్కె లేవో
గొంతుముడిలో కదలియాడగ
ఏల యీాలలు పాడుదోయి !
ఎవరికై నడయాడుదోయి
మలయపవనా ! మలయపవనా !

మలయ: మబ్బుకన్నె ! మబ్బుకన్నె !
నీదు వలపుల జడులకోసము
నీలిదారుల కొండకోనల
నీటిచాలుల తేలిపోతూ
నింగి నీలపుచాందినీకడ
నిలిచిచూచెదనే - ఓ మబ్బుకన్నె !

మబ్బు: తోటతోటల బాటబాటల
ఏటికెరడుల పూలకన్నెలు
తేనెసోనల కాన్క లీయరో!
నా దరికి రానేల నోయీ!
మలయపవనా! మలయపవనా!

మలయ: మబ్బుకన్నె! మబ్బుకన్నె!
కానుకలుగ గడించినాడను
తీయదనముల వెన్నొ బరువై
పోయె - చల్లగ సేద తేరగ
నీ తుషారము కోరినానో!
మబ్బుకన్నె! మబ్బుకన్నె!

మబ్బు: నా తుషారపు వజ్రహారము
నాదు మెరపుల వలపు జడులను
నీకు కానుక లిత్తు నంచును
నీకు తెలియున? నీకు తెలియున!
మలయపవనా! మలయపవనా!

మలయ: మబ్బుకన్నె! మబ్బుకన్నె!
నాకు తెలియును! నాకు తెలియును!

నిలిచి నీ నీలాల మేడ
నీలిదారుల నోడలు మరచి
నీ వెవరి నెదురుచూంచెదవో!
నన్నే కాదా!! నన్నే కాదా!
మబ్బుకన్నే! మబ్బుకన్నే!

దినాంతము

దినాంతమ్ము కాగా వనాంతమ్ములందు
ప్రశాంతరుణచ్ఛాయ లంతర్హితాలై
దిశాంతావకాశమ్ము తాకెన్ తమమ్ము
నిశాకేశపాశమ్ము ప్రాకెన్ నభమ్ము

అన్వేషణ

యమునాతీరవనములో ప్రముదిత
శ్యామల జలధర ఖేల!
మధుర మధుర మృదుమురళీలోలన
గోపికామోహనలీల !! యమునా !!

మదులకోరికలు మెదల
బెదరుచూపులే కదల
వెదకుదు రేమది నదిలో
జలముల శ్యామలతనుగా !! యమునా !!

నీలి ముసుగు వసనాలా
నింగి తేలు జలదాలా !!
తొంగిచూచు నయనాలో
వంగి ప్రాకు చరణాలో !! యమునా !!

మన మిద్దరమే

ఇద్దరమే, మన
మిద్దరమే !

నీలిబైలి లోయలలో
పాలవెల్లి పాయలలో
చేయి చేయి కలిపి, హాయి
హాయి నొక్కలై పోదము !
ఇద్దరమే, మన
మిద్దరమే !

పాలవెల్లి బిరులు దాటి
పాలరాతి గవను దాటి
ఆలోకపు పొలిమేరల
తేలి ఒక్కలై పోదము !
ఇద్దరమే, మన
మిద్దరమే !

తెలిమబ్బు తెరలలో
నెలవంకదో నెలో
వలపుటుయ్యాలలో
కలిసి ఒకటౌదమా !
ఇద్దరమే, మన
మిద్దరమే !

ఎందుకో !

ఎందుకో ! పున్నమ !
ఎందుకో ! వెన్నెల !
ఎందుకో ఈ జగ
మ్మంత నే డీహాయి ! !   ఎందుకో ! !
ఇందుకా నా హృదయ
మెగసి పాడేందుకా !
విశ్వహృదయమ్ముతో
ఐక్య మందేందుకా !   ఇందుకా ! !
అమృతవీణాహృదయ
గలిత దివ్యశ్రుతులె
ఆకాశ మెల్ల బ్ర
హ్మాండాలు నిండినవి ! !
నా గళమ్మును వీడు
కళ్యాణిరాగమ్ము
నా వీణపై లోక
కళ్యాణమా నేడు ! !   ఇందుకా ! !

ఇందుకా నాహృదయ
మెగసి పాడేందుకా !
విశ్వహృదయమ్ముతో
ఐక్య మందేందుకా ! ఇందుకా !!
ఎందుకో ఈ జగ
మ్మంత నే డీహాయి ! ఇందుకా ! !

మెట్లవరుసలు

మెట్లవరుసలు మెట్లవరుసలు!
మెట్లవరుసలు మెట్లవరుసలు!
గగనసీమలు కాలపరిధులు
గడచిపోయే మెట్లవరుసలు!
జీవితమునకు మరణమునకూ
ఈవ లావల కదలు వరుసలు!
మెట్లవరుసలు మెట్లవరుసలు!
మెట్లవరుసలు మెట్లవరుసలు!
కుడి యెడమలే కానరాని
తుదిమొదళ్లే తోచబోని
మెట్లవరుసలు మెట్లవరుసలు!
స్వప్నమధువుల జడులలోపల
స్వాంతమున జ్ఞాపకపుపొరలు!
పొరలలోపల తెరలు తెరలుగ
పూర్వజన్మ ప్రేమకథలు!!
మెట్లవరుసలు మెట్లవరుసలు!
మెట్లవరుసలు మెట్లవరుసలు!

జ్వాలాతోరణం

జ్వాలాతోరణం !
నీలాకాశ ఫాలతలాన తేలే
జ్వాలాతోరణం !!
దశదిశలను కాంతి
వెలుగుల కావల పలవించు అశాంతి
కలకలలాడే మృదులాననముల పై
తళతళతళ మను మధురభ్రాంతి !
జ్వాలాతోరణం !!
తెరలు తెరలుగా, తర లెడు పొగలు
పురులు పురులుగా విరియుచు
వెలి గెడు దీపపుసెగలు !
అరులు వెలికి పరువు లిడగ
ఇరుల తరిమి తరిమి వెలుగు !
జ్వాలాతోరణం !
నీలాకాశఫాలతలాన తేలే
జ్వాలాతోరణం !!

౨. డిబ్బూ డిబ్బూ దీపావళి
మళ్ళీ వచ్చే నాగులచవితి !!
మిన్ను మన్ను కలకల కలకల మని
మెరసి వెలుగు వెన్నమతాబా వెలుగు రవ్వలూ
ఓహో! వెలుగు రవ్వలూ !! డిబ్బూ!!
కన్ను చెదర మిలమిల మిలమిల మని
మిన్ను లలము చుక్కనవ్వులో కాకరపువ్వులూ
ఓహో! కాకరపువ్వులూ! డిబ్బూ!!
సన్న తాచు చరచర చరచరవలె
మిన్ను దూసి వెలుగు ఏరులో తా:రాజువ్వలూ
ఓహో! తారాజువ్వలూ! డిబ్బూ!!

3. కను డదే - కను డదే
కడప గడపను ప్రమిద వెలుగులు
కను డదే కను డదే
కడల నడలెడు ఇరులపరుగులు!
కడప గడపను ప్రమిద వెలుగులు
ఘనఘనా! ఘనాఘనా!
ఘనఘన మనుచు దిశలు పలికెను!
ధనధన ధనధనా!
ధనధన మనుచు సిరుల నొలికెను
ఘనఘన మనుచు దిశలు పలికెను

జైత్రయాత్ర

కేల కేల గోగు కాగడాలతో
విశ్వ మెల్ల వెలుగు నగుమొగాలతో
కడప గడప గడచి రారే!
వీథి వీథి వెడలి రారే!!

కేల కేల బాణసంచాలతో
దిక్కు లెల్ల ప్రేలు పటాకీలతో
నడుముకట్టి నడచి రారే!
బడలిక నేమరచి రారే!!

మదమత్సరక్రోధమ్ముల
అదిమి వేయ నొకేసారి
ప్రగతి నడ్డు దానవాళి
పగ లడంప నొకేసారి
రారె రారె యువకులార!
రారె రారె యువతులార!!

దీపావళి వెలుగు చూపి
తిరుగులేని ప్రేమ చూపి
శాంత్యస్త్రము సంధించుక
సమరసాప్తి కొకేసారి

రారె రారె యువకులార !
రారె రారె యువతులార !!

కేల కేల గోగు కాగడాలతో
విశ్వ మెల్ల వెలుగు నగుమొగాలతో !!

ప్రతిజ్ఞ

ప్రతిహస్తము కాగడా ధరిస్తాము!
ప్రతివత్సరమ్ము ప్రతిజ్ఞ చేస్తాము!!

గోగుల కొమ్మల రెమ్మల కొసలందు, మా
ప్రతిజ్ఞలే జ్యోతులుగా వెలుగొందు!!

చెరకువిండ్ల చివరల్లో దీపికలై మా
ఆశయములె మెరయునుగా మాధుర్యాలై!!

అర్కసహస్రపు కిరణావళిపోలు! మా
కోర్కెలవెల్లుల గోగుకాగడాలు!!

దేవత్వమునకు విజయోత్సవ మిదియే
దానవత్వమున కపజయ తరుణ మిదే!!

దీపావళి

ఇంటింటీ ముంగిటా ఒలికేటి నవ్వులే
దీపావళీ ఓహో దీపావళీ !

కంటికాటుకలోన మెరపూలపువ్వులే
దీపావళీ ఓహో దీపావళీ !

ఒడినిండా నగలుండే ఒయ్యారినడకలే
దీపావళీ ఓహో దీపావళీ !

జడుపు గిడుపూ లేని సంబరాల ఒడుపులే
దీపావళీ ఓహో దీపావళీ !

చెడుగంతా చీకట్లయి మంచంతా వెల్తురయే
దీపావళీ ఓహో దీపావళీ !

చెడుగూ చీకటి పోయీ మంచీ వెలుగూ నిలిచే
దీపావళీ ఓహో దీపావళీ !

*అంజలి

అంజలిదే పుష్పాంజలిదే
అనంగదేవ! ప్రణయాధిదేవతా!
నీ శుభాగమనలీల! మా మధుశాఖాడోలా!!
చివురుపతాకాలు! కోకిల బాకాలు!
వలపుల పవనాలు! చిలుక విమానాలు!
ప్రసూన మధురతలై! ప్రణయజీవలతలై!
భువి నామని దిగిన వనాలు! నవమనోజ్ఞసునందనాలు!
అంజలిదే! పుష్పాంజలిదే!
ఓహో! ఓహో! నవవసంతసఖ! మన్మథా!
ఓహో! ఓహో! కుసుమసాయక! మధువ్యథా!

* రాబోవు అయిదూ అవంతిసుందరి నాటికాగీతాలు.

రాజహంస!

రావో రాజహంసమా!
ఠీవిగ్రైన నడకలతో!! రావో!!
తెలిరెక్కల అంచులే
మెరయు పైడిమించులై
కులుకుచు మెడచాపుచు
తరణి వోచు తేలవో!! రావో!!
జనవాంతర సౌహృదాల
సందేశము లిత్తువో
ఈమృణాలహారము నీ
పాదములకు తోరమోయి!!
రావో రాజహంసమా!
ఠీవిగ్రైన నీడలతో!!

* * *

రాజహంసకులతిలకా! సెలవోయీ సెలవోయీ!!
ఏ జన్మపుదో నీ స్నేహస్మృతి!
మా కేళీవని చేరితివా!! రాజహంసకులతిలకా!
మాతృదేవి పిలుపున పోవుదు నో
మదహంసా మన్నింతువుగా! రాజహంసకులతిలకా!

* * *

ఇంద్రజాలగీతాలు

౧ రావోయీ వైనతేయా
కాలగండభేరుండ! గరుడా! విషనాగహరా!!
కొండశిఖరినుండి లేచీ, నిండుగ రెక్కలను చాచీ,
అశనిపాత మట్లు భూమి ఆకసము ప్రతిధ్వనింప
కాళరాత్రి శిరోజాల పాయగా,
నిబిడఘనాఘనముల పెనుచాయగా,
రావోయీ వైనతేయా!!

౨ హ్రోం హ్రీం, హ్రూం హ్రైం
దిగు! దిగు! మహేంద్రజాలీ! మాయామహంకాళీ!
కనులకు ఇరులతేరే మాయాజాలము!
ఇరులకు వెలుగుపారే మాయాజాలము!
మనసుకు మరపుతెరే ఐంద్రజాలము! దిగు! దిగు!
జల్లుజల్లులై సభికుల కన్నుల చల్లవే! చల్లవే!
చల్లవె మాయాకిరణాలు!
అల్లవే! అల్లవే!...అల్లవె, అల్లవెకాంతివాహినుల
కదిలే ఛాయారూపాలు!

రమ్యాణివీక్ష్య

స్మరియింతురుగా !
స్మరియింతురుగా ! !
తెలియని యే తొలిజన్మనొ
హృదిలో నెలకొన్న వలపులు !
మదిలో ఒదిగిన తీయని తలపులు !
స్మరియింతురుగా !
స్మరియింతురుగా ! !
కన్నారో రమ్యవస్తువులను
విన్నారో మధురగీతములను
పరువులువారే యెడదలు
బ్రహ్మాండము నిండగ
స్మరియింతురుగా !
స్మరియింతురుగా ! !

తొలి పిలుపు

ఎవరు పిలిచినారో న న్నెవరు పిలిచినారో !!
భవసాగరమున ప్రణయతరణిపై
పవలు రేలుగా పయనించే న న్నెవరు పిలిచినారో !!
కలకబారె మది, పులక లొదవె నెద,
మరపు తెరలు విడి, తలపులు పొంగగ నెవరు పిలిచినారో
చిన్నవయసులో కన్నస్వప్నమౌలె
కలకంఠస్వనక ప్రమధువుగా నెవరు పిలిచినారో !!

వచ్చే ఆరుపాటలు శిలప్పదికారంలోని కానల్ వరిప్పాటు అనగా 'కడలి దరిపాట' అను కోవలన్ కథను అనుసరించి.

ప్రియోక్తి

సడలనీకు కాంచీదామము! నా
ఎడదలోన వెన్నెల లొలుకనీ!!
వేయివలవంటి కనులతో నా
యెడద కడలిలోతులలో అసువుల
హరియింతువుగా నీ సొగసుతో!!
వింటివంటి కనుబ్బొమల చలనముల
కంటబడిన నా జీవమ్ముల నిటు
హరియింతువుగా నీ సొగసుతో!!
సడలనీకు కాంచీదామము! నా
యెడదలోన వెన్నెల లొలుకనీ!

చెలివలపు

తీయతీయగా చెలి వలపించినదోయీ సఖుడా!

తోటలోని నెత్తావితెరలలో

బాటపైన అరవాడు విరులలో

తేటతేనెలా మాటలతో - ఎడ

బాటులో వెరగుబాటులో నిటులె - తీయతీయగా!

కడలియలలు విరిగిపడు నాటలో

ముడుగు నిసుకపొర లూదు పాటలో

అణచు నగవులో పులక లెగయగా

తాను కెరలి తిరుగాడు దరులలో

తీయతీయగా చెలివలపించినదోయీ సఖుడా!

చెలిసొగసు, వలపు

తెలియునా చెలియ సొగసు వలపుతీరు లో సఖా !
విరిశరాలు, మరులు నొగులు, చిరుతమీలు, కారు మొగిలు
తరచి చూచి సకియమోము ధాత మలచినాడోయి

—తెలియునా !

రాగిలువాడి నేత్రాలు మ్రోగుకంకణాలు
ఆగియాగి తిరుగ యువకహృదులు మరుగునోయి !

—తెలియునా !

శారదపూర్ణిమను చెలగు జాబిలి వెలుగోయి !
పాముకాటు వెరచి యిలకు పరచివచ్చెనోయి !

—తెలియునా !

వాగ్భంగము

ఇటు లౌ నని యెటు లెరుగుదుము !
ఏటి ప్రియుడో ! ఏటి ప్రియుండో !
తారహారములకు బదులుగా
తలలో వాడినపువ్వు చాలని
వలపు లొలుక పలికిన ప్రియుడే
ఏటి ప్రియుడో! ఏటి ప్రియుండో !
ఇటు లౌ నని యెటు లెరుగుదుము !
బాసతప్పి మోసకారియై
ఆసల నడియాసల జేసి
కల్లగాథలను వినిపించెనె
ఏటి ప్రియుడో ! ఏటి ప్రియుండో !
ఇటు లౌ నని యెటు లెరుగుదుము !

కావేరి!

కావేరీ! ఓ కావేరీ !
నీ వెంత పుణ్యవతివమ్మ !
నీ వేమి యీసుపడవమ్మా !
వెండిగోడుగు వలివెన్నెలలో, నృప
దండము మెరసే వన్నెలలో, నీ
కేటి ప్రియుడో ! చోళుడు చేపట్టెను
వేటికొమ్మ గంగమ్మ !
నీ వేమి యీసుపడవమ్మ !
నీ వెంత పుణ్యవతివమ్మా !
నీ కనుల మీను లాకలిని చెంద
వరుణింపవమ్మ కావేరీ !
నా గేటి మంతనము పాట, మేటి
సెలయేటి నీటిరొద పాట, నీ
నీట క్రుంకులిడువారి మంతరము
పాట లొలసి మెలయంగ
నీ విభునికీర్తి వెలయంగ వినుచు

ప్రవహింతువమ్మ కావేరీ !
కావేరీ ! ఓ కావేరీ !
నీ విభుడు నిన్నె ప్రేమించునమ్మ !
నీ వెంత పుణ్యవతివమ్మ !
ముద మగు తుమ్మెదరొదలో కమ్మని
పూవుల ప్రోవులు మెదల,
కదలియాడు మీననయనాలతో
పొదరు, గుబురు, బాట, తోట, చూచుచు,
పరువు లిడుదువు గదమ్మ !
నీ విభుడు నిన్నె ప్రేమించునమ్మ
నీ వెంత పుణ్యవతివమ్మా !!
కావేరీ ! ఓ కావేరీ !

సుమసౌరభం

ఈ సుమసౌరభ మే సురపారిజాతకళికదో!
పెరటిలోని కల్పలతావరసుమమునె మరపించెను !!
ఏకాకి యెడద నే తారక పలుకరించెనో!
రాకేందుబింబ మే మబ్బుపిరుంద నిల్చెనో ఈసుమ !!

అగ్నిమిత్రుడౌ వాయువు నిట్టూర్పుల వలెనె
అగ్నిమిత్రరాజు హృదయ మాందోళితమాయె !
ఈసుమ !!

వచ్చే 7 పాటలు మాళవికనాటకముకొరకు వ్రాసినవి.

ఏకాంతజీవిక

ఎద గాయపడిపోయె
సొదతోడ రొదతోడ !!

ఏకాంతజీవనము నే గడుపగాలేను
ఈవియోగము నింక నే నటింపగలేను!! ఎదగాయపడి!!

నా గోడు విని సుంత నన్నాదరించంగ
ఏనెచ్చెలియు లేదు ఏనెయ్యుడును లేడు!! ఎదగాయపడి!!

నాట్యపరీక్ష

నర్తించు నవె మయూరములు!
ఓహో యనుచు ఓహోహో యను
కేకారవముల క్రిందుమీఁ దగుచు! నర్తించునవె!!
ధనంధనమ్మను మృదంగధ్వని
ఝుళం ఝుళమ్మనెడు నూపురస్వని
రాచనగరులో నాట్యాచార్యుల
నృత్యగీతవాద్య ఘోషల
మేఘావృతమౌ వర్షఋతువుగ
భ్రమించినవో మదించినవో! నర్తించునవె!!

ఎందుకో!

ఎందుకో - హృదయమా!
అందని ఫలమునకై ఆశలు!!

అదరు నిదేలా వామనయనము
అందిచ్చునో అనుకొనని శుభాలు
ఎందుకో - హృదయమా!!

పురుష శేఖరుని కంటిని నేడు
వలపు విరియు చేనాడో కన్నుల
కరవు తీరు చేనాడో
ఎందుకో - హృదయమా!!

తెలిసికొనగలేవా దేవా! నీ
దివ్యచరణములె శరణము నాకు!
ఎందుకో హృదయమా!
అందని ఫలమునకై ఆశలు!!

లాక్షా చిత్రణ

కదలకుమా చెలీ! కదలకుమా చెలీ!
కదలిన అల చెదు లత్తుక
చెదరి తూలు క్రింద మీద కదలకు ॥

లత్తుక నలదినపాదము
నొత్తిన కెంజాయ లరసి
మెత్తని విరిదమ్మిరేకు
యెత్తదు తల లజ్జచేత కదలకు ॥

అరుణపదము తాకినంత
మొరడు కూడ చివురింపదొ
కరకురాతి యెడదకూడ
కరగి యేరులై పారదొ కదలకు ॥

దోహదము

పరవుము పరవుము...చెలీ!
తరువున నీ అరుణపాద కాంతుల
పరవుము పరవుము చెలీ!
వలచుము వలచుము చెలీ! ...నీదు మది
కదలు కోరికలవిరులు ఫలింపగ
వలచుము వలచుము చెలీ!
చరచుము చరచుము చెలీ!...నీదు మృదు
పదముల నీతరు వదరి విరియగా
చరచుము చరచుము చెలీ!

ఎడబాపు

మనోరమణుడె రాగ
కనులార కాంచనైతి!!

పిలుపైన వినగనైతి
మనసైన తెలుపనైతి!!

నా తను వేలో తూలి
నా మానసాంచలాల
మారుత చాలిత సుమలతయో
విచలిత విద్యుల్లతయో
రెపరెపలాడినవి, నా
ప్రియు నెడబాపినది!!
మనోరమణుడె రాగ
కనులార కాంచనైతి!!

అశోకదోహదము

ఎత్తె నదే మాళవిక !
లత్తుకపాద మశోకము నొత్తగ
నెత్తె నదే మాళవిక !!
వ్రాలె నదే మాళవిక !
సోలుచు చెలి వకుళావళి కౌగిలి
వ్రాలె నదే మాళవిక !!
తాకె నదే మాళవిక !
అశోకము తన మృదుపదమున నదరగ
తాకె నదే మాళవిక !!
పూచె నహో - అశోక మదే !
రాచకన్నె మాళవిక పదాహతి
పూచె నహో - అశోక మదే !!

కుసుమితాశోకము

విరహాశిశిర మరిగె హ్రూఁయ
తరుణాశోకములు పూఁయ
వనములను భువనమ్ములను
నవవసంతమూఁయె !
కల్పలతికయైనా వర పారిజాతమైనా
పెరటితరువె అమరయశో
మహితధీరలలితునకు
అగ్నిమిత్రు కూర్మి రాణి
యైనది మాళవిక !
అగ్నిమిత్రు నిట్టూర్పుల
అలరును వలపులిక ! !

కలువవలవు

ఓ శశీ! ఓ శశీ!

కౌముదీ విలాసీ!

వలపే నా యాశయమ్ము
వలపే నా జీవితమ్ము
బ్రదుకులోని చీకు చింత
మరచిపోవ వచ్చినాను!!

జీవితంపు దేవళాన
దివ్యమంటపమ్మునందు
నీదు చరణతలము చెంత
అర్పింతును నా యెడంద!!

ఓ శశీ! ఓ శశీ!
కౌముదీ విలాసి!

శశి పిలుపు

కలువా! ఓ కలువా!!
ఓ కలువా! సొగసులచెలువా!!
నీలి నింగిపైన తేలు చుక్కకన్నె వలెనె
నీలినీటి సరస్సుపైన తేలియాడినావా!! కలువా!!

తేరి పారచూచి నన్ను మిక్కిలి
ఏల కెంపు లొలికెదు నీ చెక్కిలి
కానుగదే ఓ చెలియా!
నేను నీకు పరదేశిని!! కలువా!!

మరులు జల్లు చిరునవ్వుల
తనియించితి వెన్నిసార్లొ?
నీలి నింగినెలత నొసట
వ్రాలెదు నా రేఖవోలె
నీలినీటి సరస్సుపైన తేలియాడినావా!!
ఓ కలువా! ఓ కలువా!!

ఆనందప్రకృతి

ఆకు పచ్చని ఆకు ఆటలో
అల్ల నల్లన సాగు చల్లగాలికి తోగు
చేలవెన్నల సన్నపాటలో
ఆనందమే చిందునే జీవితపు
టాశలే వెలుగొందునే!!
కలకలలాడే తరులతికలు వలపులు చిలికే
విరితోటలడోలికలో
జల జల జల జల మని ప్రవహించు సెలయేరులలో
తళ తళ లాడే సొగసుల మెరపులపాలకిలో
ఆనందమే చిందునే జీవితపు
టాశలే వెలుగొందునే!!
ఎడదలు పగిలించే ఎండలగాడ్పులలో
బ్రదుకుల కదిలించే వానలవరదలలో
దెస దెస ఇరులౌ పెనుచాయల కారుమొగిలు!
ఉరుముల ఫెళఫెళలు! మెరపులు తళతళలు!
తరిగిన వెనుకను సన్నని వానలసోనలలో
ఆనందమే చిందునే జీవితపు
టాశలే వెలుగొందునే!!

స్వేచ్ఛ

పాట తెలిసిన కోయిల లేమో
బయల స్వేచ్ఛగ యెగరగలిగింది!
పలుకనేర్చిన చిలుకమాత్రం
పంజరంలో యెరక లుడిగింది!

గుమ్మమున వ్రేలాడుచిలుకను
కొమ్మమీదీ కోయి లేమో
కమ్మగా వొకసారి పిలిచింది!
"అడవులంటూ తోటలంటూ
హాయి హాయిగ యెగిరిపోదా
మోయి నేస్తం రమ్ము ర" మ్మని
తీయగా వొకసారి పిలిచింది!

చిలుకనేస్తం సిగ్గుపడుతూ
యెరక కంటికి అడ్డుపెడుతూ
చిరుతగొంతుక తొణక నిచ్చింది!
'క్రొంజివుళ్ళా కొమ్మ దిగిరా
పంజరంలో పలుక నేరిచి
పళ్లు తింటూ కులుకుదా' మని
కళ్ల చూడకె కబురు చెప్పింది!

'ఇనుపయూచల యిరుకులోపల
యెరక చేపగ తావు లేదే
యెట్టు' లని అడిగింది కోకిలము !
'ఒంటికాలున కూరుచుండగ
మింటిలోపల వ్రాచయే' దని
కంట తడి పెట్టింది కీరమ్ము !

'తోటభూముల హాయిగొలిపే
పాట లించుక పాడవోయీ
అంది పాటలమేటి కోకిలము !
'సరస కూర్చో - నేర్పుతా లే
చదువు లయ్యల పలుకు లెన్నో'
అంది పలుకులకొలికి రాచిలుక !

'పాటలైనా పలుకులైనా
పరులదగ్గర నేర్చు టే' మని
హాయి నెరిగిన పికము పలికింది !
'పాట లేమిటి ? తోట లేమిటి ?
పాడు కెట్టులు హాయిగా' నని
పంజరంలో శుకము పలికింది !
పాడుతూ పిక మెగిరిపోయింది !!

(రవీంద్రుని గీతి కనుసరణ)

శరదభిసారిక

మధువని కానరావో సఖా! నీకై
వెదకుచు వేసరిలితిన్ - సఖా - సఖా!!
రానే లేదో! ఎందో దాగితివో!!
మధువని కానరావో!
నలుగడల చీకటాయె దారితోచదాయె
రానేరావా! మధువని కానరావో!
నీవే పికమ్మై తరులలోన డాగి
కుహూ కుహూ యని పిలుతువేమొ పిలుతువేమొ
కుహూ కుహూ యని పిలుతువో యీ వనాంతరమున!!
మరచితివో నీ చెలినే, తలపవేమొ బాసలనే!
మధువనిలో సుమడోలాకేళులలో
తనువుమరచు మోహనగానములోన
సురనదీజలములన్ సురుచిరమౌ ప్రణయనావ
సోలియాడరావో వేగమె వనతలికిరావా!

విరిసెనదే కలువచెలి, ప్రియుని కాంచినదో!
చంద్రికలై ఆశామాధురులే వెలింగె!
ప్రియతమమోహానమూర్తిని
కాంచగ నా మనమే చెలంగె!
ఎంతో వేసరితిన్ వనియంతయు నీకై వెదకితి
ఎందుంటివో!
ప్రేమజలధిలో నీదరావా!
మధువనకేళి తేల రావో!

హృదయ నావ

చిన్నదోయీ నా హృదయనావ!
సాగరరాజా మెల్లగపోవా!
చూడవోయి నావలోకి నీరుపోరాదోయి
సాగరరాజ మెల్లగ పోవా!!
గాలిరేగి వీచెను నాల్గువైపులా
రాత్రి అంధకారమాయెనే దారితోచదే
ధృవతార వెలుగులోన
నావ నడుపుము నీలోన!
సాగరరాజ మెల్లగపోవా!
చిన్నదోయీ నా హృదయనావ!!
తెరచాపా చుక్కాని ఇవి నావి కావుకాని
మనసులోన ఏదో తోచి పడవను వదిలాను!
సాగరరాజ మెల్లగపోవా!
చిన్నదోయీ నా హృదయనావ!!

(రవీంద్రుని గీతి కనుసరణ)

గులాబి

సంజ నీరెండలోన
కెంజాయ చివురుశయ్య
అలవోక పవ్వళించె
అందాల చెలి గులాబి!!
పొంగారు వలపుబరువున
బంగారు రేకుకనుల
నిండారు తేనెచూపుల
నెలవంక విరిసె నేర!!
అలపానిలమ్ము వీచె
మన సెల్ల కలచివైచె!
మదిలోన నా గులాబి
వలచి మైమరువనీదె!!

చిత్రార్జునులు

చిత్ర:—ఎవరో నీ వెవరో, నిను గని నా
భవమే మాన్యముగా!
ఓ అసామాన్యవీరా !
ఓ మహామాన్యధీరా !!

అర్జు:—విజయకాంక్షతో విశ్వము తిరిగే
వీరుడ—విజయుడ నో రమణీ !
నాగసతీ ! నీ నవ్యసురూపత
నయనయుగళిధన్యత నొందెనుగా !!

చిత్ర:—నా కనులయెదుట నిలిచిన కాంతిమయుడు
కౌంతేయుండేనా ? నిజముగ కౌంతేయుండేనా
నాకలల దేవళములోనే కొలిచిన కామదేవుడేనా!

అర్జు:—నాగసతీ ! అనురాగవతీ !
చిత్ర:—యోధపతీ ! విజయైకమతీ !!
ఇద్దరు:—యుగయుగమ్ములా తపములు నేడే
సఫలము లాయెనుగా ! !

(రవీంద్రుని గీతి కనుసరణ)

పరిష్వంగము

హాయిగ పాడుదునా సఖి
హాయిగ పాడుదునా ! !
ఆకసమందున రాకాచంద్రుడు
నా కౌగిలిలో నీ సౌందర్యము
కాంచలేక నా మబ్బులలోపల
పొంచిచూచి సిగ్గున తలవంచగ ?
హాయిగ పాడుదునా ! !
కరమున నొక మధుకలశము నిడికొని
ఉరమున నీ విటు లొరిగి యుండగా
తారాపథమును చేరగ గళమును
సారించుక తీయతీయ పాటలు
హాయిగ పాడుదునా ! !

నిదురపో

నిదురపో—హాయిగా నిదురపో!! నిదురపో!!

కనుమూసి హాయిగా నిదురపో!
నిదురలో కలలలోకమ్ములో తేలిపో!! నిదురపో!!

కలలలోకమ్ములో కనకపీఠమ్ముపై
వలపించు నీరాణి వదనచంద్రికలలో
పొంగేటి క్షీరసాగరములో!!
నిదురపో! నిదురపో! నిదురపో!! నిదురపో!!

తరగలై వరదలై ఆకసమ్మంటుతూ
పొంగేటి క్షీరసాగరములో
వలపించు నీరాణి వదనచంద్రికలవే
చూచుకో! చూచుకో! చూచుకో!
వలపించు నీరాణి వలచుకో!!
నిదురపో హాయిగా నిదురపో!! నిదురపో!!

మెల్ల మెల్లగ

మెల్ల మెల్లగ మెల్ల మెల్లగ !
ఉల్లమును కొల్లగొనిపోయే !! మెల్ల మెల్లగ !!

దూరదూరము సాగిపోతూ
కరగు గీతిక చరణమో
గాలి అలలను తేలిపోయే
పూలమాలిక తావియో !! మెల్ల మెల్లగ !!

ఇసుకతిన్నెలు దాటి దాటి
నీలితరగల నీటి అంచుల
గలగ లను మంజీరమో
అంచలమ్ముల నంటి జలజల
రాలు శీకరపూరమో !! మెల్ల మెల్లగ !!

మెల్ల మెల్లగ మెల్ల మెల్లగ
ఉల్లమును కొల్లగొనిపోయే !! మెల్ల మెల్లగ !!

మ ధు ర యా మి ని

మధురయామినీ మానసవీథిలో
నీరవలోకము నిదురకాంచె!!
దూరతీరాలను సాగరగానము
ఉచ్ఛ్వలస్వనుల మ్రోగి యాగె!!
జన్మజన్మల మధురాశయములు
శరదభ్రములై దెసలు ప్రాకె!!
చిరతరుణాశాజ్యోతి తారయై
చీకటి తెరలను చెదరగ తాకె!!
దూరదేవాలయమంగళగీతులు
భువనమోహనములై చెలరేగె!!
చపలచంచలసాగరగానము
సీమాంతరముల కరగసాగె!!
హృదయతంత్రుల ప్రణవమంత్రము
శాంతి శాంతి శాంతి యనుచు
అమరకాంతి కిరణజాలము
మహోదయమ్మని మారుమ్రోగె!!

(రవీంద్రుని గీతి కనుసరణ)

హేమంతపత్రావళి

చలికారు

చలికారు కౌగిలించె
కొండచిలువవోలె లోకము!
తొలికారు తలుపు చరచె
తెరచుకోదు కరవు వాకిలి!!
మనసందు మసలు పరువులు
వినువీథి నంటలేక
చిరుతగాలి నర్తనాల
జగతి శోభ నందలేక
తల వాలిచి యిల రాలెను
ముదురాకు లవెన్నో!!
నెరవిరు లాదవని తోటల
గళము విడిరాని పాటల
కరవాయె తరుణిమలు
అబ్బురమాయె మధురిమలు
ఇరులందె ఇనుపసంకెల
బరువందె స్వాతంత్రత!
పరమాణువు శకలమ్ముల
భయమందె శాంతి, భద్రత!

*హరిదాసికీర్తన

తన

అధరసీమపై అనిశమ్ము నర్తించే
మధురమురళి నే నైతినా !

తన

నీలతనువుపై తేలియాడే
వనమాల నైనా ఐతినా !!
నే నేమి గా నైతి నా స్వామికి !!

సఖి

విరహిణి రాధనై వీధిని బడితిని
గోకుల మంతా హాసియింప !
అదిగో కళంకిని మదనశరాహత
మాధవు ప్రేయసి రాధ అదే—

---

* వచ్చే నాలుగుపాటలూ గోరాశాస్త్రి విషవృక్షంనాటకంకోసం వ్రాసినవి.

అని

నింద పా లయితి నందరిలోనను

మందిరమును విడ లేను సఖీ!

నిద్రాహారములు నిన్నటి మాటే
అలంకరణములు అవి యేలే!!

నే నేమి గా నైతి నా స్వామికి!!

జూదరి వేదాంతం

వేరే జూద మెందుకూ?
వేరే పందె మెందుకూ?

ఈజీవితమున కదే అర్థం
వేరే వేరూ.........

ఒక్కసారి తెగించి
సాహసే లక్ష్మీ యని
రంగమున కురికేవా,
గగనాంతరాళమున కెగసిపోయేవా,
ఖంగుమని మోత మోగేవా!
ఆ మరుక్షణ మందె
అథఃపాతాళానికే క్రుంగిపోయేవా!!
వేరే జూద మెందుకు?

ఒక పందెమునకు పాచికలు వేర్చిన
వేరొక పందెము పడునట్లే

ఒక్కదానికై నీవు పరుగులిడ
వేరొక్కటి నీకై వెంటాడగ
ఏ యొక్కరికైనా లభించేది
ఏమిటి పూర్ణానుస్వారమె !
వేరేజూద మెందుకు ?
వేరే పందె మెందుకు ?

జూదరి వేదాంతం

చూపు దూర మెందుకు ?
  చూడు దగ్గరలోనే !
పందెం పారకపోతే
  ఉందే కోటివేలురా !!
కొండపల్లంలోన
ఎండ వెలుతుర్లోన
  ఏదో మెరుస్తుందిరా
  ఏదో పిలుస్తుందిరా
దాహపడి నీ రసుకొని
మోహపడి దారినిబడి
దగ్గర చేరంగానే
  మాయమవుతుంది !
చూపుదూర మెందుకు ?
చూడు దగ్గరలోనే !!

మా రైనా మస కైనా
హా రైనా అడు సైనా
దొరికిందే స్వర్గంరా
వలచిందే అప్సరరా
దూర మెందుకూ ?
చూడు దగ్గరలోనే !!

కాలసర్పి

ఆడుదంటే
యేమనుకొంటివో !
చూడ, సుందరి రూపమునందు
ఆడు కాలసర్పము హృదయమందు!! ఆడుదంటే!!

దూరమందుండి చేయెత్తి
పిలిచేటి మోహనరూపం !
దగ్గరైతే అంటక తాకక
ఆడే శాపం ! ! ఆడుదంటే !!

కదిపి
కోపమ్ము సుంతైన రేపితే
పగబట్టి ఉరుకు !
తోక తొక్కడిన తాచై
నిదురింప దెర చచ్చువరకు ! !
ఆడుదంటే
యేమనుకొంటివో !

*అనుభవభారము

ఎన్నో, ఎన్నో, ఎన్నో ఫలాల్
ఎన్నో ఎన్నో రుచి చూశాను! ఎన్నో!
దానిమ్మ, ద్రాక్షలు, మామిళ్లు,
నారింజ, అరటులు చూశాను!
మేధస్సు మత్తెక్కించేవి! ఎన్నో!
పారెయ్యి పళ్ళన్నింటినీ
కలిపెయ్యి పళ్లన్నింటినీ
కలిపెయ్యి ధూళితో లేదా
మొలిపించు కాటిలో!—
ఆకలికంటె మధురమ్మైన దేదీ ఫల మదేదీ!! ఎన్నో!

*వచ్చే నాలుగుపాటలూ 'బుచ్చిబాబు' 'ఉమర్‌ఖైయాం' నాటిక కోసం వ్రాసినవి.

* * *

ఎన్నో ఫలాలు రుచిచూశాను
అన్నింట మధుర మేదో ఏదో!!
ఆకలి ఒకటే మధురఫలమ్ము
ఆకలి మించిన దేదీ ఏదీ!!
దానిమ్మలు ద్రాక్షలు, నారింజలు;
మామిళ్లూ, అరటులు చూశాను
ఇవి అన్నీ ఏటి ఫలాలో!
ఆకలి ఒకటే మధురఫలమ్ము
ఆకలి మించిన దేదీ ఏదీ?
ఎన్నో ఫలాలు రుచిచూశాను
అన్నింట మధుర మేదో ఏదో!

ఖైయాము తత్వం

ఖైయాముతో కలిసి ఖావోయీ!
నీవు త్రాగిన మధువు నిజము కాదేని
నీవు నొక్కిన చెక్కిలే మిథ్యయేని
సృష్టి అంతా నిజమటోయీ!! ఖైయాముతో!!

నీ లోని యీ వెల్గు నిలిచి యున్నపుడే
నీ వాంఛితము లెల్ల నెరవేర్చుకోవోయి !
ఆ వెల్గు నీలోన ఆరి చనెనేని
ఏమున్నదోయి! నీవును శూన్యమోయీ!!
ఖైయాముతో !!

హేమంతగానము

మట్టిబొమ్మలను వలచానే !—అవి
ఎట్టి ద్రోహమును చేశాయో !!
పరితాపపు మధువుతోడ
పరిపూతమ్మాత్మ నేడు !
లేదు నేడు నాకు వాంఛితమ్ము లేనే లేదు !
నేను ప్రకృతిలోన లీనమౌదు లీనమౌదు !!
ఎండిపోయినది యంబుధి !
ఎర్రపడిన దాకాశము !
అంధకారరాత్రి నుండి
అనంతకాంతిలో కలియ
విమోచనమ్మయిన యాత్ర
విశ్వమ్మే నిండి వెలుగు !
లేదు నేడు నాకు వాంఛితమ్ము లేనే లేదు !
నేను ప్రకృతిలోన లీనమౌదు లీనమౌదు !!

ఉమర్ ఖైయాం

సాకీ రావె సాకీ!

ఏదీ మధువు కలశము నింపు!! సాకీ!!

చలికారు చింతావసనము

తొలికారు మంటల విసరుము!

రెక్కల నార్చు కాలవిహంగ

మొక్కింత దూరమె పోవలె!!

సాకీ రావె సాకీ!

కలుగని రేపు గూరిచి అసలు

కలవర మేల సాకీ

గడచిన నిన్న గూరిచి అసలు

తలపగ నేల సాకీ!!

నేడే మనకు

మధువును గ్రోల - నేడే సాకి నేడే!!

సాకీ రావె సాకీ!

ఒంటెలపైని పాంథుల గుంపు
ఊగుచు సాగు శూన్యములోకి!
ఒక్కటివెన్క నొక్కటి కాగ
చుక్కలు నేగు శూన్యములోకి!
చక్కని నీదు పెదవులు కలిపి
చల్లగ నన్ను చేరుము సాకి!!
సాకీ రావె సాకీ!
ఏదీ మధువు కలశము నింపు!
సాకీ రావె సాకీ!!

* కలలబేహారిపాటలు

౧ కలలూ బాబూ కలలూ !!

ఎవరైనా ఎవరైనాగానీ
కొనరండీ మహామంచికలలూ !! కలలూ !!

ప్రేమ గనని విరాగుల్లారా !
శ్రీలు పొందని జోగుల్లారా !
అంద మెరుగని అభాగ్యులారా !
కుట్రమనసుల కుత్సితులారా !! కలలూ !!

ఉన్నతపథాల ప్రేమమాధురుల
చిన్నిపూవులో చేర్చిన అందం,
పున్నమజాబిలి వెన్నెల వెలుగే
చిన్నికెరటమున చిందే అందం,
ఒక్కకేశమున విశ్వమ్మంతయు
తొక్కి యుంచు నవయౌవనపందం,

---

* 'ఋచ్చిబాబు' నాటికకోసం వ్రాసినవి.

అన్ని అందముల అరచేతుల్లో
స్వర్గముచేసే తియ్యని కలలూ!! కలలూ!!

వ్యక్తులపై అధికారము నిచ్చే
శక్తి కలలు కావాలా?
విరక్తివల్ల కర్మసన్యాసనూ
ముక్తికలలు కావాలా?
పిల్లా, మేకా, కొంపా, గోడూ,
భూమీ, పుత్రా, నగలూ, వస్త్రా
అన్నీ యిచ్చే యెన్నో కలలూ!!
కలలూ బాబూ కలలూ!! కలలూ!!

౨ కలలు కొంటారా! బాబూ
కలలు కొంటారా!!
బ్రతుకె కలయై కలయె నిజమా
కలలు కొంటారా!!
పాడులోకపు బరువు సంకెల
పారవేయర దేమి పాపము!!
కలలు కొంటారా!!
అంధులా బాబూ అదేమో
ఆవరించిన వెలుగె కానరు!!

కలలు కొంటారా!!

కీర్తికాంతకు ఆశపడుదురో

ముక్తికాంతకు మోహపడుదురో!!

అమరులై జగమెల్ల యుగయుగ

మవతరించే కలలు కనరో!

కలలు కొంటారా! బాబూ

కలలు కొంటారా!!

మ ధు మా య

మ్రోయవే మృదు మురళీ! హృదయములో మధుమాయా!!
అంతరాళమునకు సాగి అలసగతిని మ్రోగి మ్రోగి
అవశ మౌచు రాలిపడెను ఆశాతంత్రు లవనిపైన!!
కదలికేని లేనిజగము నిదురలోనొ నీరవతనొ
కారుచీకటులకౌగిలి కన్నుమూసి సురిగిపోయె!!
మరల మరల పిలుచునవే! తరళమధురగీతు లేవో!
రాలిన ఆశాతంత్రులు తూలి కలసి మ్రోయగోరు!!
మ్రోయవె మధుమురళీ!
హృదయములో మధుమాయా!
నీరవరాగజలధిలో.
నిబిడనిరాశావధిలో
తేలి తేలి ఉదయించు వెలుంగుల
తీయని యాశల రొదలో!
మ్రోయవె మధుమురళీ!
హృదయములో మధుమాయా!

మంచుతెరల ఆశలు!

నును మంచు సోనలో—తళుక్కుమను
తొలుసంజ మెరపులో
వలపించు భావాల అలలలో కలలలో
నీ రూపె తోచునోయి—నా ఆశ
నీ వైపె సాగునోయి!!
సెలయేటి పరువులో—మెరిసేటి
నీరెండ తళుకులో
ప్రణయమే విరహంపు టవలమై ప్రళయమై
నీ వలపె తోచునోయి—నా ఆశ
నీ వైపె సాగునోయి! !
విరిదోట మలుపులో కురిసేటి
పరిమళపు బరువులో
తలపు దొంతరలలో చెలరేగేటి స్మృతులలో
నీ హాయలె తోచునోయి—నా ఆశ
నీ వైపె సాగునోయి!

లోకాలోకం

ఏ లోకానికి ఆలోకం ?
ఈ లోకానికి ఈ లోకం
ఆ లోకానికి ఆ లోకం
ఈ లోకానికి ఆ లోకం
ఆ లోకానికి ఈ లోకం
ఆలోకాని కొకేలోకం !
ఈ లోకానికి ఆ లోకపు
ఆలోకం తుది పెను శోకం !
ఈ లోకంలో ఆ లోకం
వీక్షైతేనే ఈ లోకం
లో ఆలోకం ఒకనాకం !
సుఖానందలోకాలోకం !
ఏ లోకానికి ఆ లోకం !
ఆ లోకానికి ఆలోకం
ఈ లోకానికి కాకుంటే

అది యేమో ఒక మాలోకం !

మా లోకానికి మీ లోకం

మీ లోకానికి మా లోకం

ఒక ఆలోకపువయితేనే

ఆ లోకంలో మీకూ మా

కూ ఒకే ఒక్క ఆలోకం !

సుఖానందలోకాలోకం !!

జన్మభూమి

మేలుకొనవా మాదు జన్మభూమీ !
మేలుకొనవా మాదు ఆంధ్రభూమి !
నిద్రా జడత విడవా ·
దారిద్ర్యతమస్సు లడగలే !
ఆర్ద్రి మనస్వినీ! ఆనం
దారుణ భవోదయాన ! మేలుకొనవా !
సశ్యామల సుశ్యామల
స్వర్ణపతాకాంచలాలు
తిరుమలేంద్రకీలసింహా
గిరిమారుతములను తేల ! మేలుకొనవా !

గౌతమీ కృష్ణా పంపా
ఘనతరంగగానములో
కలవిహంగ వైతాళిక
గళశంఖారవము వినవా! మేలుకొనవా !

చైత్ర కిసాలయతోరణ
కోమలలసనములో
యాత్రలు ముగిసిన యోధుల
విజయ విహాసనములో
ఆశల వెలుగులలో
నిరాశల పరుగులలో
మేలుకొనవా మాదు జన్మభూమీ !
మేలుకొనవా మాదు ఆంధ్రభూమి ! !

నవోదయాశ

నవోదయ మెపుడో! దేవా,
శుభోదయ మెపుడో !!
దవానలకీలలై, ద్వేషము రోషము భువి నిండెగా !!
నవోదయ మెపుడో !!

నీతిహీన సంగరాల నంధకార మాయెనే,
స్వాతంత్ర్యభాను డే విహాయసాన దాగెనో !!
నవోదయ మెపుడో !!

క్రూర మారణాయుధాల ఘోరభయద నర్తన !
ఉదారజీవితాశయాల స్వేచ్ఛావికర్తన !!
నవోదయ మెపుడో !!

ఆరాటమ్మే ప్రాణధనమ్ముల
కరచేతులలో నునుక్షణమ్ము
తీరని పర్యవసానపు పోరాటమ్మా
సదసత్తుల కనిశమ్ము !! నవోదయ మెపుడో !!

ఆశోద్ధతులై జగముల హాత మొనరించే అసురుల
ఉసురుల గొనవో
తరుగని నీ దయ అమృతలహరులై
ఝురులై కురియగ మే మరయుదుమో !!
నవోదయ మెపుడో !!

శాంతి శోధ

నడవనిచోటెల్ల నడుస్తా.........
మడిచిన వ్రేలినే మడుస్తా.........
వడి దిరిగే విశ్వంలో......
సుడి దిరిగే విశ్వంలో !!......
కడలేని పయనాలలో
కడిచాయి యుగాలెన్నో
తడబడే చరణాలతో
కదలనే నయనాలతో
ముడివడిన చిరుపాటతో
ముడిలేని యెదమూటతో
తడివడిన కనులసొదతో
తడిలేని పెదవిరొదతో
కడిచాయి యుగాలెన్నో
కడలేని పయనాలలో !!

అన్వేషణ

దారిచూపువాడె లేక తరలిపోవాలి
కొండదారులందు వొంటరిగా తడుముకోవాలి
అడవులందు కుంజకుంజ మరసి చూడాలి ||దారి||

చిన్నిచిన్ని గుహలు చూసి లోయలు చూసి
కొండలసెలయేటినీట కళ్లు తుడుచుకోవాలి ||దారి||

విజనసరోవర సువర్ణసోపానములన్
కదలియాడు పైడిహంస బారులలోన
హాయిగ మలయానిలాన నూయల లూగే,
కొమ్మకొమ్మ కోకిలమ్ము గూడులలోన
మరపురాని తీయబాధ అరసికోవాలి!
అడవులందు కుంజకుంజ మరసి చూడాలి... ||దారి||

ఆకసమ్ము క్రింద నిలిచి ఏకాకిగ నొక్కసారి
అంతరాంతరముల గాథ లాలకించినాను
పలుకు లెవో నోటినుండి వెలువడినవిగానీ

గగనగర్భమందు కలిసి కరిగిపోయినాయి
తెల్లపోయి ఏకాకిగ తేలిపోయినాను
బ్రతుకంతా కొండలలో పడి తిరగాలి !
అడవులలో కుంజకుంజ మరసికోవాలి !
దారి కానరాని చోట తడుముకోవాలి !
అంతర నేత్రాంచలాల అద్దుకోవాలి !

(రవీంద్రుని గీతి కళసరణి)

ఊరడింపు

ఊరడిలవె ఓ నళినీ! రాణీ!! ఊరడిలవె!!

వెలుగు చీకటులు, పవలును రేయీ
విశ్వరంగమున వేడుక తెరలే!! ఊరడిలవె!!

వాడుకయౌ తీయని కలవరమున
నేడు రేపు తిరిగి తిరిగి కలుగునె!! ఊరడిలవె!!

రాత్రి లేకయె కలుగునొ వేకువ
వేకువనే నీ కల సఫలమ్మౌ! ఊరడిలవె!!

దిగు దిగు

దిగు దిగు నాగా!

దిగరా నాగా!! దిగు!!

దిగు దిగు దిగరా నాగా

దిగరా నాగా దిగరా నాగా!! దిగు!!

తెల్లనీ శివునీ మెడలో

నల్లనీ కాలనాగూ

నీవెగా ఓ నాగా, నీవెగా ఓ నాగా!! దిగు!!

నల్లనీ విష్ణువుకూ

తెల్లనీ శేషపాన్పూ

నీవెగా ఓ నాగా, నీవెగా ఓ నాగా!! దిగు!!

వేయిపడగాల నెత్తీ

మోయుదువు భూదేవినీ

మనుషులా ఉసురులంటే మనుసేమో నీకు నాగా!!

దిగు దిగు నాగా !

దిగరా నాగా !

ఓ నాగా దిగరా ! నా తండ్రీ దిగరా !

నీ కోరా విషమూ లాగికోరా నాగా !

ఓ నాగా దిగరా ! నా తండ్రీ దిగరా ! !

హింసాయ్ ఉన్మత్త పృథివీ

ధరాతలము హింసోన్మత్తము
ద్వంద్వభావసమరోద్రిక్తము
లోభ జటిలబంధము లడచ
ఘోరకుటిల పంథల నడుచు!
నూతనావతారము నెత్తి
కాతరులగు సకలప్రాణులకు
అభయ మిమ్మహో మహాప్రాణ!
ఆలకింపని మ్మమృతవాణి
విరియనిమ్ము ప్రేమకమలము
చిరమధునిష్యంద మమలము!

ఓయి శాంత! ఓయి ముక్త!
ఓహో అనంతపుణ్యా!

రవీంద్రుని వంగగీతమునకు అనువాదము. ఢిల్లీఅల్లరులలో భంగీపేటలో మహాత్ముని ప్రార్థనలలో దీని వంగమాతృక ఆయనకు సభాసదులకు మనశ్శాంతి నిచ్చేది.

కరుణాఘన! కావింపు ధరా
తలి కళంకశూన్య!

రమ్ము! దానవీరా! రమ్ము!
ఇమ్ము! త్యాగకఠోరదీక్ష!
మహాభిక్షు! కైకొమ్మిదె మా
అహంకారభిక్ష!

దేశదేశముల శోకమ్మును
మోహమ్మును రూపుమాపవో!
ఉజ్జ్వలముగ జ్ఞానసూర్యుడై
ఉదయసమారోహము సేయ
సకలభువన ప్రాణవృష్టియా
అంధజగతి కమరదృష్టియా
ఓయి శాంత! ఓయిముక్త!
ఓహో! అనంతపుణ్య!

కరుణాఘన! కావింపు ధరా
తలి కళంకశూన్య!

స్వార్థపిశాచచ్ఛన్నము లగుచు
అపరితృప్తి ఖిన్నము లగుచు
నిఖిలహృదులు ఆక్రందించె
దేశదేశముల రక్తకలుష
గ్లాని తిలకరూపము తాల్చె!

నీ దక్షిణహస్తము చాచి!
విననీ! నీ మంగళశంఖము!
విననీ! నీ శుభసంగీతము!
నీ సుందరచ్ఛందము!
ఓయి శాంత! ఓయి ముక్త!
ఓహో! అనంతపుణ్య!
కరుణాఘన! దీవించు ధరా
తలి కళంకశూన్య!

అమరగాయకుడు

వ్యథావ్యథితచరితోద్గాతా !
సుధామధురగీతోద్గాతా !
యుగయుగాలు జీవితపథాన
దగాపడిన జీవుల హృదార్తి
ద్రవమై నీనీగళమున స్రవించు !
హృదయమ్మే నీకు గళమ్మో?
వ్యసనమ్మే నీకు వరమ్మో?
చేతలలో తలపోతలలో
కైతలలో కనుమూతలలో
ఆశలలో ఉడురాశులలో
జోతులకై యెగురుతు పోతా !
ముంగిటి తలుపే వంగిన దయి
యెగురకయే తలపై తగులు!
దిగుచుండగ జోతులు పగులు !
మిగిలేదే యెడపకు దిగులు !
వగపుజీవికల పెనునోగులు !

“పొగిలి లోలో కుములు గాయమె
రగిలిమండెను నీ హృదయము !
ఎగయు నీ యింటిదీపము కొసలె
బుగులుకొని తగులవడె గృహాము !! ”

స్మృతిసీమల్లో సైగల్

గేయకారు లేవ రైతేనేం
భావాలకు నీ హృది నెలవై
నీ తియ్యని కంఠనాళమున
నిస్తుల మధువులుగా రాలాయ్!

రజకినీ ప్రియుడవై పరచి
ఘాతుకలోకము నేమరచి
మధురగీతమాలికతో నవ
ప్రణయసౌధమును నిలిపావు!

"ప్రేయసి వస్తే శ్రావణము
ప్రేయసి లేందే ఏ ఋతువూ
భాసించ" దనుచు పాడేవు!
యువకులకూ విద్యార్థులకూ
ప్రేమికులకు అది వాక వేదం!

"గడచిన దినాలు సుఖదాలై
కలలో తియ్యదనా లవుగా!

దుఃఖంలో. ప్రకృతదినాలు
ఒక్కింతయినా గడవవుగా !"
అని ఆలాపిస్తూ నవ్వేవ్,
అది నవ్వో లోకపు కఠినహృ
దయాని కొరక సమ్మెటరువ్వో !

ప్రేమికు మార్గ మ్మాజగతిని
కంటకమహిత మ్మన్నావు !
ప్రేమకుఫలిత మ్మాజగతిని
దుఃఖమ్మే అని తేల్చావు !

నీ శక్తిని వినియోగించి
నీ ప్రయత్నమును కావిస్తే
కలిగే సత్ఫలితా లన్నీ
కాపిలించుకుంటై నిన్నని
ధరిత్రిమాతను సేవిస్తూ
పవిత్రముగ చాటించేవు.

"చేత్తో నను రమ్మని పిలిచి
కాల దన్ని పొమ్మంటుందా !
చిన్నతనం అయితే మాత్రం
హృదయం లేదా అమ్మాయికి ?

అని వాపోతూ నువ్వు దగ్గిన
ఆ దగ్గున ఖంగు ఖంగు మని
మారుమ్రోగుతై లోకంలో
మోసపోవు ప్రేమికహృదయాల్ !"

వీథిగాయకుడవై నువ్వు
చేతులార పైకితెచ్చిన
ప్రియురాలే నిన్ను కాదని
లోకప్రశంసల పాలైతే
నీదుహృదయవల్లకి విరిగి
రోదింపగ కొండలె కరిగాయ్ !

నీ నేర్పినపాటే గొప్పగ
తాను పాడగా సభలోన
తనని మెచ్చువారే అంతా,
నిను చూచేవారే లేరు !
ఏమిటి ఈ అన్యాయమ్మని
ఎలుగెత్తి విలాపించేవు !
సులువుగ బ్రతుకున దగాపడే
కవిహృదయాలను కలిచేవు !

ఆరిపోని దీపపు వెలుగున
కొనవూపిరి నీ పాట వినే
కోరికతో వేచిన ప్రేయసి
దేవలోకసీమల నా మేను
రాకుమార్తె చేసినపాట !
గుండెబరువు తీర్చినపాట !
లోకములో ప్రణయజీవులకు
'మరపురాని తీయనిబాధ !'

'దివ్వె జ్వలించా' లని పాడావ్ !
నువ్వే ఆరనిదివ్వె వయ్యావ్ !
నీ పాటలు మాస్మృతిసీమల
తరిమి తరిమి వలపించే నం
దనవన చందనపవనాలు !
తలపు దొంతరల మెదిలే క
మ్మని కర్పూరపుధూపాలు !

భగ్నప్రతిమ

ఎచట ఎచట శిలకు ముక్తి ?
ఎచట మనుజ హృదికి ముక్తి ?

కళలలోనె కళలలోనె కలదు కలదు శిలకు ముక్తి !
కలలలోనె కలలలోనె మనుజహృదికి కలదు ముక్తి !!
ఎచట ఎచట ?

కడలి అలల బానిసగా గడపి ఓర్మి నేర్చిన శిల
అగ్నిపర్వతంపుగర్భమందు క్రాగి వేగిన శిల
నరుల గగనసౌధముల పునాదిరాయిగా నగు శిల
కెచట ఎచట ?

తరతరాల ఎండ వాన తాకిడుల కృశించిన శిల
యుగయుగాల మనుజపాదయుగళి మోసి అలసిన శిల
కెచట ఎచట ?

'బుచ్చిబాబు' నాటికకోసం వ్రాసినది.

కలలో ప్రణయమధురిమల చవియే మనుజహృది ముక్తి!
శిల్పిచేతి ఉలి నర్తనముల విలయము శిలకు ముక్తి!
విరిగిన శకలాల దివ్యవిగ్రహ మౌటదియె ముక్తి!

ఎచట ఎచట శిలకు ముక్తి?
ఎచట మనుజ హృదికి ముక్తి?

యశోధర వ్యాకులత

ఉషస్సుల శాక్యపురీవనముల
వికసింప మానె తామర లేలో ?
తమస్సు లలమి విన్నవోయె వెన్నెల
రేలను రాచనగర దేలో ?

యశోధరరూపలత
వసివాడెను వ్యాకులత !
నటించు విరాగతలో
మరపించు విషాదతయే ! !

అశేషజీవతతి యార్తి బాపగా
నరిగిన విభు డిక రాడో !

ఆర్తివిముక్తాశేషజీవనుతిలో
తనకును సుఖ మీడో !
యశోధరరూపలత
వసివాడెను వ్యాకులత ! !

పురప్రవేశము

నేడే వచ్చునటమ్మ—నేడేనటమ్మ!
నిర్మలప్రేమతో నిఖిలమ్ము పాలించు
రారాజసుతుడు—శ్రీతథాగతుడు!!

శృంగాటకాల చివురుల తోరణాల
స్వాగత మ్మిచ్చేటి పారిజాతాల
మధురమౌ భగవానుమందహాసాలు!!
నేడె వచ్చునటమ్మ నేడేనటమ్మ!!

అడుగడుగు వందారుకోటిశీర్షాలు
అగరుధూపాల చందనసౌరభాల
అఖిలహృదయాల ఉచ్ఛలసాగరాలు!!

నేడె వచ్చునటమ్మ నేడేనటమ్మ!!

మాంచాలా బాలచంద్రులు

౧. ఎన్నాళ్లకు! ఎన్నాళ్లకు !
ఇన్నాళ్లుగ తలవాకిలి యిల్లై తపియించుట
ఎన్నాళ్లకు ఎన్నాళ్లకు ఈప్సితము ఫలించుట
ఇన్నాళ్లకు నాస్వామిని కన్నారగ కాంచుట
సన్నజాజి విరిసరముల స్వాగత మర్పించుట !
హృదయేశ్వరు ప్రణయఖేలనాల తేల నిత్తునా
కదనమునకు పద మని పదనుకత్తి నందిత్తునా ?
పలనాటికి కాపుసేయ వలపు త్రుంపనేని
వెలయాలికి తులయని నిందలుపడు తలపైని
పతిదేవుని రణదీక్షామతి నొనరించెదనుగాక
క్షితిని వీరపత్ని నన్న నుతి వెలయించెదనుగాక
ఇన్నాళ్లకు నా స్వామిని కన్నారగ కాంచుట !
ఎన్నాళ్లకు ఎన్నాళ్లకు ఈప్సితము ఫలించుట !

౨. ఎదలో కదలు వ్యథ లేవో కథ లేవో ఇన్నాళ్లు !
ఎరిగింపనా ప్రాణేశా! ప్రాణేశా !

నీ భవ్యరూపమె తలచు
నా భర్మపాంచాలికలూ
నీ శ్రావ్యనామమె పిలుచు
నా శారికాకీరములూ
నీ రాకకోసమె నిలుచు
ఆ రామసుమవల్లికలు
నాయెదలో కదలు వ్యథ లేవో కథ లేవో ఇన్నాళ్లు!
ఎరిగింపనా ప్రాణేశా! ప్రాణేశా!
కాల మ్మొక్కరికోసము అకటా
కాచి యుండునది కాదు
రాక రాక వచ్చిన నా విభుడవు
పోక తీరదాయె పొలికలనికి
క్షణక్షణ నిరీక్షణలో నే నిక
మనవలసినదేనా వేదనతో!

* * *

వాలు తాల్చి పోరు సల్ప నేగరే, లీల
వైరి వీరవరుల డీలు పరప నేరరే!!

ఈ రెండును 'గోపీచంద్' మూరుచాలనాటికకోసం వ్రాసినవి.

రు చీ దే వి

కృష్ణనృపతి యశోగాథ
రుచీదేవి ప్రణయగాథ
అమాయికాహృదయమునకు
విచిత్రపరిశోధ !

యాదవనాథునికే సరి కృష్ణరాయనృపకేసరి
వైదర్భిదేవి కెనయగును గజపతిరాజతనయ !

పితృపరాభవంపుబాధ
పతిప్రణయమధురగాథ
అమాయికాహృదయమునకు
విచిత్రపరిశోధ !

ప్రేమదూత శాంతిదూత ప్రియుకంఠరవమ్మో,
పితృపరాభవముచేసిన శత్రుకర్కశస్వరమో!
తన హృదిలో తీరెడుకోర్కెల ఆశలపరుగులు,
తన దేశములోన అపజయపు నిరాశమూల్గులు !

పితృపరాభవంపు బాధ
పతిప్రణయమధుర గాథ
అమాయికా హృదయమునకు
విచిత్రపరిశోధ !

తన హృదయేశ్వరుని చేరి తా నొకతె సుఖించుటో !
తనవారి పరాభవమ్మునకు ప్రతీకరించుటో !
కలల డోలికల నాథునికౌగిలిని సుఖించుటో !
కల్యాణగృహమ్ము రక్తకలుషిత మొనరించుటో !

పితృపరాభవంపు బాధ
పతిప్రణయమధుర గాథ
అమాయికా హృదయమునకు
విచిత్రపరిశోధ !

ధరిత్రీమాత

ఓర్మితాల్పుల పైడినావ!
ఓ ధారుణీ! మాతృదేవి!

సంజకెంజాయ నీవనలు,
క్రొంజివురుగుబురు జాలరులు,
తల్లి, నీ యడుగుదామరలు !

సడిలేని చదలపెన్నిరులు,
కడలేని ముదిమి నిద్దురలు,
తల్లి, నీదారి తెరతెరలు

ఓరితాల్పుల..................
కొన లెగసిపెనగుచీలికలు,
అనలమాలికలనాలుకలు,
అమ్మ, నీహృది వికావికలు !

శివునితలపై కొండచిలువ,
చలువసోనల తెల్లగలువ,
అమ్మ, నీపయి మంచువలువ !

ఓర్మి తాల్ముల..................

చెలగు మృదుమధురస్వరాలు,

పలుకు యువమత్తహృదయాలు,

జనని, నీదు మధూత్సవాలు !

చెడిన కోరికల పాపాలు,

విడిన గుండియల తాపాలు,

జనని, నీగర్భశోకాలు!

ఓర్మి తాల్ముల..................

ధనముగా తూగు ప్రణయమ్ము,

ఘనముగా మ్రోగు వినయమ్ము,

అమ్మ, నీమ్రోల ననయమ్ము !

మేడలే కూల్చు ద్వేషాలు,

వాడలే కాల్చు రోషాలు,

అమ్మ, నీ ప్రకృతిదోషాలు !

ఓర్మి తాల్ముల..................

ఎదకలచు వికలదృశ్యాలు,
మదిచెరచు వికృతలాస్యాలు,
అమ్మ, నీ విచలితాస్యాలు!

ఓర్మితాల్ముల...............
కొలలేని సౌందర్యపాత్ర,
తులలేని యానందమాత్ర,
జనని, నీ తుదిలేనియాత్ర!

ఓర్మితాల్ములపైడినావ!
ఓ ధారుణీ! మాతృదేవి!

రావమ్మా !

రావమ్మా మా తెనుగుతల్లీ ! (అమ్మా తల్లి !)
అమ్మా, రావమ్మా ! తల్లీ, రావమ్మా !
తరలిరావమ్మా మా తెనుగుతల్లీ ! !

ఇరుగుపొరుగూవారి పొరపొచ్చెములు లేక
గతుకుబితుకూ లేని గౌరవపుదారిలో !! రావమ్మ !!

పచ్చపచ్చనిచేల పైటనీడల్లోన
పైడిరవ్వలు కురిసి భాగ్యాలతో మెరిసీ !! రావమ్మ !!

తుంగభద్రా పెన్నా, కృష్ణా గోదావరుల్
నీ తీరమై పొంగి నీ ప్రజల పాలింప !! రావమ్మ !!

తిరుమలేశునికొలువు, సింహాద్రిపతి చలువ
శ్రీశైలవిభుకరుణ, కనకమ్మ దయకలిగి !! రావమ్మ !!

శిశిరపత్రావళి

తృష్ణ

కొండవాలులో కొలనొక్కటి
తళతళ మురిపిస్తోంది!
ఎండ పడినప్పు డల్లా ధగధగ
ఎంతో మెరుస్తోంది!!

అడుగులు తడబడ ఎంతగ పరుగిడి
తరలిపోయినప్పటికీ,
కడుదూరమ్మున కదలదు మెదలదు
కాలి కంద దెన్నటికి!!

దూరము వదలక దారిని మ్రింగే
కొండచిలువ తళుకులో!
చంద్రుని మ్రింగి నెమరువేసుకొను
తమోగ్రహపు బెళుకులో!!

కడపల పొరలుతీరిన వెలుగులు
కరిగి సురిగి పోతాయి!

కడల, పైని, లోన, కాఱుచీకటి
కురులు క్రమ్ముకుంటాయి!!
ఎండు కెందు కీ పరుగులు - అందగ
నలవికాని వెలుగులు!
ఎంత గడచినా ఏమి మిగులు, తుద
కంతులేని దిగులు!!

నా వి కా

ఏ తీరమని చేరెదో
నావికా
ఏ తీరుగా చేరెదో ?

తెరువరైనను లేదు
తెన్నైన గనరాదు
పాటిరేవును కాదు
నీటిజాడయు లేదు
ఏ తీరమని ......!

చలనమైనను లేదు
శ్రాంతియైనను లేదు
దరిదాపు గనరాదు
చాటు నావయు లేదు !
ఏ తీరమని ......!

తెఱచాప, చుక్కాని
తిప్ప మాలిమి గనవు !

మన్ను మిన్నును గాల

మానమేనియుఁ గనవు!

ఏ తీరమని......!

అందమైనను లేదు

హాయియైనను లేదు

ఆత్మదాహము తీరు

నను వు లేనే లేదు !

ఏ తీరమని......!

ఎగయు భావాలతో

తెగని చింతనముతో

ఎగిరిపోకోయి నీ

ఇలువీడి యెచటికో !

ఏ తీరమని చేరెదో

నావికా

ఏ తిరునా, చేరెదో ?

పోయిన స్వర్గము

పోయినది మన పుణ్యలోకము
పోయినది మన పూర్వనాకము!
హాయిభోగము లడగ మిగిలిన
దంతు దొరకని నరకజీవిక!

మునుల పలుకుల వెలుగు లడగెను!
కనుపొడుచు చీకటు లలముకొనె!
మన పురాతనవీరు లేరోయ్!
మనదు నాకోద్ధారు లేరోయ్!
తొలుత శాస్త్రము లెవరు చేసిరో!
తొలుత కావ్యము లెవరు పాడిరో!
తొలుత నాగరకు లెవ రోహూ!
ఏడు దీవులు కలయ నేలుచు
నినుడు దిరిగే విశ్వమంతయు
సాగము లూర్ధ్వలోకమ్ములు
చక్క బెట్టిన సార్వభౌములు

వార లేరీ? వార లేరీ ?
వారిసంతతి వారికేవీ
వారి పూర్వుల జ్ఞానసంపద
వారి పితరుల శక్తిసంపద ?
మాయకలి వచ్చిపడె నెన్నడో
మనము శక్తివిహీను లైతిమి !
కులము లెన్నియొ కుదురుకొన్నవి !
కొలది గొప్పలు నెలవుగొన్నవి !
కత్తు లన్నియు నొరలపై బడె
కత్తులను దాకినవి యొరలును
రెంటి కైక్యమ్మందె యారెం
డింటి సౌఖ్య మ్మింట తెలియరు !
కలిమి నిచ్చే పసిడిపంటలు
తెలికడుపులను నింపబోవగ
బలిమి గాల్చే కడుపుమంటలు
ప్రభుని కలిమికె యెసరు పెట్టవా ?
రత్నగర్భని పేరు గాంచియు
రాణివాసపు బ్రతుకు బ్రతికిన
అమ్మ యిప్పుడు కాలవశమున
అమ్ము డాయెను పరులపంచను !

వేయలే, దే సవతితో—ఏ
మాయపందెము నెప్పుడైనను
దాయలగు పరులకడ నమ్మను
తప్పలేదోయ్ మాయదాస్యము !
వైనతేయుల బలము గూరిచి
శ్వేతవాహను జావనోరిచి
స్వేచ్ఛయను నమృతమ్ము కొనితే
సిద్ధమగు నవసరము కల్గెను !
అమ్మ బానిసతనము బాపగ
ననువు వేరే దొరకదండోయ్ !
కోలుపోయిన నాకమునుదో
కొనఁగవలయును గదలి రండోయ్!

(19 8 లో వ్రాసినది.)

రిక్కపాటు

విస్తృతాకాశ గభీరతనుండి
వినీలసాగర గర్భములోనికి
తారక యొక్కటి రాలినది;
బారులుగా జను తోడితారకలు
భారమయిన నిశ్వాసము లెన్నో
హృదయము లద్రువగ విడిచినవి;
రిక్కల పొదిలో కాంతిపుంజము
అగాధభూమిని నిద్రించుటకై
ఇప్పు డిప్పుడే క్షణమాత్రంలో
పోయినది;

తారక లన్నియు తాఱుమాఱయి
తలపుల కోసిన విపులదుఃఖమున
అయ్యయ్యో! అని దీనదీనముగ
అర్చినవి!

పడుచున్నది, పడుచున్నది, అదిగో పడుచున్నది!
వినీలవనధ్యగాధములోనికి,
దుష్కర నిశీథగర్భమున ఆ అనంతమగు నాకాశంలో!
ఎన్నడయిన నామృతనక్షత్ర ష్మిరవుకొనున నా హృద
[యముపైని
ప్రశాంతముగ
ఆ యనంతమగు నాకాశమున ఆ వినీలసాగరగర్భమున,
ఆ నిశీథమధ్యమున!!

కలకోసం - కలకోసం

నేనే ఆశాలేశంకోసం కలకన్నానో ఇన్నాళ్లూ,
అది వట్టికలే ఇంతా చేసి !
ఆ కల కాస్తా కరిగిన వెంటనే
కళ్లు తెరిచి చూస్తాను గదా,
సుఖానికే మొఖం,వాచి, ఒడల్ సడలి·
ముసలినై కనిపిస్తాను !
ఒక కలకోసః విదంతా ఒక కలకోసం !
చెల్లో బారుమనే కెరటంలా
చెట్టున కట్టుంచా న్నా తంబుర !
మోగదు - మూగది - ఒక సంచీలో
ముడిచి మూట కట్టుంచా నక్కడ,
అంతా కలకోసం ! అబ్బ
ఇదంతా ఒక కలకోసం !
కదలక పరుండు మెదలక పడుండు
పగలబోవు నా హృదయమోయ్ !
బతుకూ లోకం మారిపోయినై,
నాకు నేనె మూరా నిది అంతా
ఒక కలకోసం - అంతా ఒక కలకోసం

రతివిలాపం

హే ప్రాణపతీ సజీవివో ?
కనిపింపవె నీ రూపరేఖలే !
ప్రోవై యిల రాలి తూలు ఈశ్వర
కోపానల భస్మరాశిలో !!
రమణీయ శరీర, నీమనోహర
రూప మ్మిటు భస్మమై చనన్
కనుచుంటిని ప్రీలిపోదె నాయెద
కాంతల్ కఠినాత్మలో యనన్ !!
కమలమ్మును నేతు వారసి పారెడు
కల్లోలినివోలె నొంటినై
త్వదధీన ననున్ త్యజించితే
క్షణమందే గతసౌహృదుండవై.

(కాళిదాసు ననుసరించి వ్రాసినది)

చెలిమికతలు

మరపు తెరల చెలిమికతలు
తిరిగి పాడకోయి వెతలు !
తనువు తనువు మెలసిపోయి
ఉనికి బరువే మరచిపోయి
మనికి వలపు లోలుకు కతలు !
తిరిగి పాడకోయి వెతలు !
హృదయవిదారక శరాలు !
మా ప్రేమ కివే వరాలు !
మధురస్మృతు లీ స్వరాలు
విధుర వ్యథ లింక చాలు !
మరపు తెరల చెలిమికతలు
తిరిగి పాడకోయి వెతలు !

(అనార్కలీనాటికలో సలీము విషాదగీతి)

ఎవరో హో!

ఎవ రోహో! ఎవ రోహో!
ఇపుడా నను పిలిచేరు?
హృది లోలో కలిచేరు?
పగిలిన హృది శకలాలో
ఎగసిన జ్వాలాకీలో
ఎవరో రగిలించేరు!
ఎవ రోహో! ఎవ రోహో!
ఇపుడా నను పిలిచేరు?
బ్రదుకే హాలాహలమై
బరువై కర వయ్యెనే!
ఎవరూ నను మననీరో?
విసమైనా తిననీరో?
ఎవ రోహో! ఎవ రోహో!
ఇపుడా నను పిలిచేరు?

వచ్చే 9 పాటలు దేవదాస్ నాటికోసం వ్రాసినవి.

జానపదం:

సేతులార వొదులుకున్నావా,
నా యెట్టిబావా,

సిన్నిగుండెలు సెదిరిపున్నావా !
సేతులోని సిన్నిపిల్ల సెన్నుమీరిన వన్నెలపిల్ల
సేతులార వొదులుకున్నావా,
నా యెట్టిబావా,

సిన్నిగుండెలు సెదరకున్నావా !
నిన్నే కోరి వొచ్చినపిల్ల కన్నెవలపు నీదో కాదో
కన్నుమూసీ యెరగ నన్నావా,
నా యెట్టిబావా,

మిన్నులె మీదా వొరగకున్నావా ?

నృత్య గీతి :

సఖీ ! సఖీ ! మధుపాత్ర
సత్వరముగ కొనితేవే !
మనసున వలచిన ప్రియు డేతెంచెనే
మన గృహమ్ము మధువన మాచు మించెనే !
మలయ వాయువులు వీచె
కలగీతమ్ములు లేచె
రావో రావో సఖుడా !
మధువు గ్రోలగ రావో
మధుర మధురమా వెన్నెలలో
మల్లెపొదల లే వన్నెలలో
ప్రేమగీతముల డోలికలో
మధువు గ్రోలగరావే!!

పదవోయి - పదవోయి

పదవోయి ప్రయాణికుడా !
తల క్రింది మూట చేనిడి వడి పరుగిడి !!
కంటకవనులతో కడు నిండెనోయి దారి
వలలో పడేవు వలపించు పువ్వుల కోరి !!
తల క్రిందిమూట చేనిడి వడి పరువిడి
పదవోయి !!

వలపు తగిలెనా వదలనే లేవు
హృదిలో రగిలే సొద నోర్వలేవు !!
తల క్రిందిమూట చేనిడి వడి పరువిడి
పదవోయి !!

దప్పి

నీటితో ఆరేది కాదే యీ దప్పి
నీటితో ఆరేది కాదే!

నీ ప్రేమజలధిలో ఈదులాడినగాని
తేటనై నీ వలపు తేనెలానినగాని!!
కోరికే తీరనీ తీరకే పూరనీ
గుండె లతికే వలపె మండి దహియించనీ!!
వంతలో సుఖములో వదలనే నీ ప్రేమ
కాటిలో నా యొడలు కాలునాదేకాని!!

నీటితో ఆరేది కాదే యీ దప్పి
నీటితో ఆరేది కాదే!!

మరునిముసము

మరునిముసము మనదో కాదో
మధు వానవో మధుపా మధుపా!
వడగాలిని వాడునో యేమో
జడివానను రాలునో యేమో
తొంగలి రెప్పల చెంగల్వపూవే
తొంగిచూచె నదిగో కన్నావో!
రేపని మాపని చూడకుమోయ్!
రెప్పపాటుమాత్రమె బ్రదుకోయ్!
మరునిముసమె మనదో కాదో
మధు వానవో మధుపా మధుపా!

జీ వి త ము

జీవితము దుఃఖపూరితము - నేడు !
కడచిన దినాలు సుఖపూరితాలు !
మధురస్వప్నమో మలయమారుతమో !!
దుఃఖపూరితము జీవితము నేడు ! !
నా యనువారే లేనిలోకమున
ఏ యాసయు హాసము లేదాయె
కంటకయుతమ్మై ప్రేమమార్గ మే
కల్లోలమ్మై ప్రళయ మ్మయ్యేడు
జీవితము దుఃఖపూరితము నేడు !!

ఏల రాడు?

నీలమేఘశ్యాము డేల రాడాయె!
తేలిపోయే మేఘమాలికలు నవ్వితే
నీలయమునాహృదయ మేల దిగులొందునో!! నీల!!

తన వేణుగీతిలో ఏల యీ జీర!
అమృతహృదినే ఏరు వంచించి రారా!! నీల!!

నాదు నెదలో భయములే దిశల ఇరులాయె
లోని ప్రణయము నింగిపైని శశి కాదాయె!! నీల!!

చరమగీతి

మృత్యు వెల్గెత్తి నిను పిల్చుచుండంగ
ఆశతో దేనికై ఆరాటపడెదు ?
ప్రేమతో వెలుగొందు జాలిచూపాకటి,
పగిలిన హృదయమ్ముపై అశ్రు వొకటి !

బృందగానము

శంకరపదసేవారతుడౌ చంద్రదాసుఁడు
మానసదేవిని దేవతగా మదిని తలపడు !
మంత్రతంత్ర మహిమాన్విత దేవత క్రోధితయాయె!
చంద్రదాసు జీవితము విపత్పూరిత మాయె !
చంద్రదాసు తనయు నిరాశాసాగరమున ఆశానౌక
సుందరసుమకోమల బేహుల విడియచంద్రరేఖ !

వచ్చే ఐదూ బెహులానాటికలోని పాటలు.

యుగళగీతి

అతను : ఇటు తిరుగవో... చెలి పలుకవో
చిరునగవుతో నను దరియవో...
నీలినీలి మేలిముసుగు తొలగనీ తొలగనీ !
బాలచంద్రముఖకాంతి వెలుగనీ వెలుగనీ !

ఆమె : మోము కదిపి కనులారగ కనలే
నే మిమ్ముల అలమునె సిగ్గెలో !

అతను : సిగ్గు తెరలు చీలనీ వ్రాలనీ
చిర్నగవుల వెన్నెలలు తేలనీ !

ఆమె : మనమున తీయనితలపులు రేగునే
మనసుదీర పలుకుదమన పలుకేయాగు నదేలో !
యీసిగ్గేలో !

కాలనాగిని

రావే కాలనాగినీ, దిగిరావే నీలభోగినీ !

బుస్సూ బుస్సు బుస్సూ బుస్సు మనుచు

నభస్సూ నందుకోవే అందుకోవే !! రావే !!

రెండూనాలుకలు, చండానలశిఖలు

మండీపడగ, పడగచాచవె చూచవే- రావే...

వియోగగీతి

విననోచనా యిక నా సఖా
నీ యమృతవాణి !
కను తెరచి కాంచలేవో సఖా
కళలేని అభాగిని నీ సఖిని !...వినవోచనా !
పలుకాడ నైతినే సిగ్గున నిను
తిలకింప నైతినే !

తొలికలయిక ముగిసెనో ఒక క్షణములో
కంకణ నూపురగానము నీవే !
కుంకుమశోభయు నీవే !
మ్రాను కూలశాలిన తీవనుగద
తునియలుగా ప్రీలదేల నాయెద !
వినవోచనా యిక నాసఖా
నీ యమృతవాణి !

నృత్యగీతి

విన ర్తింతునే! విన ర్తింతునే
విలోకించునా!
మనోనాథు మంగళమూర్తి
విలోకించునా!
పునర్జీవనోల్లాసముతో !
విలోకించునా !
మనోహరముగ నర్తింప
కాంతునో కాంతుని!
విన ర్తింతునే ! విన ర్తింతునే !
జన్మజన్మములు తానే
మన్మనోనాథు డౌనో!
శాశ్వతప్రణయడోల
జీవితమె మధురమౌనో !

నిశ్చల ప్రేమ

కఠినమోయీ కఠినమోయీ
కంటకోపేతము గదోయీ!
ప్రేమికుల మార్గ మీ యిలలోన!
ప్రేమికుల సౌఖ్యాలు కలలోన!!
లోకంపు క్రౌర్యంపు మంటల
లో తపించి నశించు నేది? ... ఏది?
ప్రేమికుల దేహమ్ము మాత్రమ్మె!!
లోకంపు క్రౌర్యంపు మంటల
క్రాగి ఉన్నతి జెందు నేది? ... ఏది?
నిశ్చలప్రేమమ్మె - ప్రేమమ్మె!!

వచ్చే 19 గీతాలు 'సత్య' రచించిన లైలామజ్నూక్ నాటకంకోసం వ్రాసినవి.

మహల్

మా మహల్ !

మా మనస్సులో మహల్ !

ప్రేమనిర్మితము విశాలమౌ మహల్ ! !

చిన్ననాడె మాదు చిట్టిచేతులు నిల్పిన మహల్ !

మా మధురాశయముల యుద్యానవనమ్మున లేచిన

మా మహల్ !

జన్మజన్మలకు మా సుస్నేహమె జ్యోతులై వెల్గు

మా మహల్ ! !

చంద్రవంక సౌందర్యము మబ్బుకన్నె మాధుర్యము

సంజవెల్గు సౌభాగ్యము సర్వకుసుమ సౌరభ్యము

కలిపి తీరిపి నిర్మించిన మా మహల్ ! !

మా మనస్సులో మహల్ !

ప్రేమనిర్మితము విశాలమౌ మహల్ ! !

బిచ్చం

మంచు తెరలో కనుల
నించే గులాబివై
నీ గృహద్వారాన
నిలిచావు రాణీ !
నీ హస్త మిడు భిక్షు
స్వీకరిస్తున్నారు
ఎంద రెందరో నీదు
ఇంటి ముందర నేడు !
అందరూ వెళ్లాక
ఆఖరున నే వాస్తె
నే నంచు తెలియకే
పూవు లిస్తావు !
ఈ పూలకోసమా
నా రాక రాణీ !

మేలిముసు గింత తొల

గించి చూపిస్తావా

చంద్రుణ్ణి గేల్సేయు

చక్కనౌ నీ మోము !!

మంచు తెరలో కనుల

నించే గులాబివై !!

ప్రేమతప్పా?

ప్రేమయే అపరాధమా ?
ప్రేమ లేకున్న లోకాన ఏ మున్నదో!!
అల్లదే మింటిపై సాగు బుల్బులు జంట
వాటి ప్రేమను కంటగించువా రెవరో?
ప్రేమయే అపరాధమా ?

ప్రేమ నాలో పెరిగి పెద్ద దౌతుంటేను
నేను భగవంతునికి చేరు వౌతుంటాను
ప్రేమయే అపరాధమా ?
ప్రేమ లేకున్న లోకాన ఏ మున్నదో!!

లైలా వీడ్కోలు

అన్నీ మరవ వలెనా ?
అన్నీ కల్లలేనా ?
కలలేనా యికపైని ?

నా సుఖమ్మె తన సుఖముగ
నా బాధయె తన బాధగ
ఒకరి నొకర మెంత వలచి
యెన్నినాళ్లు గడపినామొ — అన్నీ !!

తల్లి మరిచి, తండ్రి మరచి,
ఇల్లు, లోకమెల్ల మరచి
లేగులాబి కుటీరాల [illegible]
లో గడపితి మెన్నినాళ్లు — అన్నీ !!

లైలా వీడ్కోలు

సెల వింక సెల వింక సెలవ్వా!!
ఓ సరస్త్రీరమ్ములార,
ఓ గులాబిపూ పుటీరమ్ములారా,
సెల వింక సెల వింక సెలవ్వా!!
గడె వియోగమె సైపలేదు
కడు బేలహృదయమ్మువాడు
వీడిపోవలె ప్రేమమయుని
ఓదార్పరమ్మ నా ప్రియుని!
ఖర్జూరపవనమ్ములారా,
ఓ గులాబీతావులారా,
సెల వింక సెల వింక సెలవ్వా!!

మజ్నూ విలాపము

గుడారమెత్తివేశారు
కడ కొంటరిగ మిగిలాను
ఎడారిలో నా బ్రదుకే యెడారి కాగ!
నా వలపుల రాకుమారి
తో కలయిక లింకపైని
కలలందేనా? ఆహా కలలందేనా?
చిన్ననాట పాఠశాల
చెట్లనడుమ ఆటలలో
నాటి యిన్నియేళ్లు పెంచి
నాము మాదు ప్రేమలతను,
పెరికివేయగలదా యీ యిసుకతుపాను
లోకపు యిసుకతుపాను!!

బృందగీతం

పదిల మోహా, పదిల మోహో
హృదయమా, హృదయమా!!
దూర దేశములోని ప్రియతమ
చేరబోయే హృదయమా
చెరనిడేవారెవరు నిన్నిక
స్వేచ్ఛ కలిగెను నీదు ప్రేమకు!!

సాగు మోహో, సాగు మోహో
సాగు మోహో, ప్రణయహృదయమ!!
నిన్ను చేరగ నీదు ప్రియతమ
ఎన్ని కడగండ్లు పడుచుండునో
సాగు మోహో! సాగు మోహో
సాగు మోహో! ప్రణయహృదయమ!!

లైలావిశ్వరూపం

ఎందుచూచినగాని నీవు, లైలా
మృతిలేదు ప్రేమ కంటావు!!
వెండియిసుకలలోన తళుకులో నీవు,
పండబారిన సంజ పసిమిలో నీవు,
సన్ననౌ నెలవంక మిసిమిలో నీవు,
మంచులో కనువిచ్చు
మధురమధురమైన
లేగులాబీపూవు నవ్వులో నీవు,

ఇంచు కించుకలుగా
హృదయమ్ము నలరించు
ఖర్జూరమారుతము నీవు, లైలా
ఎందుచూచినగాని, నీవు లైలా
మృతిలేదు ప్రేమ కంటావు!!

తుది పాట

ఎవని కలియగోరుదువో
ఏడీ అత డేడీ, అత డేడీ !
ఎదుట ఉసురు లేని తనువు
ఎవరిది, తనదేనా తనదేనా!
నీ ప్రియునిదే, నీ ప్రియునిదే !

కఠినలోక మేలో మిమ్ము
కలియనీయనైనా లేదు !
బ్రదుకనీయనైనా లేదు ! !

ఈ లోకములో కలయిక లింక లేవు ఇది నిజమ్ము !
పై లోకములో నీకయి ప్రాణసఖుడు వేచియుండు !!

సతీపరాభవం

రుద్రదేవా! మేలుకోవా!
భద్రకాళి అపర్ణ భస్మమాయెను!
నిద్రయా అది తపోముద్రయా
లే! రుద్రదేవా! మేలుకోవా!

సర్వమంగళ నీదు సతి పరాభవ మెట్లు
ఓర్తువో! ప్రమథాళి ఆర్తి నెటు తీర్తువో
హే రుద్రదేవా! మేలుకోవా!

ఘోరపాపతమస్సు హోరు మని నాట్యమ్ము
చేయు నీభువి చీమ చిటుకు మన్నటులేని
లేదా హే రుద్రదేవా! మేలుకోవా!

విప్పవా! నీ నొసటికన్ను!
కప్పుదువుగాని కాలానలజ్వాలలో
కలుషపూరిత వసుంధరను!!
ఎత్తవా! నీ విలయపదము!

చిత్తుగా చిందుత్రొక్కుదుగాని ఈ యహం
కార మత్తనిరంకుశాశయుల దుర్జనుల!!
లేవా! హే రుద్రదేవా! మేలుకోవా!

అన్నపూర్ణ!

అన్నపూర్ణా! విశాలాక్షీ! దేవి!
కన్నతల్లీ! అహో! రత్నగర్భ!!

ఆకలను కేక లాకసము తాకె!
చీకటులమూక నల్దెసలు ప్రాకె!
చేరదా! నీ శ్రవోయుగళిదాక!
పారదా! నీ కృపాకాంతిరేఖ!!

అన్నపూర్ణా! విశాలాక్షీ! దేవీ!
కన్నతల్లీ! అహో! రత్నగర్భ!!

చిచ్చులనిళమ్ము పచ్చమొగసాల!
మ్రుచ్చుల వశమ్ము పైడిధనశాల!
వాకిట శిరాలు రాలు పాలికలని!
ఏ కెలన నీ కృపాపాంగకలన!!

అన్నపూర్ణా! విశాలాక్షీ! దేవి!
కన్నతల్లీ! అహో! రత్నగర్భ!!

మూగకంఠాల పిలుపు విన్నావా!
సాగనికరాల సంజ్ఞ కన్నావా!
మరణమో జడతయో లేవలేము!
కరుణ హస్తానికై వేచినాము!!

అన్నపూర్ణా! విశాలాక్షి! దేవి!
కన్నతల్లీ! అహో! రత్నగర్భా!!

హింసామత్త

హింసామత్త పృథివీ !
ధ్వంసలీలాతాండవమున
తనివితీరుటే లేదో !!
సస్యశ్యామల మౌ మృదు
లాస్యము రుధిరమయమాయె !
సాంధ్య గగన మందవీచి
ఝంఝానిలభయదమాయె ! హింసా ॥

భగ్నాశయవా ! హృదిలో
అగ్నులేల ? ఆర్తులేల ?
కఠిన శిలలె ద్రవియింపగ
కలుగు కంపనమ్ము లేల ! హింసా ॥

లేవు మధువనస్వనాలు !
ఘోరశతఘ్నిరవాలె !

త్రుంగుదువిట కూలుదువట
నింగి కెగసి రాలుదు వెట ! హింసా ॥

ఇంకనైన వెలువడవా భ
యంకరతమసాపథాలు
శాంతికాంతు లొలయు నమల
సౌఖ్యవియత్తలి చేరవా !
హింసామత్తపృథివీ !!

ధర్మచక్రావేదన

ఆర్త యయ్యెనే - పవిత్ర
ధాత్రి భరత భూమి నేడు !
ఆప్త మిత్రు లాండ్వోరులను
హాత మొనర్చు కదనస్థలి
రక్తసిక్త మయ్యె నయ్యొ
రత్నగర్భహృదయతలి !!

ఆర్త యయ్యెనే !!

కర్మభూమి నే డెవ్వరు
ధర్మచక్ర మేగింతురొ
బుద్ధదేవు బోధామృత
మర్థ మెవరు తలపింతురొ !!

ఆర్త యయ్యెనే !!

ఆ యజాతశత్రు తపన
ఆ యశోకు దయాపరత

ఆ కనిష్కు ధర్మపరత
అవని నెవరు మరపింతురా !!

ఆర్త యయ్యెనే! !

స్వార్థపరులు కుటిలమతులు
స్పర్థాన్వితు లజ్ఞానులు
శిష్టహాని సేయగా, అ
రిష్టమ్ముల కాటకాల ! !

ఆర్త యయ్యెనే ! !

హతభాగినినై, అనాథ
నై, అరణ్యసీమయందు
పతిని గలియ గోరి పేర్చు
సతి చితాగ్నికీలలందు !!

ఆర్త యయ్యెనే ! !

తండ్రిని చెరసాలనుంచి
తాను గద్దె యెక్కె నొకడు
తనకు సుతుడు జన్మింపగ
తనగుండెలె ఝల్లు మనియె ! !

ఆర్త యయ్యెనే !!

పేరజాత శత్రుండే
పోరు సల్పె బ్రతుకదెల్ల
కర్మపక్వ మైె బుద్ధుని
ధర్మమె శరణన్నదాక !! ఆర్త యయ్యెనే !!

యుద్ధానలకీలలలో
క్రుద్ధకాలసర్పవిష
జ్వాలలలో క్షతనారీ
బాలవృద్ధరోదనలో !!
ఆర్త యయ్యెనే !!

రాజ్యశ్రీ శోకగీతి

జ్వాలాకీలలలో రాలి, కాలి కాలి, ధూళి తూలి
చాలింతును నా జీవిత మిక !
ఈ చితాగ్నియే శరణ్య మిక !!
గాలిలోని పిచికగూడువోలె రాలె నా పెన్నిధి,
ఏలా బ్రతుకుదునో యింక యెవరికొరకు? నా కెవ రిక !!
నా సర్వస్వమ్ము నాశన మ్మాయె నయో అదేలో !
వాసంత విలాస మేది వ్యర్థజీవినో నా కిక !!
ఏ వధూవరుల నెడబాపిన పాపినో గతజన్మను ?
ఈ విధిని దురంతచింత జీవిత మెటు గడపుదు నిక ?
జ్వాలాకీలలో రాలి, కాలి కాలి, ధూళి తూలి
చాలింతును నా జీవిత మిక !
ఈ చితాగ్నియే శరణ్య మిక !!

ప్రబోధ గీతి

మూతపడిన కన్నులు తెరువవో
ప్రాతఃకాల ప్రభలు విరియవో
దుఃఖతమోవృతధరాతలముపై
సౌఖ్యభానుసందేశము నీయవో !

కఠినశిలాహృది కరిగింపవో
శిశిరతరుశాఖ చిగురింపవో
హింసాకులధరణీతలమందు
అహింసాయుతశాంతికాంతు లొలుకవా !!

పాపీ !

పాపీ ! ఓహో పాపీ !—నీ
పాప మెంతటిదైనా పశ్చా
త్తాప మందరా పాపీ !!

పశ్చాత్తప్తుని హృదయముపై పర
మేశు కరుణ వర్షించుర పాపీ !! పాపీ !!

కీటకమై తొలిజన్మలోన నా
నాటికి పుణ్యము నార్జన సేయుచు
కోటికోటి యుత్తమజన్మల గని
నేటికి మానవజన్మ నందితివి ! ! పాపీ !!

నరజన్మములో పుణ్యముచేసిన
మరి యే జన్మములేని ముక్తిరా !
పరమేశుని దయ పాపాత్ములకిల
దొరకదు కోటి కోటి జన్మలకును!! పాపీ!!

హింసారహితము కరుణామహితము
సంసారము భూలోకస్వర్గము

చేజేతులనే సంసారమ్మును
చేసికొనెదు స్వర్గనరకములుగా!

పాపీ! ఓహో పాపీ!—నీ
పాప మెంతటిదైనా పశ్చా
త్తాప మందరా పాపీ!
పాపీ! ఓహో పాపీ!!

ధర్మచక్రము

సాగునదే! సాగునదే!

ధర్మచక్రము ! ధర్మచక్రము!

ఏగునదే ! ఏగునదే !

జగతి నలుదెసల నా చంద్రార్కము!! సాగునదే !!

పిలుచునదే ! వినబడదో !

శిలలు ద్రవించు కరుణతో

పిలుచునదే ! యెద యెద

హత్తించు ప్రేమగళమ్ముతో !! సాగునదే !!

రాజు, రౌతు, ప్రభువు, బంటు

యతి, గృహస్థు చనుమార్గము

సర్వసమము, శాంతి కాంతి

పథ మవక్రము ! ధర్మచక్రము !!

సాగునదే ! సాగునదే !

ధర్మచక్రము ! ధర్మచక్రము !

ఏగునదే ! ఏగునదే !

జగతి నలుదెసల నా చంద్రార్కము !!

గీతాంజలి

ఓయి మహాత్యాగి ! ఓహో భవ్యయోగి !
అహో తపస్వి! హే మహాత్మ! జోహారు! జోహారు !

భరతప్రజ శాంతిసమర
భద్రవీరవరుల జేసి
గురుతపమున భరతమాత
పరతంత్రత బాపినావు ! !

అన్నదమ్ము లన్యోన్యము
హత మొనర్చుకొనుట మాన్ప
భార మనక ధీరత మెయి
ప్రాణము లర్పించినావు ! !

కరమున వరచక్ర మెత్తి
హరిజనాళి రక్షించితి !
రామచరణ పారాయణ !
శ్రీ దరిద్రనారాయణ ! !

శిష్టగతుల చెలగింపగ !
దుష్టమతుల తొలగింపగ
జగతీధర్మము నిలుపగ
యుగయుగముల నవతరింతు !!

ఓయి మహాత్యాగి ! ఓహో భవ్యయోగి !
అహో తపస్వీ ! హే మహాత్మ ! జోహారు ! జోహారు !

జోత !

ఇదె జోతా నీ కిదె జోతా!
ఓ స్వతంత్ర భారతపితా !

పరిపాలనలో దాస్యాంబుధిలో
తెరువు నెఱుంగని దీర్ఘనిద్రలో
మరగిన నరులకు సత్యాగ్రహ మను
వరాయుధమ్ము నొసంగిన నేతా !

నీ కిదె జోతా ! ఇదె జోతా
ఓ స్వతంత్ర భారతపితా !

మన్నిక గలిగిన నరజాతులలో
ఎన్నిక గలదోయ్ మన జాతియునని
మా కొకదేశము మా కొకజెండా
మాకొక ఉన్నతి నిచ్చిన నేతా !

నీ కిదె జోతా ! ఇదె జోతా
ఓ స్వతంత్ర భారతపితా !

కరుణాశేషువు కవ్వపుత్రాడుగ
మతిగెడుపగలే మంథానాద్రిగ
నరుల హృదంబుధి తరచి తరచి శాం
తిరూప సుధ నందించిన నేతా !

నీ కిదె జోతా ! ఇదె జోతా !
ఓ స్వతంత్ర భారతపితా !

ఇదె జోతా ! నీ కిదె జోతా !
ఓ స్వతంత్ర భారతపితా !

పూజాశిరీషములు

పూజాశిరీషము లివిగో—మా
పూజాశిరీషము లివిగో !!
ఓ జీవదయాపర ! బాపూ ! మా
పూజాశిరీషము లివిగో !!

భరతావని జన్మించితివా
అవతారమూర్తివై మించితివా !
చరఖా చక్రాయుధధారీ ! హే
దరిద్రనారాయణశౌరీ !! ఓ జీవదయాపర !!

నిరుపమాన జనతానేతా ! హే
భరతస్వాతంత్ర్యవిధాతా !
సత్యాగ్రహమంత్రోద్గాతా ! హే
ప్రణయహృదయలోకవిజేతా !! ఓ జీవదయాపర !!

మానవతా ప్రపూర్ణమూర్తీ! హే
అమరమధురజీవనశక్తీ!
అసమానస్వార్థత్యాగీ! హే
అద్వితీయసమతాయోగీ!!
ఓ జీవదయాంబుధి! బాపూ! మా
పూజాశిరీషము లివిగో!!

పృథ్వీప్రశంస

పృథుల క్షమాశాలినీ! పృథ్వీమాతా!
గగనపథస్వేచ్ఛాగామినీ! కాంతిప్రపూతా!!
శశ్వన్నవరాగ నవోష స్తేజస్వినీ!
అనశ్వర విశ్వాగాంధ ఘన సంతమస్వినీ!!
ప్రచలదాంతరోజ్జ్వల జ్వల జ్వాలామాలినీ!
అచలశాంతిమయ తుహినాంబరధారిణీ! ధారుణి!!
నందిత శతసహస్ర హృన్నందన మధుకలస్వనీ!
క్రందిత శతకోటిక్లాంత బృందశోక వికిరధ్వనీ!!
వినయ ముగ్ధప్రణయస్నిగ్ధ విస్మృత సుహృన్మణీ,

విద్వేషవిభేదవాద వికల ప్రకృతిఖనీ,
నిరవధికవికారిణీ! నిస్తుల
నిత్యసత్యసౌందర్యప్రస్తారిణీ!!

దిక్కాలాతీత దివ్యశరీరిణీ! ధరణీ!
పృథులక్షమాశాలినీ! పృథ్వీమాతా!!

లలితాస్తుతి

మాహేశ్వరీ, మహాకాళీ
పాహి సృష్టి లయంకరి !
ఆదిశక్తీ కాళరాత్రీ
అళికనేత్రి శాంకరీ !! మహేశ్వరి !!

మహారూపా, మహామాయా
మహాశక్తి, మహారతీ !
మహాబుద్ధీ, మహాసిద్ధీ,
మహాతంత్ర, మహామతీ !! మహేశ్వరి !!

పంచప్రేతాసనాసీనా
మహాభైరవపూజితా !
ముక్తదంష్ట్రానలోర్మికా ! హే
రక్తనేత్రజ్వాలికా !! మహేశ్వరి !!

రుధిరసక్తా మాంసనిష్ఠా
వారుణీమదవిహ్వాలా !

కాలకంఠీ పరాశక్తీ
కపాలమాలాన్వితా !!   మాహేశ్వరి !!

హే శూలధారిణీ హే శ్యామగాత్రా!
హే రుద్రరూపిణీ హే శోణవక్త్రా !
భగవతీ భైరవీ విశ్వాధికా !
రుద్రమూర్తీ శ్యామ నాదరూపా !
ఈశ్వరీ క్షోభిణీ విశ్వసంక్షోభిణీ !
లోకకల్లోలినీ హాకినీ రూపిణీ !
నిర్భవా భవనాశినీ వజ్రధారిణీ !
మూలశక్తీ జగన్మాతా భవానీ !
నమశ్శక్తిదాయినీ హే ముక్తిదాయినీ !
హే క్షణక్షణసంకలితపాలితప్రలయి
తానేకవిశ్వాత్మికా !
ప్రకృతిపూరుషకళాకృద్ద్వయైకాత్మికా !
అద్వయానందసచ్చిదనంతదీపికా !
పాహి లలితాంబికా !
పాహి మాం పాహి మాం పాహి !!

నవవసంతపత్రావళి

మహోదయం

మహోదయ మాయె నహో! అహో!
శుభోదయ మాయె నహో!

దెసదెస కెంజాయల కొస లలమగ
మసలుచు ప్రాకే తొలుసంజె!
ఎసగే కాంతి శలాకల మాటున
పస లుడుగు నిరుల వెనుకంజె!

మహోదయ మాయె నహో! అహో!
శుభోదయ మాయె నహో!

తోటల బాటల చీకటి చాటుల
చలిమంటల వెలవెలలోన!
తూరుపు వాకిలి బంగరు తలుపుల
జయగంటల గణగణలోన!

మహోదయ మాయె నహో ! అహో !
శుభోదయ మాయె నహో !

తెల తెలపోయెడి చుక్కలదారుల
కలకలపులుగుల పిలుపులలో !
కొక్కొరొకో యని గొంతుల నిండుగ
కుక్కుటముల మేల్కొలుపులలో !

మహోదయ మాయె నహో ! అహో !
శుభోదయ మాయె నహో !

చెంగున గంతే లేగల సాకుచు
చెలగే అంభారవములలో ! !
లేవడి కరవులు లేవని చాటే
ముంగిటి ధాన్యపురాశులలో !!

మహోదయ మాయె నహో ! అహో !
శుభోదయ మాయె నహో !!

స్వాతంత్ర్యస్వప్నం

విధుర హేమంత మరిగినదోయి!
మన కింక
మధుర వాసంతమ్మె కలదోయి !

ముసరు చీకటితోట
మసలు నాకటి బాట
ఎసగు వెన్నెలతోట
పసిమి వన్నెలబాట!

మనసు మసకలరేయి చనెనోయి !
మన కింక
తెలివి వెల్గారయు పవలేనోయి !

ఒరగు పీన్గులవాడ
మఱుగు మూల్గులమేడ
కెరలు నాటలవాడ
వరలు పాటలమేడ !

నాల్గువీథుల జాటి రమ్మోయి!
వాసంత
నవశుభోదయము సమయమ్మోయి!
వాడవాడల దిరిగి
మేడ లన్నిటి కరిగి
తోడి సోదరుల నీ
కూడ గొనిరమ్మోయి!
ఊడిగపు బ్రతుకు గడచినదోయి!
మన తల్లి
వాడవాడల స్వేచ్ఛ గనెనోయి!
కలిమి గల్గిన తల్లి
కడుపు చల్లని తల్లి
పసిడివలువల తల్లి
పంటవలతే తల్లి
వలపు విరిదండ గొనితెమ్మోయి!
మన తల్లి
గళమందు వేయ రా రమ్మోయి!
ఒత్తని యకరులతో
మెత్తని దళాలతో

క్రొత్త యామని పూలు
కోమ రొప్పు కమలాలు !
దేవికి నివేదన మ్మిమ్మోయి !
మధురమౌ
దివ్యామృతము స్వేచ్ఛసుమ్మోయి !
తల్లి బానిసతనము
నెల్ల బాసిన మనము
వైనతేయుల మమృత
మానుదము రా రమ్ము !
విధుర హేమంత మరిగినదోయి !
మన కింక
మధుర వాసంతమ్మె కలదోయి !!

స్వతంత్ర భేరి

మ్రోయింపు జయభేరి !
వాయింపుము నగారా !
తేలింపుము నభోవీథిని త్రివర్ణాంచితపతాకా !
భారతదేశ స్వేచ్ఛాసూర్యు నాచ్ఛాదించు రాహుచ్ఛాయ
అంతర్థానమాయె !...అంతర్థానమాయె !
మ్రోయింపు జయభేరి !

స్వార్థ మ్మనక సౌఖ్య మ్మనక
సంగ్రామమున పోరి
వీరస్వర్గ మేలగ చనిన
ధీరులకెల్ల జోహార్ !

జోహార్ వివిధరాష్ట్రవీరయోధులకు జోహార్ !
జోహార్ వీరమాతలకును పత్నులకు జోహార్ !
ఉదయమ్మాయెను స్వేచ్ఛాభారత
ముదయమ్మాయె నహో !

తూరపుఖండపువారల తపములు
కోరిక లీడేరెనహో ! !

దెసలల్లిన భారత స్వేచ్ఛాసూర్యుని
ప్రభాతోజ్జ్వలకాంతి !
ప్రసరించుత తూరుపువాకిలి తెరచుక
ప్రేమపూరిత ప్రశాంతి ! !

దేశదేశముల దీనజనానికి దాస్యబంధన విముక్తి
ద్వేషరోషములు తెగలు పగలు
నశియింప జగమెల్ల శాంతి ! !

బౌద్ధభారతవసంతము

నవవసంతము నేడహో

ఎన్నడు వసంతము నేడహో!

దిక్కుదిక్కుల బోధివృక్షపు

దివ్యశాఖలు చివురు లెత్తెను!

బోధిసత్త్వుని బోధనామృత

దీధితులు లోకాన వెలిసెను!!   నవ!!

ఆరామవీథికల

ఊరూరబోధకులు!

ఇంటింట సాధకులు

బాధాపనోదకులు!!   నవ!!

ఆ మేరువును దాటె

అంభోధులను దాటె

ఆ అహింసాపథము

త్రిజగదాశాపథము!!   నవ!!

బుద్ధదేవునిసూ_క్తి
ఇద్ధ మని యనుర_క్తి
గళము విప్పి పాడు
నవవసంతము నేడు !! నవ !!

నవవసంతము నే డహో
ఎన్నవ వసంతము నే డహో !!

వాగమృతద

అగణిత శుభదాయినీ! వాణీ! హే జననీ!
వేదవినుతా! రాగమహితా! వాగమృతదా శారదా!
వికలపాపా! విహృతతాపా! సకలసుగతీసాధనీ!
దేవమానీవందితపదా! దివ్యలోకావాసినీ! అగణిత!!
వరకమల మనోహారిణీ! కమలముఖి! కమలాకరవిహారిణీ!
సితశాంత శశికళాహాసనీ! సుకవితాకళావిలాసినీ!
నిరుపమ కరుణాకలితా! అకలుషనవరసభరితా! అగణిత!!
లోకలీలారచనశీలా! అతివిశాలా భారతీ!
ఆదిప్రకృతీ! అంబికా! ఆర్తజనతా సురలతా!
గానలోలా! కలవిపంచీస్వరఝరీ మదభరీ! అగణిత!!
శాంతియుతా! చారుమతీ! చతురకథాసారమతీ!
హేమాతా! ప్రపూతా!
శాంతియుతా! లలిత కళాకోమలమేఖలాశోభితా!
నవయుగజీవనభావనధాత్రీ!
కవిజనహృదయరతా సావిత్రీ! అగణిత!!

'ద్వారం' వారికి ఆశీః సుమగీతి

నీ యాశీ ! సుమరాశి చల్లుమా !
ఓ సరస్వతీ ! కళాధిదేవతా !

ప్రతిభావంతుడు వినయవినమితుడు
సేతుశీత నగవిఖ్యాతుండు
శిల్పకల్పనాపారావారము
మా అమూల్యవరమౌ ద్వారముపై !

తన సాధనచే తన తపస్సుచే
తన గానకళావైశద్యముచే
తన రాష్ట్రమునకు తన దేశమునకు
ఘనతను కూర్చిన మా ద్వారముపై !

తానాలాపములందు స్వరములకు
ప్రాణము పోసిన ఘననయఫణితుల
మానవహృదయపుతంత్రుల తాకే
మధురగాయకుడు మా ద్వారముపై !

హృది పులకించు ధనుష్టంకారము
బ్రతుకులు చివురించే ఓంకారము
రాగరసానందపదద్వారము
తనకు వరములో మా ద్వారముపై !

నీ యాశీః సుమరాశి చల్లుమా!
ఓ సరస్వతీ! కళాధిదేవతా !

యుగకర్తా! అభివాదాలు!!

కందుకూరి వీరేశలింగం
నీ వొక మహోన్నతశృంగం!
ఎందుకు జన్మించాడో
ఈతడని ప్రశ్నిస్తే—
ఇందు కని జవాబు వచ్చే
వందనీయు లందరిలో
కందుకూరి వీరేశలింగం
నీ వొక మహోన్నతశృంగం!
నీవు జీవించినప్పుడు
నేను జన్మించనే లేదు
అప్పుడు నీతో జన్మించడం
అదొక అదృష్టమే అయినా
ఇప్పుడు జన్మించడమే
ఇదే నా కదృష్ట మనుకుంటా!

నీ జీవించినరోజుల్లో
నీ వొక్కడవే ఒక వెలుగు !
నీ చుట్టూ మహాంధకారం
నే నందులో బ్రతికుందునా ?
నీ తరవాతొక నూరేళ్లకి
నీ కిరణాలే మే మంతా !
నీ జీవించిన ఆ దినాల్లో
నిద్రిస్తోం దీ జాతంతా !
నిద్రితజాతిని లే లెమ్మని
విప్లవశంఖం పూరించావ్ !
నీ తరవాతొక నూరేళ్లకి మే
మంతా నీ జయశంఖాలం !

ఈ యుగాన తొలిరోజుల్లో
నీవే జన్మించకపోతే
ఆంధ్రజాతి అనేకయుగాలు
అష్టదరిద్ర మైపోయేది !

పీడితజనులకు ఊరటగా
బాసట ఐ నిలిచిన దెవరు ?

అన్నపూర్ణవంటి గృహిణితో
ఆ_ర్తజనకుటుంబివి నీవే !

నిరంకుశుల కాఠిన్యం
ఎదిరించ సాహసించిన దెవరు ?
మేరుధీర హృదయేశ్వరితో
వీరయోధవరుడవు నీవే !

మూఢాచారపుసంకెళ్లను
ముక్కలుగా త్రెంచిన దెవరు ?
జ్ఞానశీల ప్రాణేశ్వరితో
సత్యధర్మపరుడవు నీవే

తన సౌఖ్యాన్నే మరిపించే
త్యాగబుద్ధి చూపిన దెవరు ?
సహనశీల రాజ్యలక్ష్మితో
మహామహితాత్ముడ వీవే ?

తెలుగుతోట కొ_త్తదారుల
కొ_త్తపెర్లు చల్లిన దెవరు ?

అమలవాణి భాషాసతితో
అమరగురుసమానుడ వీవే !

చరిత్రలో సాహిత్యంలో
పరిచిన నీ తొలిదారుల్లో
ఉన్నతభావాలు స్మరిస్తూ
నీ అడుగుల వెనుకనే వస్తాం !

నూరేడుల ప్రతిజయంతికీ
నీ విజయం ప్రతిధ్వనిస్తాం

ధన్యభరతమాతృపుత్రా !
అభినవాంధ్రచరిత్రకర్తా !
నీ పవిత్రపాదాల కివే
మా నిరంతరాభివాదాలు !!

మా తృ భూ మి

హే భువనమనోమోహినీ
నిర్మలసూర్యకరోజ్జ్వలధారుణీ-జననీ !! హే !!
నీలసింధు నిర్మల జల
ధౌతచరణ కమలతల
అనిల విచంచల కోమల
శ్యామల నవ సస్యాంచల
అంబర చుంబిత విశాల
ఫాల హిమాచల !
ధవళ తుషార కిరీట సుశోభినీ-జననీ !! హే !!
తొలి ప్రభాతమున నీ గగనమున
తొలి తపోవనుల సామరవమున
ఎన్నో జ్ఞానధర్మకాంతు లొలసె
ఎన్నో మహాకావ్యతతులు వెలసె
చిరకళ్యాణమయీ అతిధన్యశీలవమ్మా
అవిరళవితరణశీలివి అన్నపూర్ణవమ్మా
యమునాజాహ్నవీగలితకరుణాకలితా
పుణ్యమధురపీయూష స్తన్యవాహినీ జననీ ! హే !!

సరోజిని

అందుకొనుమ ఈ సుమాంజలి !
అమరగాయనీ ! సరోజిని !

వీరనారివై స్వతంత్రతా
ఘోరరణంబున పోరితివి!
విదేశీయులకు భారతవిదుషీ
వికాసమును ప్రకటించితివి !! అందు!!

అజ్ఞానపు టంధకారము
హాత మొనర్చు నిశితదృష్టితో
వక్త వౌచు సూక్తి మురళిని
పలికించితి సుధావృష్టితో !! అందు!!

జీవమురళి మూగవోయినా
భావసరళి మధురగీతమై
దేశదేశముల యుగాలుగా
ఆశాశల మ్రోగుచుండులే !! అందు!!

సరోజిని

భారత స్వాతంత్ర్య భవనసంధాత్రి!
మాన్య మకుటోపేత మహిత జనయిత్రి!
మా జోతలివె ఓ సరోజినీదేవి!

వంగదేశీయవిద్వద్వంశమందు
ఆ హరీంద్రుని యక్క వౌచు జన్మించి
కమనీయభావాల కవయిత్రి వౌచు
పాశ్చాత్యభాషల ప్రౌఢ వనిపించి
ముత్యాలనాయని మురిపెంపు సతివై
తెలుగుకోడలి వౌచు తేజరిల్లితివి?
మా జోతలివె ఓ సరోజినీదేవి!

నీ కంఠమాధురీ నిభృతగీతికల
రాజదండంబైన రమణీయమురళి
నీ రాష్ట్రపాలనా నిర్వహణమున
సర్వప్రియత మ్రోగి సార్థక మ్మాయె!
అతిరథ వగుదు, మహారథ వగుదు
ఆత్మవేసుమి భారతాంబకు నీవు!!
మా జోతలివె ఓ సరోజినీదేవి!!

అంజలి

అంజలిదే మానవోత్తమా !

అఖిలలోకపితా! మహాత్మా! అంజలిదే!!

మకుట మేల బిరుద మేల

మహిత సార్వభౌమా ! నీ

అకలంకప్రేమ నేలినావు

సకల భూమండలి!! అంజలిదే!!

తనలోపల జీవాలిని

తన్ను సకల జీవులలో

కనుగొను కరుణామూర్తీ !

ఖేదమోద సమవర్తీ!! అంజలిదే!!

ఆ తథాగతుండు క్రీస్తు

అవని బ్రోవ నీవె యాచు

ఆ యహింస పరమధర్మ

మను సత్యము నెలకొల్పిరా!! అంజలిదే!!

లోకప్రజ హృదయమ్ముల
ఏకత్వము నీకు శాంతి !
దశదిశలను నీ యాశీః
ప్రసవవృష్టి మాకు కాంతి !!

అంజలిదే మానవోత్తమా !
అఖిలలోకపితా ! మహాత్మా !!

శాంతిదూత

జయ జయ భారత భాగ్యవిధాతా!
జగత్ శాంతిదూతా!
జగతికెల్ల శుభదినమ్ము నీదగు
జన్మదినము సత్యమార్గనేతా!

ధన్య నిన్ను గన్న యీధరిత్రి!
ధన్య మా భరతధాత్రి!
పరమధన్యులము భారతీయులము!
బాపు మా గురుడ వీవె!!

పగలు తెగలు మఱచి నిఖిలప్రజ నీ
పథమున నెద యెద గదియ జేయునో!
రగులు లోభమోహములు నశింపగ
రామరాజ్య మీభువి నిక వెలయునో!!

జయ జయ భారత భాగ్యవిధాతా!
జగత్ శాంతిదూతా!!

సర్వోదయము

ఓబాపూ ఓహో బాపూ మాబాపూ మా ప్రియబాపూ!
నీ జీవన మధురస్వప్నంలో
మా జీవితమార్గం దీప్తంగా మము
దీవిస్తున్నావా చిరునగవున
పరికిస్తున్నావా! ఓ బాపూ !!

మనిషి మనిషీ తకిలీపట్టి
నిమిష నిమిషం నూలువడుకుతే
తనకు తానే వస్త్రదాతన్తై
జగం సర్వం సుభిక్ష మౌను !

ఇదే మంత్ర మాదేశించావ్
విదేశాల చూపే లన్నావ్
స్వదేశీపరిశ్రమ లెడల
ఉదాసీనతను మాన్పించావ్ !! బాపూ!!

ఆచరణములను ఆకులచుట్టూ
ఆదర్శ మ్మను సూత్రము కట్టీ
సూత్రపు కొస శ్రద్ధను కదు రుంచీ
ధర్మచక్రం ప్రవర్తించితే
సర్వజీవితాధారం దారం
లాగగ లాగగ సాగుతు వస్తే!!

అనురాగమె కండెలుగా చుట్టి
పడుగూ పేకా అడ్డం నిలువూ
పరచుకు పేర్చుకు అల్లుకుపోతే
జీవితములు వస్త్రావృత మౌను!!
బాపూ ఓహోహో బాపూ!!

ఉ గా ది

స్వతంత్ర భారతజననీ, నీ కిదె
నితాంత నవనీరాజనము
అశేష పూజాశీరీషములతో
అగణిత నరనారీజనము !!
స్వతంత్ర భారతజననీ !!

వదలెను చిరదాస్యశృంఖలములు
చెదరెను దైన్యతమఃపటలమ్ములు
ఆసేతుహిమనగ మ్మొకపాంగై
అలముకొన్న ఆనందతరంగము ! !
స్వతంత్ర భారతజననీ ! !

బలిమికి జేగురు, తాల్మికి తెల్లన
కలిమికి పచ్చన, కర్మచక్రము,
వాడ వాడ నీ హృదిలో మేడల
నేడు త్రివర్ణపతాకములే !!
స్వతంత్ర భారతజననీ !!

పచ్చనితోటల నే యెడ విని నా
స్వేచ్ఛాపికములు నిండుగళమ్ముల
హాయి హాయిగా రెక్కల విద్రిచే
తీయని గీతీహారతులే!!
స్వతంత్ర భారతజననీ!!

త్యాగమూర్తియౌ మహాత్ము డొసగిన
శాంత్యహింసలే సదాశయములుగ
సకల వసుంధర నేకము చేయగ
అకలంకులమై ప్రతినలు సేతుము!!
స్వతంత్ర భారతజననీ!!

స్వాతంత్ర్యఘంట

స్వాతంత్ర్య శుభోదయ ఘంటా
నాదం బదె మ్రోగెను మింట!
టంఠం టఠం టఠటం!
టంఠం టఠంఠం!

వీతెంచె నవాశామారుత
మో తల్లీ! మా నవభారతి!
టంఠం టఠం టఠటం!
టంఠం టఠంఠం!

నీ పదాల కెరగెడు శిరాలు
నీకు జోత లిడు మాకరాలు!
నీ కిడు నవగీతీహారతి!
మా తల్లీ! ఓ నవభారతి!
టంఠం టఠం టఠటం!
టంఠం టఠంఠం!

పగలు తెగలు తగవులు మరచి
నగుమొగాల హృదులను తెరచి
కనబడు నీ చల్లని మూరితి
జననీ ! ఓహో నవభారతి !

టంఠం టఠం టఠటం !
టంఠం టఠంఠం !

భర్మసస్యకాంతుల నడుమ
కర్మచిహ్న ధర్మచక్రమై
కూర్మి పేర్మి చాటెడు కీరితి
నీ పతాక ! మా నవభారతి !

టంఠం టఠం టఠటం !
టంఠం టఠంఠం

సత్యాగ్రహమంత్రగురుండు
శాంతిదూత యోగివరుండు
స్వాతంత్ర్యమహారథసారథిఁ
గన్నతల్లి ! మా నవభారతి !

టంఠం టఠం టఠటం !
టంఠం టఠంఠం

స్వాతంత్ర్యశుభోదయఘంటా
నాదం బదె మ్రోగెను మింట!

టంఠం టఠం టఠటం!
టంఠం టఠంఠం!!

నవభారతసందేశం

అహో నవప్రభాతము!
శుభాశాపరిపూతము!!

స్వాతంత్ర్యోజ్జ్వలయువాశయోత్సాహోపేతము!!
అదె స్వతంత్ర భారతదేవాలయ ఘంటారావము!
అదె అశోకచక్రాన్విత త్రివర్ణ కేతనహాసము!
అదె స్వరాజ్య ప్రజాభోజ్య సువర్ణభవనవికాస
మహోనవప్రభాతము!
శుభాశాపరిపూతము!

ఆసియా నివాసులార! స్వాతంత్ర్యపిపాసులార!
స్వాతంత్ర్యమ్మున కర్హులు సకలమానవు లని చాట
బర్మా చైనా జావా ప్రజలు మనకు తోడు నే
డహో నవప్రభాతము!
శుభాశాపరిపూతము!

శాంతి కాంతిపరిపోషము ధర్మచక్రపరివేషము
సత్యసమ్మితావేషము మహాత్ముమహోపదేశము
జగత్కుటుంబాదర్శము నవభారతసందేశ
మహోనవప్రభాతము!
శుభాశా పరిపూతము!!

స్వాతంత్ర్యోత్సవ పుష్పాంజలి

మాదీ స్వతంత్ర దేశం
మాదీ స్వతంత్రజాతి !
భరతదేశమే మా దేశం !
భారతీయులం మా ప్రజలం !!

వింధ్య హిమవత్ శ్రీ నీలాద్రుల
సంధ్యారుణిత నవాశలు మావి !
గంగా గోదావరీ సహ్యజా
తుంగతరంగితహృదయాల్ మావి !!

ఆలయమ్ముల శిల్పవిలాసం !
ఆరామమ్ముల కళాప్రకాశం !
మొగల్ సమాధుల రసదరహాసం !
మాకు నిత్యనూతనేతిహాసం !!

అహింసాపరమోధర్మః
సత్యం వద ధర్మం చర

ఆదిఋషుల వేదవాక్కులు
మా గాంధిగౌతముల సువాక్కులు!!

స్వతంత్రతా భ్రాతృత్వాలు
సమతా మా సదాశయాలు !
జననీ ! ఓ స్వతంత్రదేవీ !
కొనుమా ! నీవాళులు మావి !!

ప్రబోధము

జైహిందని జైహిందని
నడు ముందుకు ! నడు ముందుకు !
మువ్వన్నె పతాక నెత్తి
ముందుకు నడు, నడు ముందుకు !!

ముం దేమిటి గమ్య మ్మని
ఎందుకు ప్రస్థాన మ్మని
అద రెందుకు, బెద రెందుకు
ఎదురే లేదని ముందుకు
ప్రణయ యోగి గాంధిబోధ
ప్రపంచైక్యతకు మందని !!

జైహిందని !!

కలకత్తా అమృతసరూ
కాకినాడ కథేవరూ
కాశ్మీరం డార్జిలింగ్
కన్యాకుమారి పూరీ

ఆసేతుహిమాచలమూ
అంతా మందే హిందని !!

జై హిం దని !!

లేదు లేశమును మాకే
దేశ మాక్రమించు నాశ !
మా పురాణభూమిపైని
సైప బో మొకరి దురాశ !
లే దిక పరతంత్ర దేశ
మీ ధరిత్రి నికముందని !!

జై హిం దని !!

భేదవాదసంకులమై
భీకరసమరాకులమై
పరస్పరవిమారకమౌ
బహుళజాతిపుంజమందు
సత్యాఽహింసాత్మకమౌ
నిత్యధర్మమార్గదర్శి
ప్రాచ్యగగనపరంజ్యోతి
భవ్యభారతియె మందని !!

జై హిందని !!

అభినందనము

* (విజయవాడకు)

అభినందన చందనపవనసుగంధము లివిగో!
ఆనందితహృదయసుమ నవమరందము లివిగో!
విజయవాటికా !
ప్రాచీనభరతబౌద్ధార్షజ్ఞానపేటికా !
ఇంద్రకీలదుర్గాచలవరకిరీటికా !
కృష్ణాతరంగచుంబితమృదుపాదపీఠికా !
అభినందన చందనపవనసుగంధము లివిగో !
నభోవాణి నవోన్మేష శుభసంధ్యారుణిమ
సకలకళాసాహితీ కలితనాదమధురిమ
వికసితకోటిత్రయాంధ్ర నయనయుగళితరళిమ !
అభినందన చందన పవనసుగంధము లివిగో !
ఆనందితహృదయసుమ నవమరందము లివిగో !!

---

* (విజయవాడ ఆకాశవాణి ప్రారంభోత్సవము.)

తెలుగుతల్లి

తెలుగుతల్లీ ! యశఃకల్పవల్లీ !
ఎసగు పైడిపైరుల పాలవెల్లి ! !

కాలవాహినీ బహుతరంగాల
కదలని ధరాపరాగ వేదికల
నిభృతమా మహోన్నతచరిత్ర లివే !
ప్రసవమాలగా నీ గళమ్మునకు ! !

తెలుగుతల్లీ ! యశఃకల్పవల్లీ !

రాల రాగిరేకుల మలయుగీతలు
తాళపత్రాలపై వెలయు కైతలు,
వీరజనపదమ్ముల కథలు, గాథలు,
నీదు చరితాల సారంపుబోధలు ! !

తెలుగుతల్లీ ! యశఃకల్పవల్లీ !
ఎసగు పైడిపైరుల పాలవెల్లి ! !

మంగళం

మంగళమ్మమ్మ ఆంధ్రావనీ!
మహితస్వర్లోకగోరూపిణీ!
మంగళమ్మమ్మ ఆంధ్రావనీ!! **మంగళ!!**

గౌతమీ తుంగభద్రా కృష్ణవేణీ త
రంగ మధుర స్తన్యవాహినీ!!
తిరుమల శ్రీ సింహావరశైలశృంగినీ
స్నిగ్ధరత్నవిభూషితాంగినీ!! **మంగళ!!**

విహారింపవమ్మ స్వేచ్ఛావిహంగపథాల
కటిగతస్వర్ణమేఖలవై
నికటవర్తి కోటిత్రయాత్మజార్పిత
విశృంఖలసుమాంజలివై విలోలసస్యావలీ
శ్యామలాంబరవై విహారింపవమ్మ!! **మంగళ!!**

మార్మోగినీ అనారతము నానాజాతి
జనసభాంగణములన్

విజ్ఞపండితతత్వతత్సతావళిగళమ్ములన్

ధర్మసద్గుణములన్ మార్గో గనిమ్మా !!   మంగళ !!

వర్తింపనీ సగర్వమ్ముగా దేశదే

శాల సువిశాలకేతనములన్

నీదు కేతనములన్

మా గొప్పతనములన్ వర్తింపనిమ్మా !! మంగళ !!

విజయ ప్రభాతము

విందు రే మే మనే మే మని?
కందు రే మే మనే మే మని?
అంద రిటు రండి చూడం డని!
సుందరము విజయప్రభాత మని!
అందరికి కొ త్త ఆమని యని!!

విశాలావకాశాంతరాలందు వ్యాపించి
లోకాన శంకాకులానేక విద్వేషవిద్రోహముల పెంచు
మాయావృతాశేషభీతిప్రదచ్ఛాయ లవె వెల్వెలఁ
[జారె!

దిశలఁ నిశారాజ్ఞికేశాంధకారప్రభల్ తీరె!
ఎదలఁ నిరాశావృతోద్రిక్త సందేహభావాల్ తిరోగా
[ములై పారె!!
దిక్కామినీఫాలభాగాన, నుస్మంచు సోనల్ చెలంగంగ
సుస్నాతసౌందర్య మొల్కంగ

గిరులందు తరులందు గుహాలందు
తమగూడులను నిద్దురలు తీరిన శకుంతముల చిన్నిచిని
[నోళులందు
తీయ నగు ఎర్రావలింతలన్, తల్లిపా త్రిళ్ల త్రుళ్లింతలన్
ఎరకకట్టుచు అప్పుడప్పుడే చాచు పక్షముల విదిలింతలన్
లేతకోరికల కదిలింతలన్— విందు రే మే మని!!

చెల్లచెదరై సన్నగిల్లు నీహారమున,
ఏరులై పారు బంగారమున,
సూర్యవిభు తేరు గోపురపు కోటీరమున,
మిలమిలలలో తళత్తళతళలలో ధగద్ధగధగలలో,
రాశులై పోసిరో కుంకుమ మ్మనిపించు
రమ్యసంధ్యావర్ణ రాజిలో

నీలసుశ్యామలారుణముఖ్యసప్తవర్ణాశ్వదీధితుల వెల్గే న
[భోరేఖలన్,
పుణ్యభూముల పవిత్ర నదీనదమ్ములన్,
ఓంకారపూర్వమ్ముగా గీయమానమ్ములౌ
వేదగాయత్రినాదమ్ములందు— విందు రే మే మని?

దగ్గరాయెను విజయ మనుచు,
దిగ్గు మని లేచి తల లూచుచు,
ఒక్కరొక్కరు తూర్పుదిశగా
చక్కగా రండి చూడం డని,
కొక్కొరో కొరో కొక్రొకో అని
కుక్కుటోద్బోధగీతమ్ములన్-విందురే మే మని?

గతము చెడ్డది, నిశాంధ మని, ఆ
గతమె మంచిది, సుప్రభాత మని!
సుందరము విజయప్రభాత మని,
అందరికి కొత్త ఆమని యని!

విందురే మే మనే మే మని?
కందురే మే మనే మే మని?

అచ్చు పొరపాటులు

పుట.	పంక్తి.	ఉన్నది.	ఉండవలసినది.
25	1	లెవు	లేవు
32	3	సస్స	సస్య
40	4	స్వప్ప పారావారము	స్వప్న పారావారము
54	7	కవితగాన	కలితగాఢ
66	6	కమ్మ తాల	కమ్మ తావు
66	7	]ఎండకారు	[ఎండకారు
66	8	వీసేందిర	వసేందిర
88	8	అమ్రుతవాహినుల	అమృతవాహినుల
167	8	వవలు రేలు	పవలు రేలు
192	15	—	(కాళిదాసునకు కృతజ్ఞత)
264	6	గుండెబరువుతీర్చిన పాట	పాటలో ౪-వ పంక్తిగా చదువుకొనుడు.
282	15	ఏతిరునా	ఏతీరుగా
282	16	—	(రవీంద్రునకు కృతజ్ఞత)
283	14	సారగము	సాగరము
285	13	19 8 లో	1938 లో
287	9	—	(రవీంద్రునకు కృతజ్ఞత)
288	20	—	(రోశెటీ ఆంగ్లరచనకు కృతజ్ఞత)
291	Foot note	దేవదాసునాటికోసం	దేవదాసునాటికకోసం
297	9	కంటకయుతమ్మై	కంటకయుతమై
336	5	మహేశ్వరీ	మాహేశ్వరీ
,,	9	,,	,,
,,	13	,,	,,
357	19	—	(రవీంద్రునకు కృతజ్ఞత)

ముద్రణము
వావిళ్ల ప్రెస్
మద్రాస్ 21.